CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

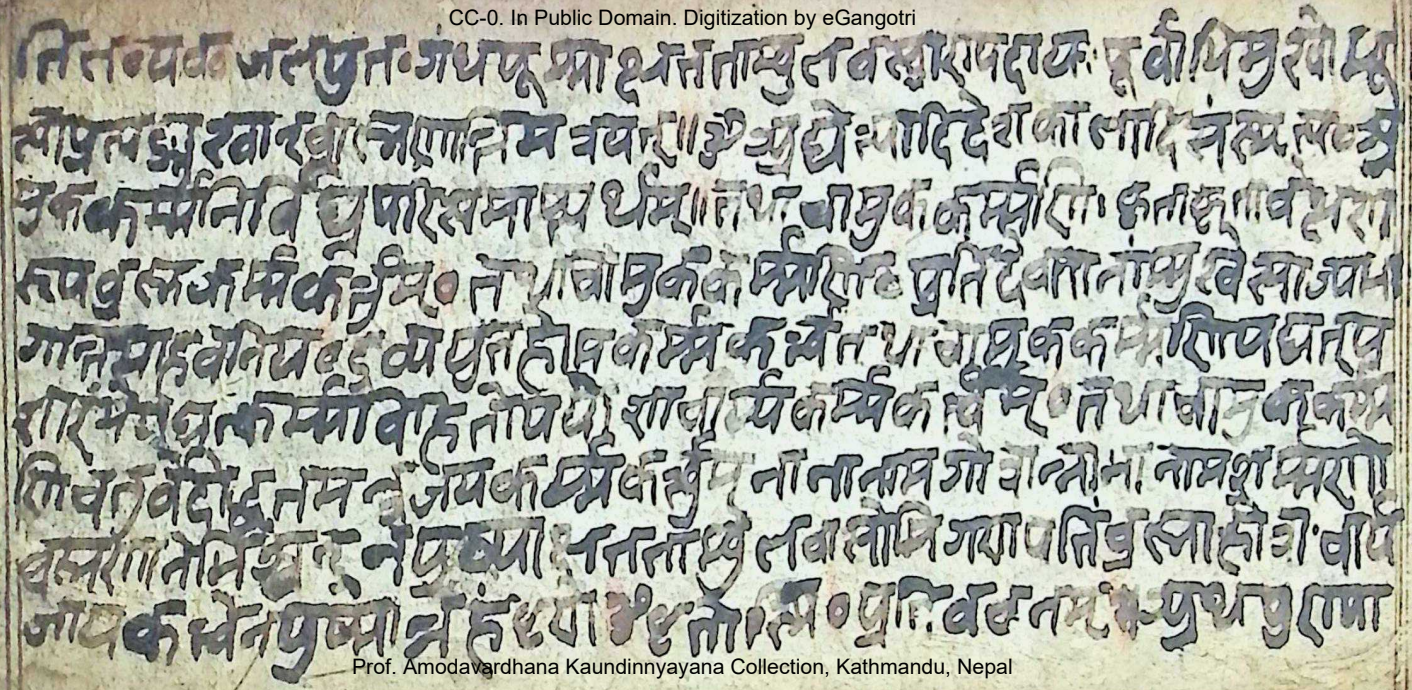

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

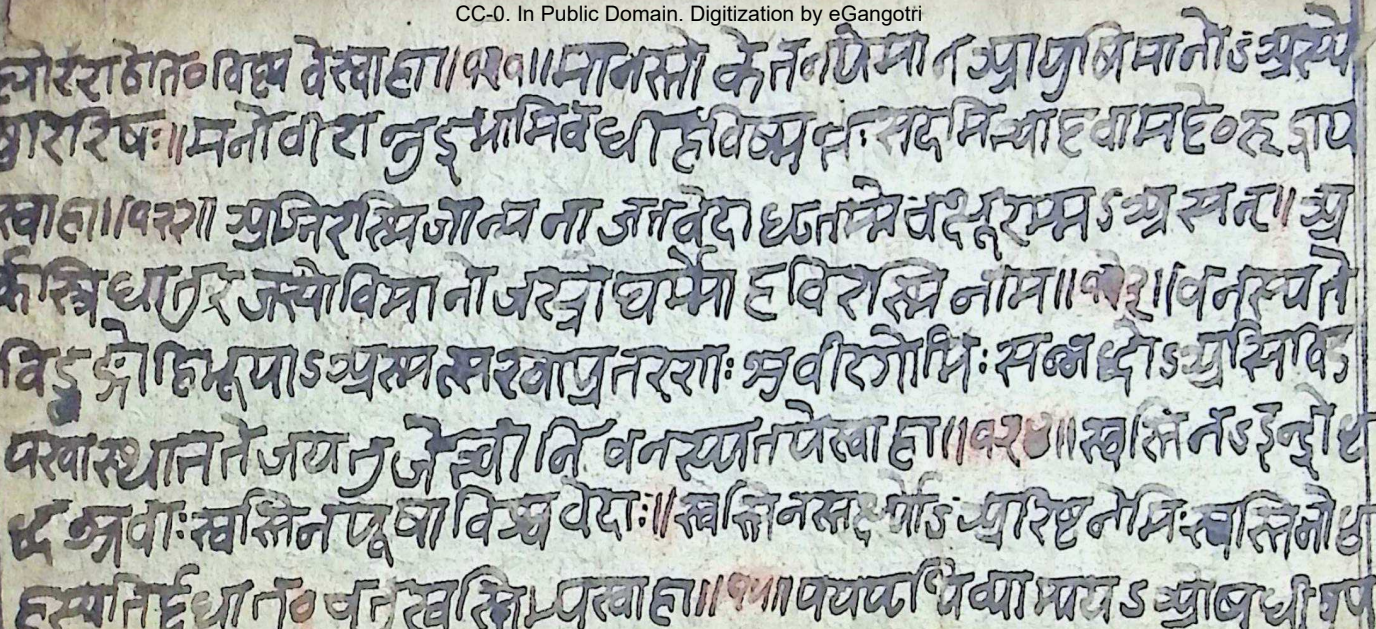

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

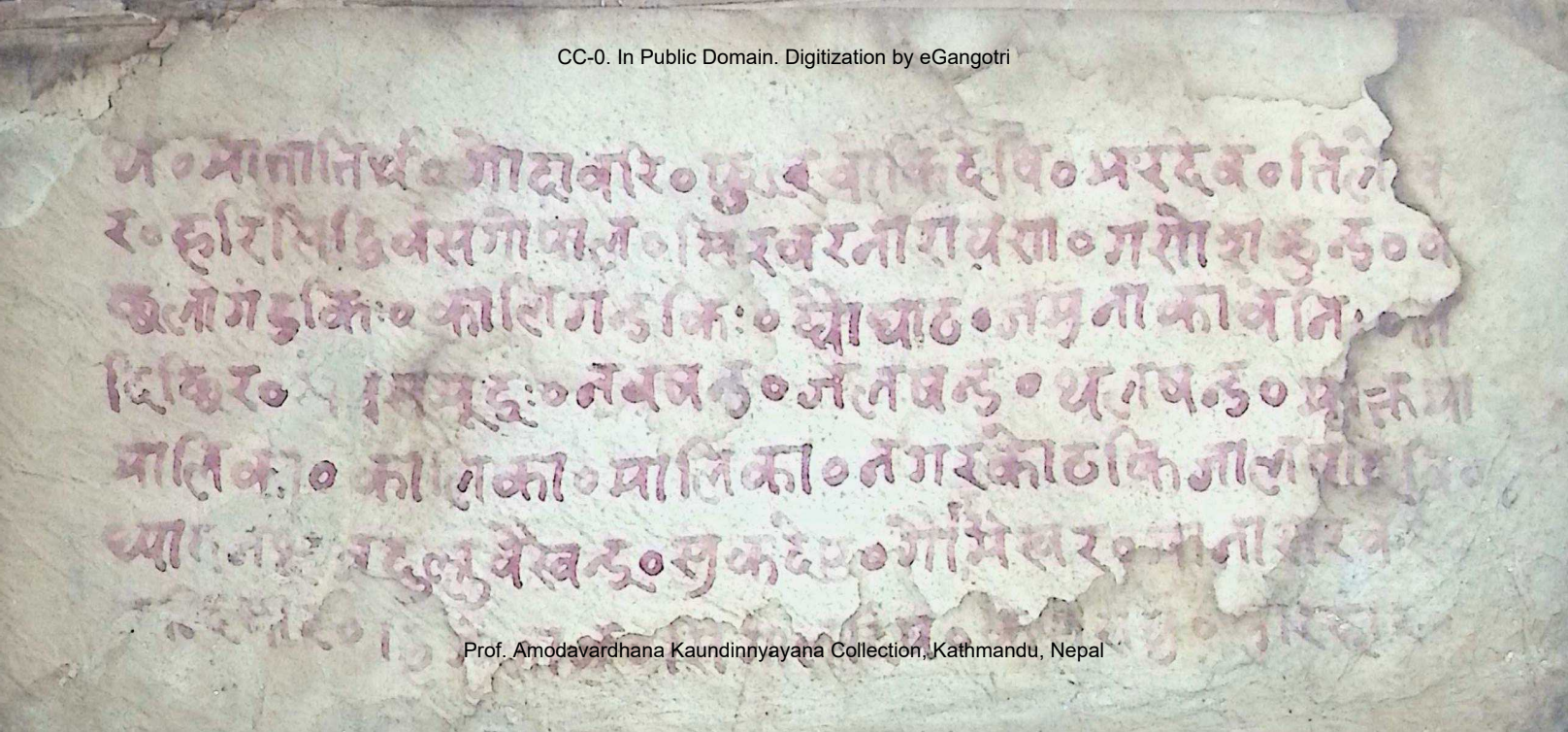

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

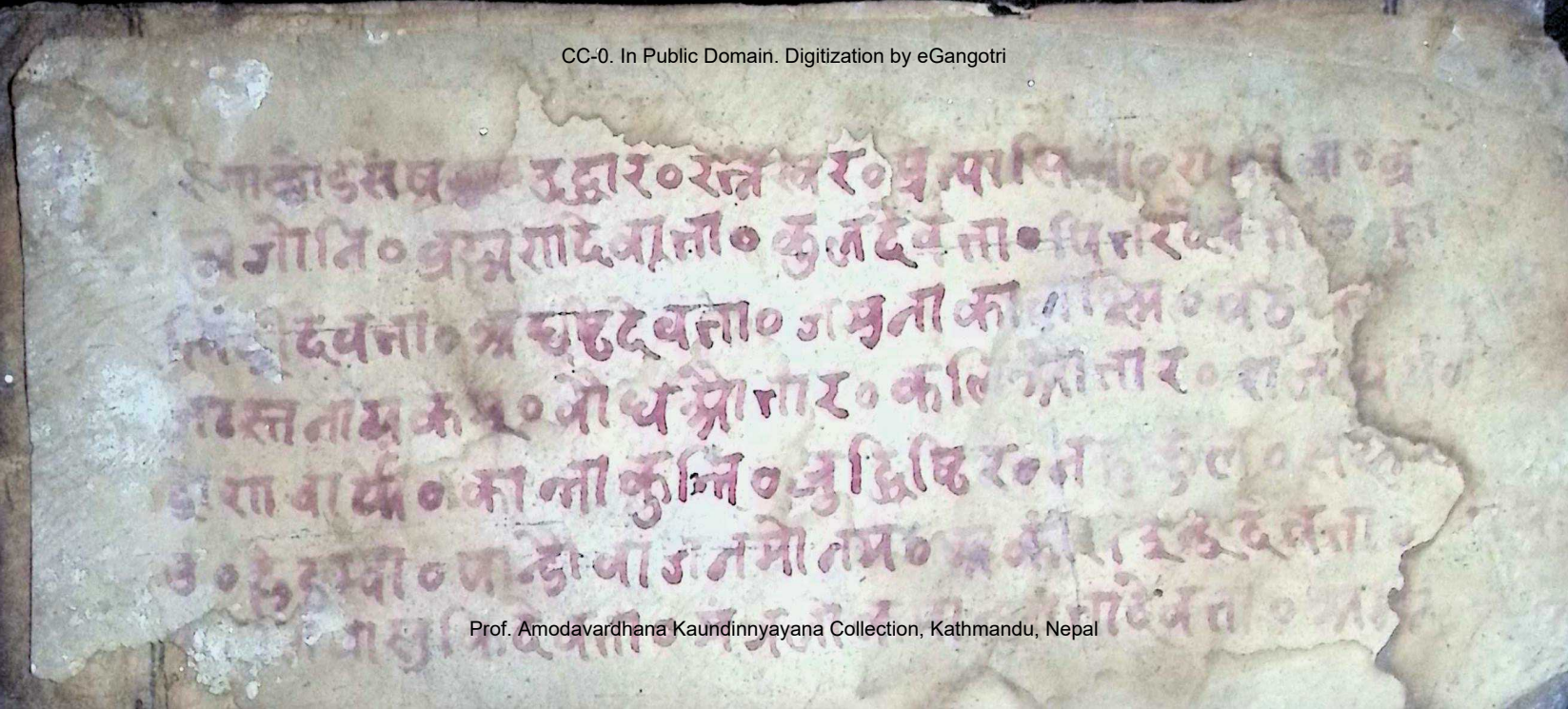

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नि० वागुनाराय० आरथारेस्वर० क्षेत्रथारेस्वर० कालाभैर
वेस्वर० ठिकाभैरवेस्वर० वैसवन्द्रेस्वर० भूलाठिकेस्वर०
जानाद्रिवेस्वर० जोषुरेस्वर० मनोहराठेस्वर० ढेकुचाठ० सं
षमूल० देविघाठ० सुवर्णकोसि० ताम्रकोसि० दुदकोसि
अरुणगंगा० तमोगंगा० सालसुगंगा० स्वेतिगंगा० धूजूजोगि
नि० सीन्धुसागर० अजोकामाधव० कुशुवैस्वानर० श्री

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

जाकर्शेश्वर० मङ्गलेदेव० कालेश्वर० वाजेश्वरी० राजेराजेश्व
र० जयदुर्गेश्वर० जयजगन्नाथ० मणिकर्णिका० का
लिका० मालिका० जोलपा० रामचन्द्र० लक्ष्मेश्वरा० जयवि
जय० जयगुह्येश्वरि० मनकामनाठेश्वर० वटेश्वर० सैल
जेश्वर० नीलिंगेश्वर० जयदुर्गेश्वर० वम्पेश्वर० धनेश्वर०
ईन्द्रेश्वर० लडकेश्वर० जोगुरेश्वर० वरोडेश्वर० पुरोडेश्वर

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रीवंध्या वाम्नत्पत्रिणी ॥२७॥ कंठेवा वामवा हेवा कवचस्य व
धारणात् ॥ बहूपन्या जीव वत्सा भवन्येव नसंशयः ॥२८॥ नदे
यं परशिष्येभ्यो नाधर्केभ्यो विशेषतः ॥ शिष्येभ्यो भक्तियुक्ते
भ्यश्चान्यथा मन्युमाप्नुयात् ॥२९॥ स्नाताशुद्धयकर्मणो वा
देवोमन्दिरेमुखे ॥ पोत्रानस्थैर्य्यामासाद्यनिवसत्यविनि
श्चितः ॥३०॥ इदंकवचमज्ञात्वा योमंत्रान्कालिदक्षिणान् ॥
शतलक्षप्रजप्तापि तस्यविद्यानसिध्यति ॥३१॥ सस्त्रीधा

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नमाम्रोतिसोचिरान्मन्त्रमाप्नुयात्र ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनएतत्कर्म्म
पुरःसरं ॥३६॥ मंत्रसासिद्धिदाकालीसाधकानांभवेद्ध्रुवम् ॥३७॥
॥ ॥ इतिश्रीभैरवभैरवीसंवादेकालिकाकवचसमाप्तः॥
॥ ॥ श्रीकालिकायैनमः ॥ श्रीभगवत्यैनमः ॥ श्री
सरस्वत्यैनमः ॥ श्रीसावित्रीनमः ॥ श्रीवाग्दात्रिनमः ॥ श्रीमु
क्तेकालिनमः ॥ श्रीवज्रयोगिनमः ॥ श्रीदक्षिणाकालिका
यैनमः ॥ श्रीकंकेश्वरीनमः ॥ श्रीस्वप्नभगवतिनमः ॥ रामः

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

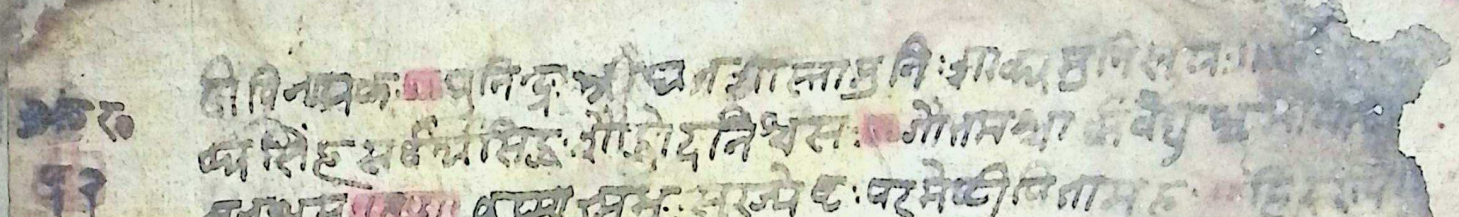

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

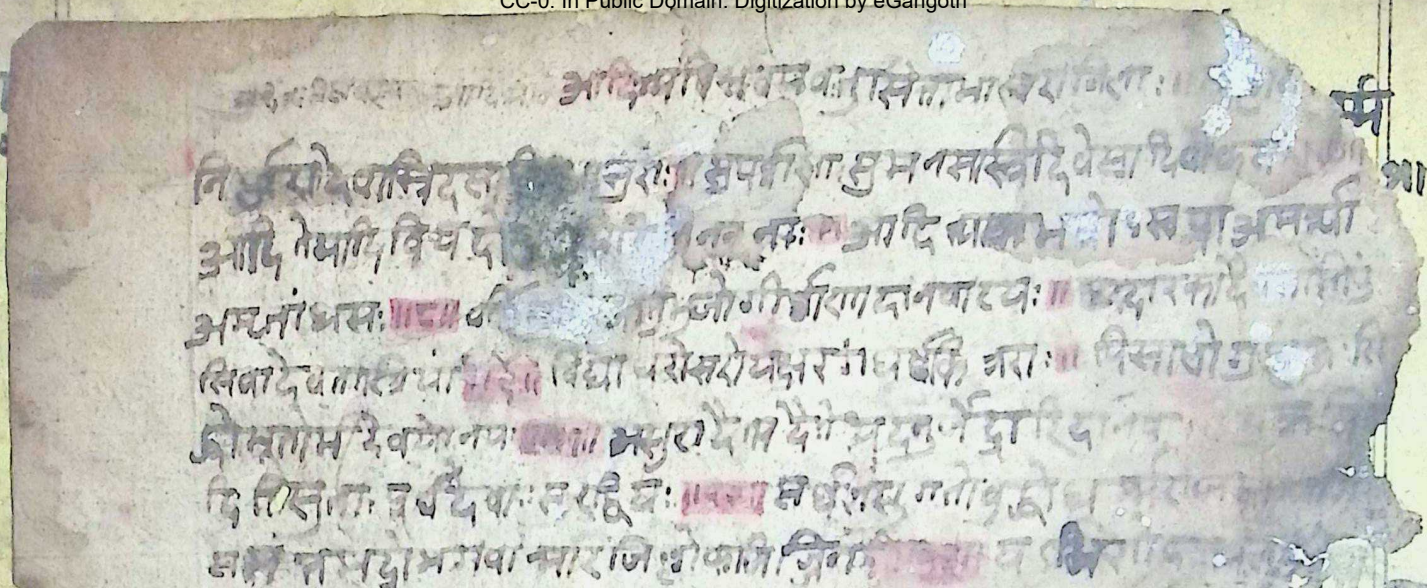

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

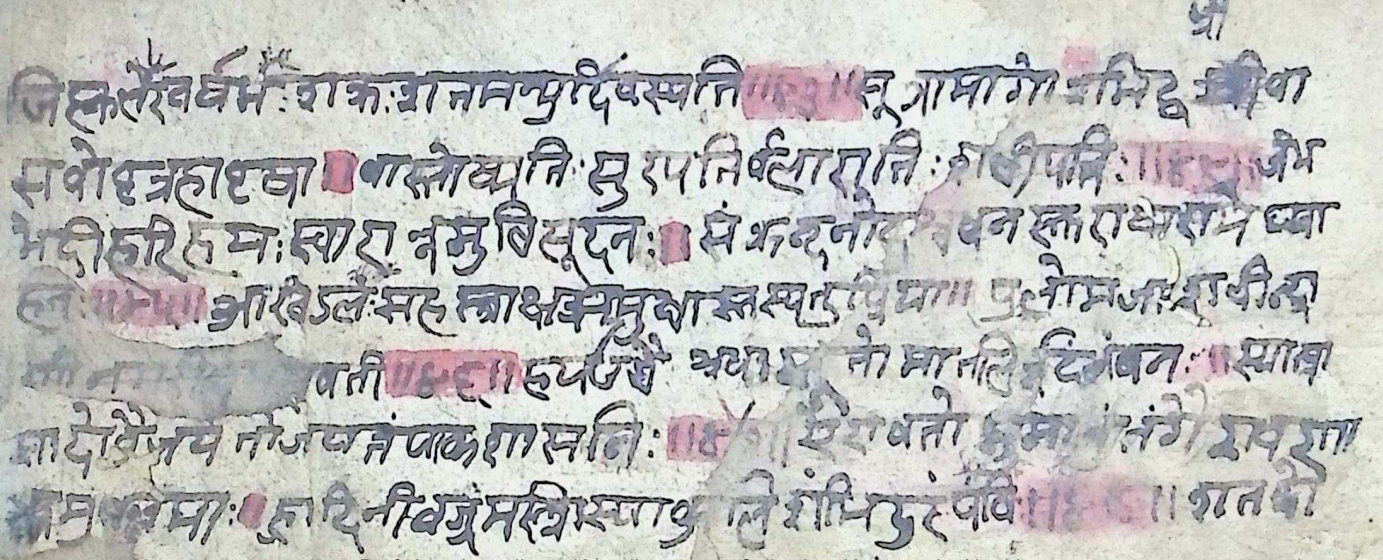

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

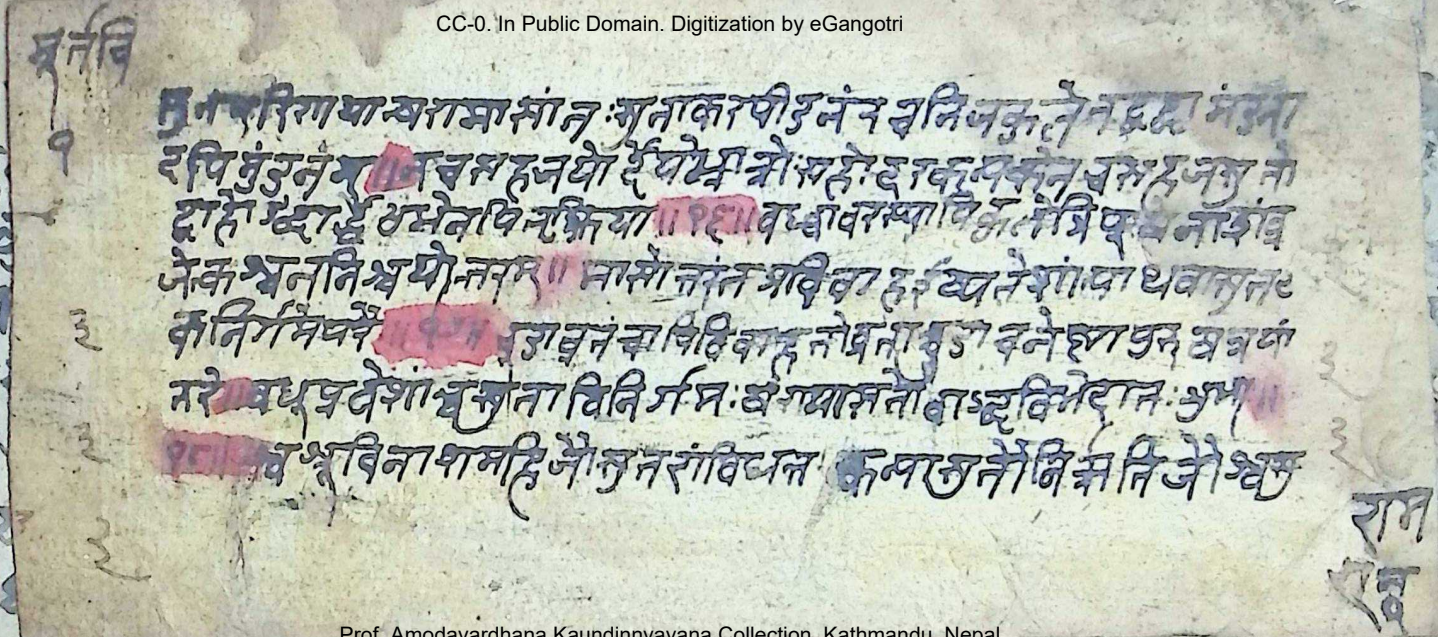

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

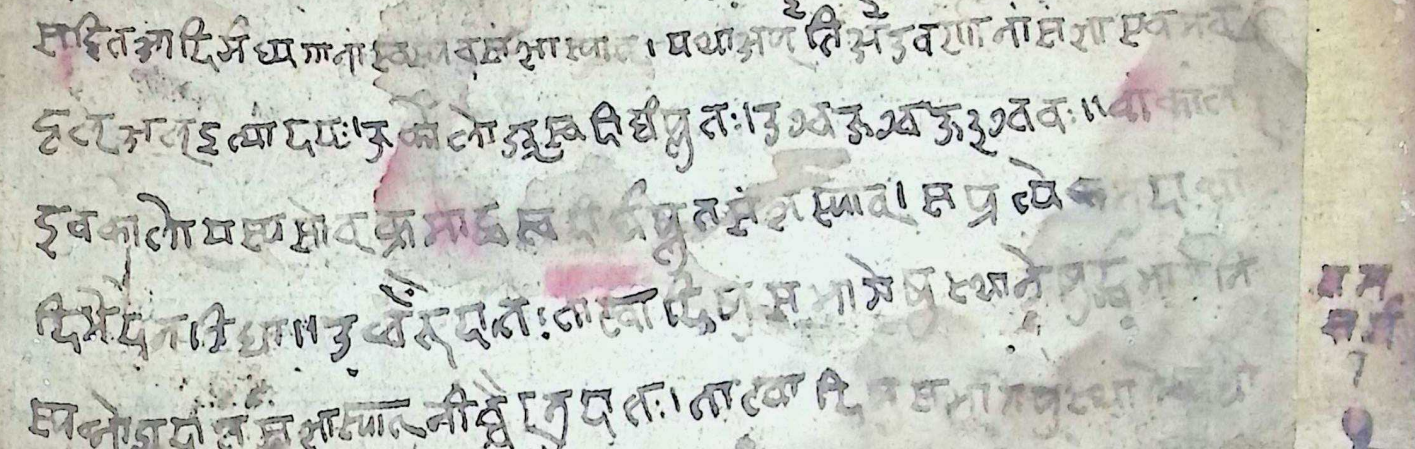

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

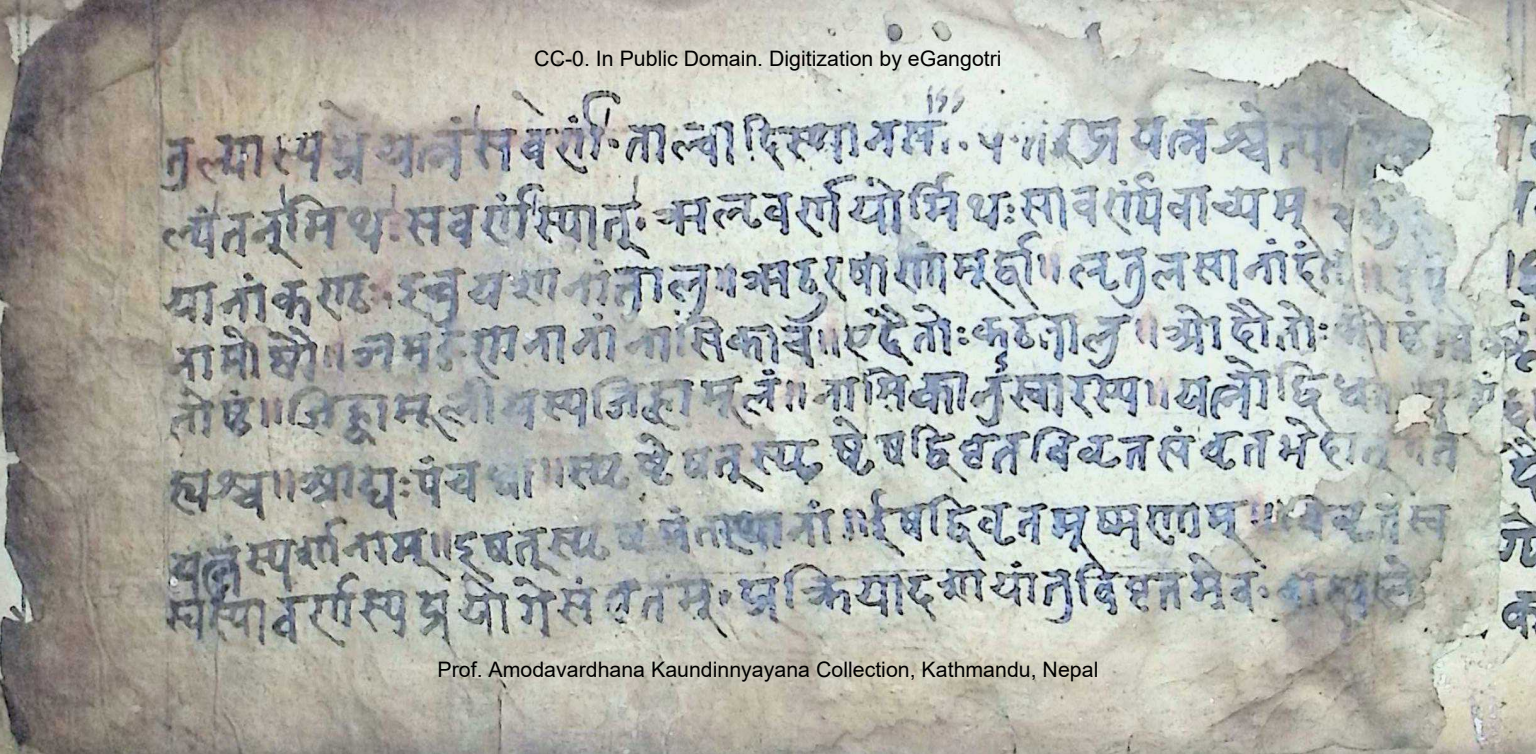

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

भुर्जशंखचक्रगदापद्मधरंगरुडारूढंकेशवं
ध्यायेत्॥ॐभूःॐभुवःॐस्वःॐमहःॐजनः
ॐतपःॐसत्यं॥ॐतत्सवितुर्वरेण्यंभर्गोदेव
स्यधीमहिधियोयोनःप्रचोदयात्॥ॐआपोज्यो
तीरसोमृतंब्रह्मभूर्भुवःस्वरों॥इतिमंत्रैश्चतु
र्षिध्दवारजपेनवायुंकुंभयेत्॥ततोंऽगुष्ठा
नामिकायाःसैथिल्येन॥ललाटेचेतंत्रिभूलड
मरुत्करमर्धचंद्रविभूषितंत्रिनेत्रंवृषभस्थं

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शनुंध्यायन॥ॐ भूः ॐ भुवः ॐ स्वः ॐ महः ॐ जनः ॐ त
पः ॐ सत्यं॥ ॐ तत्स वितुर्व रेण्यं भ गोदे व स्य धी म ही
धि यो यो नः प्र चो द या त्॥ ॐ आ पो ज्यो ती र सो म तं ब्र
ह्म भूर्भुवः स्व रों॥ इति मंत्रे दक्षि णना सया द्वा त्रिं
शद्वारं जपेन्न वायुरेचयेत्॥ पुनः षोडशवार
जपेन दक्षि णेना पूर्य कुंभ यित्वा [illegible] वामेन
वायुरेचयेत्॥ पुनः षोडशवारं जपेन या मेना
पूर्य चतुःषष्टिवारं जपेन कुंभ यित्वा द्वात्रिंश

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ॐ अग्निश्चेति मंत्रस्य ब्रह्म ऋषिः प्रकृतिश्छंदः आ
पोदेवता आचमनेविनियोगः॥ॐ अग्निश्चमा
मन्युश्चमन्युपतयश्चमन्युकृतेभ्यः पापेभ्योरक्षं
तांयदह्नापापमकार्षं मनसावाचाहस्ताभ्यां
पद्भ्यामुदरेणशिश्नारात्रिस्तदवलुंपतुयत्किं
दुरितंमयिइदमहममृतयोनौसूर्येज्योतिषि
परमात्मनिजुहोमिस्वाहा॥इतिसायंहे॥त

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तःकुशत्रयेणबिंदुप्रक्षेपात्मकशिरसिमार्ज्जनंकु
र्यात्।ॐकारेणऊर्ध्वमुद्वेस्थरोमित्यनेनएवंगात्रा
ण्यवंआपोहिष्ठेतिऋक्त्रयस्यसिंधुद्वीपऋषिर्गा
यत्रीछन्दआपोदेवताआपोमार्ज्जनेविनियोगः
ॐआपोहिष्ठामयोभुवस्तानऊर्जेदधातनम
हेरणायचक्षसे।ॐयोवःशिवतमोरसस्तस्य
भाजयतेहनऊशतीरिहधातवस्तस्माअरंग ७

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मा मवोयस्यक्षयायजिन्वथआपोजनयथाचनः
इतिऋक्त्रयेणचतुर्विधमाचमनंसमाप्य।।जल
गंडूषंगृहीत्वातत्रनासिकामारोप्यप्राणान्संय
म्यसंयम्यवा।।ॐऋतंचसत्यमित्यस्यअघमर्ष
णऋषिरनुष्टुप्छन्दोभाववृत्तोदेवताअश्वमेधा
वभृतेविनियोगः।।ॐऋतंचसत्यंचाभीद्धात्तप
सोऽध्यजायतततोरात्र्यजायततःसमुद्रोऽर्ण

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वः ससप्तार्णवाद्रिसप्तसरोऽजायतअहोरात्रा
णिविदधद्विश्वस्यमिषतोवशीसूर्याश्चन्द्रमसौ
धातायथापूर्वमकल्पयत्दिवंचपृथिवींचांतरि
क्षमथोस्वः॥इतिवारत्रयंपठन्वारमेकंवाजल
कं संडूषत्रयमेवाभ्रमोत्सृजेत्॥अथमैथिलोक्तम
काम्याचमनंयथा॥ॐअंतश्चरसिभूतेषुगुहायां
विश्वतोमुखःत्वंयज्ञस्त्वंवषट्कारआपोज्योतीर

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सोमृतोदृश्यनेनाचमेत्॥ततः स्वमौलितुल्यदेशस्य
जलांजलिंगृहीत्वोत्थायऊर्ध्वमुखःस्वस्त्ययनेनं
गायत्र्याचाकाशमुखंसायंप्रातश्चत्रिक्षिपेत्॥
मध्याह्नेतुसकृत्क्षिपेत्॥मंत्रावृत्तिःभूम्यलग्नपा ततोऽ
त्रेरेकपादोर्द्वपादोवाततःप्रातःसायंकृतांजलि
र्मध्याह्नेऊर्ध्वबाहुःसूर्याभिमुखःसूर्यमुपतिष्ठेत्॥
उदित्यमित्यस्यप्रस्कण्वऋषिर्गायत्रीछंदःसूर्यो

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

देवतासूर्योपस्थानेविनियोगः॥ॐउद्वयंजातवेद
संदेवंवहंतिकेतवः।दृशेविश्वायसूर्यं॥ॐचित्रमि
त्यस्यकौत्सऋषिस्त्रिष्टुप्छंदःसूर्योदेवतासूर्यो
पस्थानेविनियोगः॥ॐचित्रंदेवानामुदगादनीय
चक्षुर्मित्रस्यवरुणस्याग्नेरापाद्यावापृथिवी
अंतरिक्षंसूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्च॥ततः
ॐब्रह्मणेनमः॥ॐनमोब्राह्मणेभ्योनमः॥ॐनमो

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ॐआदित्यश्चुक्राभ्यांनमःइतिजलोजलिंदद्यात्त
तःकाश्यपऋषिरनुष्टुप्छंदोऽग्निर्देवताआमस्क्ता
यांविनियोगःॐजातवेदसेसुनवामसोममरा
तीयतोनिदहातिवेदसनःपर्षदतिदुर्गाणिविश्वा
नावेवसिंधुंदुरितात्यग्निरितिशिरसिरक्षांकु
र्यात्॥ततःॐकालाग्निरुद्रऋषिरनुष्टुप्छंदः
रुद्रोदेवतारुद्रोपस्थानेविनियोगः॥ॐऋतेस
त्यंपरंब्रह्मपुरुषंकृष्णपिंगळंऊर्ध्वलिंगंविरू

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पाक्षंविश्वरूपंनमोनमः॥इतिकृतांजलिर्जपेत्॥
ततःॐब्रह्मणेनमःॐअग्नयेनमःॐवरुणायन
मःॐविष्णवेनमःॐरुद्रायनमः॥इतिश्रीस्मार्त
भट्टाचार्यविरचितंसामगानांसंध्योपासविधि
समाप्तः॥ॐ॥अथर्ववेदानांसंध्याविधेः गायत्र्याऋष्यादि
कंस्मृत्वातेजोसीत्यस्यतेजोदेवाऋषयःआज्यंदेवताजप
वाग्वीक्षणेविनियोगःइतिसंकल्प्य॥ॐतेजोसिशुक्रमम
तमसिधामनामासिप्रियंदेवानामनाधृष्टंदेवयजनमसि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

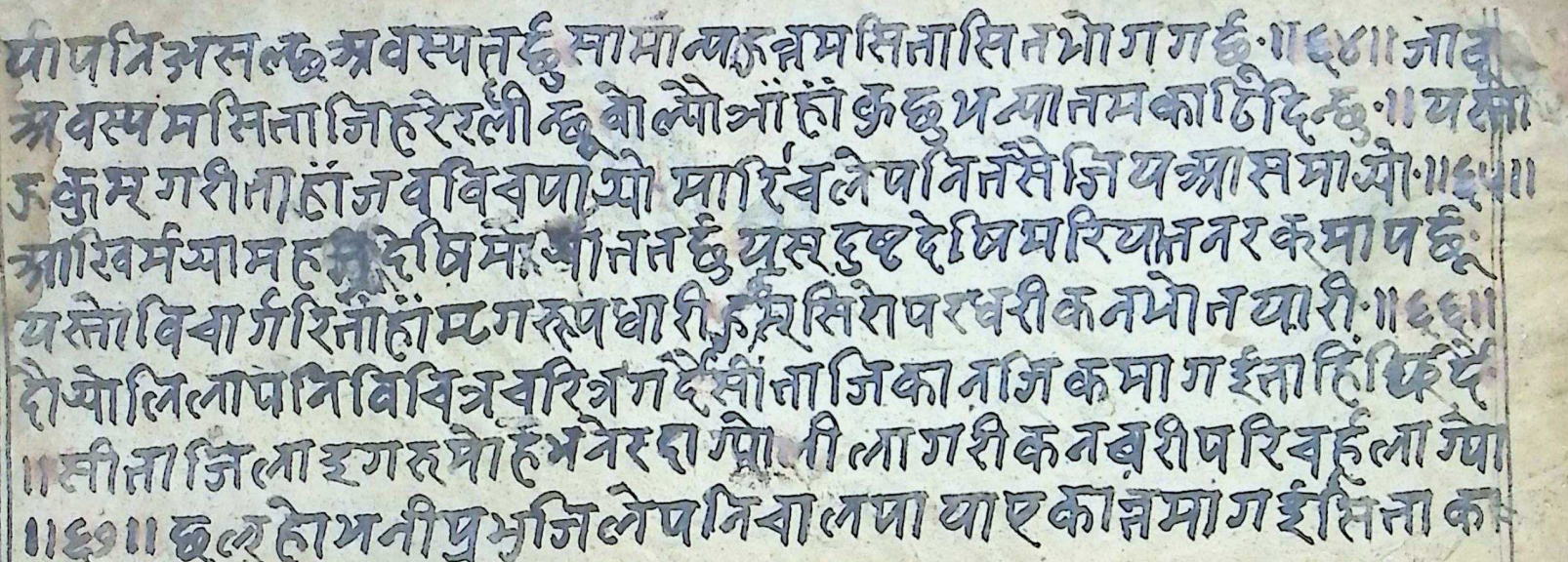

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कौन काम आया ॥ सीता अदृश्य भइलौं वसिमा हों छाया सिता नाम निव
ाये रहौं ड़ा हों ॥ ६८ ॥ यक भिक्षु को रूप लिरावण आजभा इहन्यौं छ
ुष्टन्ति मिलो इस रूप छपाई ॥ वाडे अवस्था तिमि लेपनि रूप छपाउ
ये कवर्ष सम्म छपि दिन्नि मिले विनाउ ॥ ६९ ॥ यस्तो कुकुसुमि अद
श्य सरूपा रीं छाया सिना पनि दुरुत्तगरी न्याया रीः ॥ सीता छपी कवर
हि नजव आगि मा हों छाया सिना सित वस्या रघुनाथ नौं हौं ॥ ७० ॥ छाया
सिता जि आति चित्र वरिमा मी घेलाउ ने सङ्गलो इम मेरहानी ॥ विनी

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

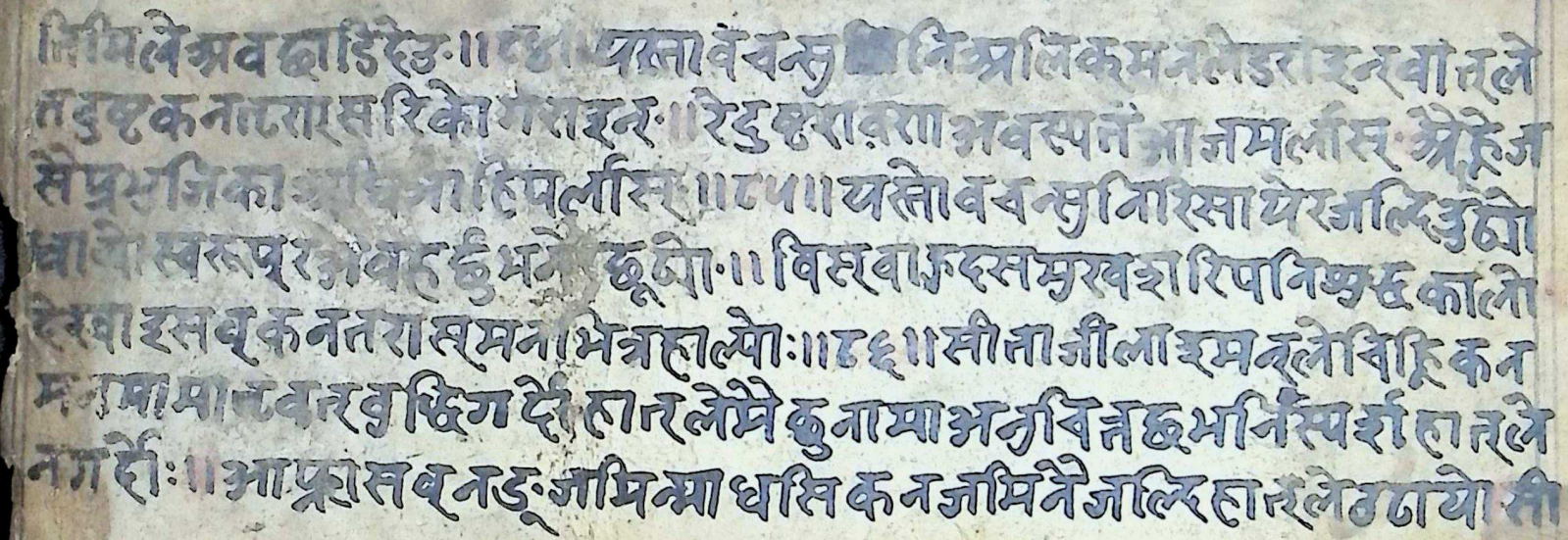

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

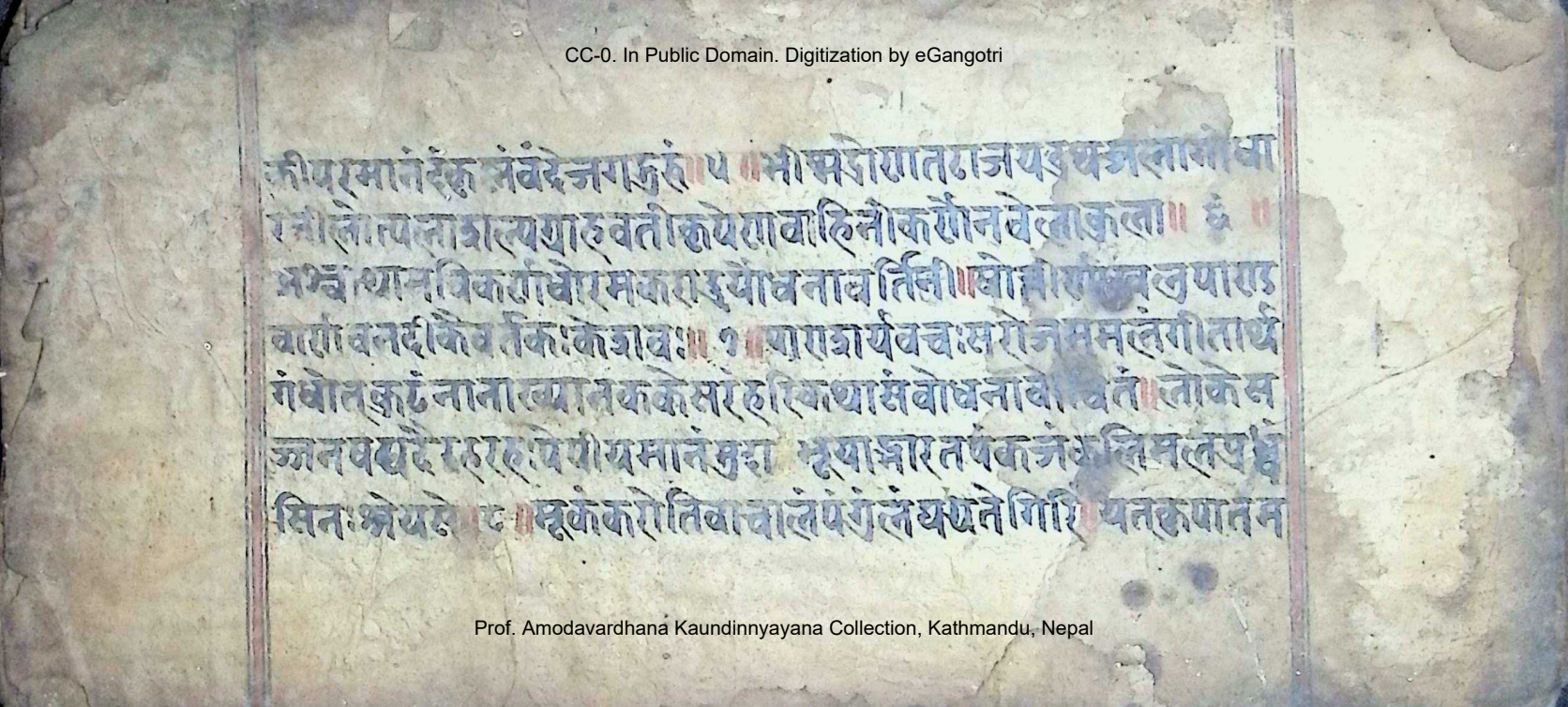

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

हुंचंदेपरमानंदमाश्रवम् ॥ २ ॥ यंवस्त्रावरणोदरुरुमहतःखुन्वंतिहिंव्याःसवेवे
दैःसारायस्क्रमोपनिषदैर्गायंतियंसमगाः ॥ ध्यानावस्थिततद्गतेनमनसा
पश्यंतियंयोगिनोयस्यांतंनविदुःसुरासुरगणादेवायतस्मैनमः ॥ १० ॥ इ
तिन्यासंसमाप्तम् ॥ धृतराष्ट्रउवाच ॥ धर्मक्षेत्रेकुरुक्षेत्रेसमवेतायुय
त्सवः ॥ मामकाःपांडवाश्चैवकिमकुर्वतसंजय ॥ १ ॥ संजयउवाच ॥ दृष्ट्वा
पांडानीकंव्यूढंदुर्योधनस्तदा ॥ आचार्यमुपसंगम्यराजावचनमब्रवीत् ॥
॥ २ ॥ पश्यैतांपांडुपुत्राणामाचार्यमहतींचमूं ॥ व्यूढांद्रुपदपुत्रेणतवशि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नमानसः ॥ ४१ ॥ ॥ इतिश्रीमगवद्गीतासूपनिषत्सुब्रह्मविद्यायांयो
गशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेअर्जुनविषादेनामप्रथमोध्यायः ॥ १ ॥
संजयउवाच ॥ तंतथाकृपयाविष्टमश्रुपूर्णाकुलेक्षणं ॥ विषीदन्तमिदंवा
क्यमुवाचमधुसूदनः ॥ १ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ कुतस्त्वाकश्मलमिदंविषमे
समुपस्थितं ॥ अनार्यजुष्टमस्वर्ग्यमकीर्तिकरमर्जुन ॥ २ ॥ क्लैब्यंमास्मगमः
पार्थनैतत्त्वय्युपपद्यते ॥ क्षुद्रंहृदयदौर्बल्यंत्यक्त्वोत्तिष्ठपरंतप ॥ ३ ॥ अर्जुन
उवाच ॥ कथंभीष्ममहंसंख्येद्रोणंचमधुसूदन ॥ इषुभिःप्रतियोत्स्यामिपू

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ज्ञार्हावरिस्तदन॥ ॥एतनहत्वाहिनहानुभावान्त्रैलोक्यराज्यंकिमुनेहरत्यै॥
लोकेहत्यार्थकामांस्तुसुरनिरेवसंजीवमागारुधिरप्रदिग्धान्॥५॥न
चैतद्विभ्रःकतरन्नोगरीयोयद्वाजयेमयहिवाजोजयेयुः॥यानेवहत्वान॥
जिजीविषामस्तेवस्थिताःप्रमुखेधार्तराष्ट्राः॥६॥कार्पण्यदोषोपहतस्वभा
वःपृच्छामित्वांधर्मसंमूढचेताः॥यच्छ्रेयःस्यान्निश्चितंब्रूहितन्मेशिष्यस्तेहं
शाधिमांत्वांप्रपन्नं॥७॥नहिप्रपश्यामिममापनुद्याद्यच्छोकमुच्छोषणमि
न्द्रियाणां॥अवाप्यभूमावसपत्नमृद्धंराज्यंसुराणामधिपत्यंचापि॥८॥ ॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मर्हसि ॥ ३० ॥ स्वधर्ममपिचावेक्ष्यनविकंपितुमर्हसि ॥ धर्म्याद्धियुद्धाच्छ्रेयोन्य
त्क्षत्रियस्यनविद्यते ॥ ३१ ॥ यदृच्छयाचोपपन्नंस्वर्गद्वारमपावृतं ॥ सुखिनः
क्षत्रियाःपार्थलभन्तेयुद्धमीदृशं ॥ ३२ ॥ अथचेत्त्वमिमंधर्म्यंसंग्रामंनकरि
ष्यसि ॥ ततःस्वधर्मंकीर्तिंचहित्वापापमवाप्स्यसि ॥ ३३ ॥ अकीर्तिंचा
पिभूतानिकथयिष्यंतितेव्ययां ॥ संभावितस्यचाकीर्तिर्मरणादतिरिच्यते ॥ ३४ ॥ भयाद्रणादुपरतंमंस्यंतेत्वांमहारथाः ॥ येषांचत्वंबहुमतो
भूत्वायास्यसिलाघवं ॥ ३५ ॥ अवाच्यवादांश्चबहून्वदिष्यंतितवाहि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताः निर्दग्धस्तवसामर्थ्यन्ततोऽस्त्रंतरन्तुकिं ॥ ३६ ॥ हतोवाप्यस्यसिस्वर्गं
जित्वावाभोक्ष्यसेमहीं तस्मादुत्तिष्ठकौन्तेययुद्धायकृतनिश्चयः ॥ ३७ ॥
सुखदुःखेसमेकृत्वालाभालाभौजयाजयौ ततोयुद्धाययुज्यस्वनैवं
पापमवाप्स्यसि ॥ ३८ ॥ एषातेभिहितासांख्येबुद्धिर्योगेत्विमांशृणु
यायुक्तोययापार्थकर्मबंधंप्रहास्यसि ॥ ३९ ॥ नेहाभिक्रमनाशोस्तिप्र
त्यवायोनविद्यते स्वल्पमप्यस्यधर्मस्यत्रायतेमहतोभयात् ॥ ४० ॥ व्यव
सायात्मिकाबुद्धिरेकेहकुरुनंदन बहुशाखाह्यनंताश्चबुद्धयोऽव्य

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वसायिनां॥४१॥यामिमांपुष्पितांवाचंप्रवदंत्यविपश्चितः॥वेदवादरताः
पार्थनान्यदस्तीतिवादिनः॥४२॥कामात्मानःस्वर्गपराजन्मकर्मफलप्र
दां॥क्रियाविशेषबहुलांभोगैश्वर्यगतिंप्रति॥४३॥भोगैश्वर्यप्रसक्ता
नांतयापहृतचेतसां॥व्यवसायात्मिकाबुद्धिःसमाधौनविधीयते॥४४॥
त्रैगुण्यविषयावेदानिस्त्रैगुण्योभवार्जुन॥निर्द्वंद्वोनित्यसत्त्वस्थोनिर्यो
गक्षेमआत्मवान्॥४५॥यावानर्थउदपानेसर्वतःसंप्लुतोदके॥तावान्सर्वे
षुवेदेषुब्राह्मणस्यविजानतः॥४६॥कर्मण्येवाधिकारस्तेमाफलेषुक

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रचय॥मा कर्मफलहेतुर्भूर्मा ते संगोऽस्त्वकर्मणि ॥४७॥ योगस्थः
कुरु कर्माणि

सगंत्यक्त्वाधनंजय॥ सिद्ध्यसिद्ध्योः समोभूत्वासमत्वंयोगउच्यते ॥४८॥ दूरे
णह्यवरंकर्मबुद्धियोगाद्धनंजय॥ बुद्धौशरणमन्विच्छकृपणाःफलहेतवः
॥४९॥ बुद्धियुक्तोजहातीहउभेसुकृतदुष्कृते॥ तस्माद्योगाययुज्यस्वयोग
ःकर्मसुकौशलं॥५०॥ कर्मजंबुद्धियुक्ताहिफलंत्यक्त्वामनीषिणः॥ ज
न्मबंधविनिर्मुक्ताःपदंगच्छंत्यनामयं॥५१॥ यदाते मोहकलिलंबुद्धिर्व्य
तितरिष्यति॥ तदागंतासिनिर्वेदंश्रोतव्यस्यश्रुतस्यच॥५२॥ श्रुतिवि
प्रतिपन्नातेयदास्यतिनिश्चला॥ समाधावचलाबुद्धिस्तदायोगमवाप्

॥राम॥ ॥१३॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स्यसि ॥५३॥ अर्जुन उवाच ॥ स्थितप्रज्ञस्यका भाषासमाधिस्थस्यकेशव
स्थितधीः किंप्रभाषेतकिमासीतव्रजेतकिं ॥५४॥ श्रीभगवानुवाच ॥ प्र
जहातियदा कामान्सर्वान्पार्थमनोगतान् ॥ आत्मन्येवात्मनातुष्टः स्थित
प्रज्ञस्तदोच्यते ॥५५॥ दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषुविगतस्पृहः ॥ वीतरा
गभयक्रोधः स्थितधीर्मुनिरुच्यते ॥५६॥ यः सर्वत्रानभिस्नेहस्तत्तत्प्रा
प्यशुभाशुभं ॥ नाभिनंदतिनद्वेष्टितस्यप्रज्ञाप्रतिष्ठिता ॥५७॥ यदासंह
रेचायंकूर्मोऽङ्गानीवसर्वशः ॥ इंद्रियाणींद्रियार्थेभ्यस्तस्यप्रज्ञाप्रति

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

क्षिता ५९ विषया विनिवर्तंते निराहारस्य देहिनः ॥ रसवर्जं रसोऽप्यस्य
रं दृष्ट्वा निवर्तते ॥ ५९ ॥ यततोऽपि कौंतेय पुरुषस्य विपश्चितः ॥ इंद्रिया
णि प्रमाथीनि हरंति प्रसभं मनः ॥ ६० ॥ तानि सर्वाणि संयम्य युक्त आ
सीत मत्परः ॥ वशे हि यस्येंद्रियाणि तस्य प्रज्ञा प्रतिष्ठिता ॥ ६१ ॥ ध्यायतो
विषयाँ पुंसः संगस्तेषूपजायते ॥ संगात्संजायते कामः कामा
भिजायते ॥ ६२ ॥ क्रोधाद्भवति संमोहः संमोहात्स्मृतिविभ्रमः ॥ स्मृतिभ्रं
शाद्बुद्धिनाशो बुद्धिनाशात्प्रणश्यति ॥ ६३ ॥ रागद्वेषवियुक्तैस्तु विषया

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥१॥ एवं परंपराप्राप्तमिमं राजर्षयो विदुः ॥ स कालेनेह महता योगो नष्टः
परंतप ॥२॥ स एवायं मया तेऽद्य योगः प्रोक्तः पुरातनः ॥ भक्तोऽसि मे सखा
चेति रहस्यं ह्येतदुत्तमम् ॥३॥ अर्जुन उवाच ॥ अपरं भवतो जन्म परं जन्म वि
वस्वतः ॥ कथमेतद्विजानीयां त्वमादौ प्रोक्तवानिति ॥४॥ श्रीभगवानु
वाच ॥ बहूनि मे व्यतीतानि जन्मानि तव चार्जुन ॥ तान्यहं वेद सर्वाणि न
त्वं वेत्थ परंतप ॥५॥ अजोऽपि सन्नव्ययात्मा भूतानामीश्वरोऽपि सन् प्र
कृतिं स्वामधिष्ठाय संभवाम्यात्ममायया ॥६॥ यदा यदा हि धर्मस्य ग्लानि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

भवतिभारत॥अभ्युत्थानमधर्मस्यतदात्मानंसृजाम्यहं॥७॥परित्राणायसा
धूनांविनाशायचदुःकृतां॥धर्मसंस्थापनार्थायसंभवामियुगेयुगे॥८॥
जन्मकर्मचमेदिव्यमेवंयोवेत्तितत्वतः॥त्यक्त्वादेहंपुनर्जन्मनैतिमामेति
सोऽर्जुन॥९॥वीतरागभयक्रोधामन्मयामामुपाश्रिताः॥बहवोज्ञानत
पसापूतामद्भावमागताः॥१०॥येयथामांप्रपद्यंतेतांस्तथैवभजाम्यहं॥
ममवर्त्मानुवर्तंतेमनुष्यांपार्थसर्वशः॥११॥कांक्षंतःकर्मणांसिद्धिंयज
तइहदेवताः॥क्षिप्रंहिमानुषेलोकेसिद्धिर्भवतिकर्मजा॥१२॥चतुवर्णे

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मयासदृशंगणाकर्मविभागाश्च॥ तस्यकर्तारमपिमोक्षिप्रकर्तारमव्ययं॥१३
नमांकर्मागिलिंपंतिनमेकर्मफलेस्पृहा॥ इतिमांयोभिजानातिकर्मभि
र्नसबध्यते॥१४॥ एवंज्ञात्वाकृतंकर्मपूर्वैरपिमुमुक्षुभिः॥ कुरुकर्मैव
तस्मात्वंपूर्वैस्तरकृतं॥१५॥ किंकर्मकिमकर्मेतिकवयोप्यत्रमोहिताः
तत्तेकर्मप्रवक्ष्यामियद्ज्ञात्वामोक्ष्यसेशुभात्॥१६॥ कर्मणोह्यपिबोद्ध
व्यंबोद्धव्यंचविकर्मणः॥ अकर्मणश्चबोद्धव्यंगहनाकर्मणोगतिः॥१७
कर्मण्यकर्मयःपश्येदकर्मणिचकर्मयः॥ सबुद्धिमान्मनुष्येषुसयुक्तः

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कृत्स्नकर्मकृत्॥१८॥यस्यसर्वसमारंभाःकामसंकल्पवर्जिताः॥ज्ञानाग्निद
ग्धकर्माणंतमाहुःपंडितंबुधाः॥१९॥त्यक्त्वाकर्मफलासंगंनित्यतृप्तोनिरा
श्रयः॥कर्मण्यभिप्रवृत्तोपिनैवकिंचित्करोतिसः॥२०॥निराशीर्यतचित्ता
त्मात्यक्तसर्वपरिग्रहः॥शारीरंकेवलंकर्मकुर्वन्नाप्नोतिकिल्बिषं॥२१॥यद
च्छालाभसंतुष्टोद्वंद्वातीतोविमत्सरः॥समःसिद्धावसिद्धौचकृत्वापिननिब
ध्यते॥२२॥गतसंगस्यमुक्तस्यज्ञानावस्थितचेतसः॥यज्ञायाचरतःकर्म
समग्रंप्रविलीयते॥२३॥ब्रह्मार्पणंब्रह्महविर्ब्रह्माग्नौब्रह्मणाहुतं॥ब्र

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

यः [illegible] योनैवेन्द्रियकोसंति निर्देहोहिमहाबाहोसुखंधात्युच्य
[illegible] योगोन्यत्वाप्रवर्तितपंडिताः एकमप्यास्थितःसम्य
[illegible] यत्सांख्यैःप्राप्यतेस्थानंतद्योगैरपिगम्यते ए
कंसांख्ययोगंचयःपश्यतिसपश्यति ५ संन्यासस्तुमहाबाहोदुःख
माप्तुमयोगतः योगयुक्तोमुनिर्ब्रह्मनचिरेणाधिगछति ६ योगयुक्तो
विशुद्धात्माविजितात्माजितेंद्रियः सर्वभूतात्मभूतात्माकुर्वन्नपिन
लिप्यते ७ नैवकिंचित्करोमीतियुक्तोमन्येततत्ववित्पश्यन्शृण्व

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नस्यन्नि॒मिष॒न्नपि॑ सर्वेन्द्रि॒याणी॒न्द्रि॒याथेषु॑ वर्त॑न्त॒इति॑ धारयन्॥ ९॥ प्रलपन्विसृजन्गृह्णन्नुन्मिष॑न्नि॒मिष॒न्नपि॑
इन्द्रियाणीन्द्रियार्थेषु वर्तन्त इति धारयन्॥ ९॥ ब्रह्मण्याधाय कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा करोति यः॥
लिप्यते न स पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा॥ १०॥ कायेन मनसा बुद्ध्या केवलैरिन्द्रियैरपि॥
योगिनः कर्म कुर्वन्ति सङ्गं त्यक्त्वात्मशुद्धये॥ ११॥
युक्तः कर्मफलं त्यक्त्वा शान्तिमाप्नोति नैष्ठिकीम्॥ अयुक्तः कामकारेण फले
सक्तो निबध्यते॥ १२॥ सर्वकर्माणि मनसा संन्यस्यास्ते सुखं वशी॥ नवद्वारे पुरे देही नैव कुर्वन्न कारयन्॥ १३॥ न कर्तृत्वं न कर्माणि लोकस्य सृजति प्रभुः

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त्रयीधर्ममनुप्रपन्नागतागतंकामकामालभंते॥२१॥अनन्याश्चिंतयंतोमांयेज
नाःपर्युपासते॥तेषांनित्याभियुक्तानांयोगक्षेमंवहाम्यहं॥२२॥येप्यन्यदेव
ताभक्तायजंतेश्रद्धयान्विताः॥तेपिमामेवकौंतेययजंत्यविधिपूर्वकं॥२३॥
अहंहिसर्वयज्ञानांभोक्तावप्रभुरेवच॥नतुमामभिजानंतितत्वेनातश्च्यवं
तिते॥२४॥यांतिदेवव्रतादेवान्पितॄन्यांतिपितृव्रताः॥भूतानियांतिभूते
ज्यायांतिमद्याजिनोपिमां॥२५॥पत्रंपुष्पंफलंतोयंयोमेभक्त्याप्रयच्छति॥त
दहंभक्त्युपहृतमश्नामिप्रयतात्मनः॥२६॥यत्करोषियदश्नासियज्जुहोषिददा

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

क्षियत॥यन्नपस्यसिकौंतेयतत्कुरुष्वमदर्पणं॥२७॥शुभाशुभफलैरेवंमोक्ष्यसेक
र्मबंधनैः॥संन्यासयोगयुक्तात्माविमुक्तोमामुपैष्यसि॥२८॥समोहंसर्वभूतेषुन
मेद्वेष्योस्तिनप्रियः॥येभजंतितुमांभक्त्यामयितेतेषुचाप्यहं॥२९॥अपिचेत्सुदु
राचोभजतेमामनन्यभाक्॥साधुरेवसमन्तव्यःसम्यग्व्यवसितोहिसः॥३०॥क्षि
प्रंभवतिधर्मात्माशश्वच्छांतिंनिगच्छति॥कौंतेयप्रतिजानीहिनमेभक्तप्रणश्य
ति॥३१॥मांहिपार्थव्यपाश्रित्ययेपिस्युःपापयोनयः॥स्त्रियोवैश्यास्तथाशूद्रा

स्तेपियांतिपरांगतिं॥३२॥किंपुनर्ब्राह्मणाःपुण्याःभक्तारांजर्षयस्तथा॥अनित्य

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

यं ॥ २ ॥ एवमेतद्यथात्थत्वमात्मानं परमेश्वर ॥ द्रष्टुमिच्छामि ते रूपमैश्वरं पुरुषोत्त
म ॥ ३ ॥ मन्यसे यदि तच्छक्यं मया द्रष्टुमिति प्रभो ॥ योगेश्वर ततो मे त्वं दर्शयात्मान
मव्ययं ॥ ४ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ पश्य मे पार्थ रूपाणि शतशोथ सहस्रशः ॥ नाना
विधानि दिव्यानि नानावर्णाकृतीनि च ॥ ५ ॥ पश्यादित्यान्वसून्रुद्रानश्विनौ मरु
तस्तथा ॥ बहून्यदृष्टपूर्वाणि पश्याश्चर्याणि भारत ॥ ६ ॥ इहैकस्थं जगत्कृत्स्नं प
श्याद्य सचराचरम् ॥ मम देहे गुडाकेश यच्चान्यद्द्रष्टुमिच्छसि ॥ ७ ॥ न तु मां शक्यसे
द्रष्टुमनेनैव स्वचक्षुषा ॥ दिव्यं ददामि ते चक्षुः पश्य मे योगमैश्वरम् ॥ ८ ॥ सं

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

जयउवाच॥ एवमुक्तातदाराजन्महायोगेश्वरोहरिः॥ दर्शयामासपार्थायपरमं रू
पमैश्वरम्॥९॥ अनेकवक्त्रनयनमनेकाद्भुतदर्शनम्॥ अनेकदिव्याभरणं दि
व्यानेकोद्यतायुधम्॥१०॥ दिव्यमाल्याम्बरधरं दिव्यगंधानुलेपनम्॥ सर्वाश्चर्य
मयंदेवमनन्तंविश्वतोमुखम्॥११॥ दिविसूर्यसहस्रस्यभवेद्युगपदुत्थिता॥
यदिभाःसदृशीसास्याद्भासस्तस्यमहात्मनः॥१२॥ तत्रैकस्थंजगत्कृत्स्नंप्रविभ
क्तमनेकधा॥ अपश्यद्देवदेवस्यशरीरेपाण्डवस्तदा॥१३॥ ततःसविस्मयाविशो
हृष्टरोमाधनंजयः॥ प्रणम्यशिरसादेवंकृताञ्जलिरभाषत॥१४॥ अर्जुनउवाच

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पश्यामि देवांस्तव देव देहे सर्वांस्तथा भूतविशेषसंघान् ब्रह्माणमीशं कमलासनस्थ-
मृषींश्च सर्वानुरगांश्च दिव्यान् ॥१५॥ अनेकबाहूदरवक्त्रनेत्रं पश्यामि
त्वां सर्वतोऽनन्तरूपम् । नान्तं न मध्यं न पुनस्तवादिं पश्यामि विश्वेश्वर विश्व-
रूप ॥१६॥ किरीटिनं गदिनं चक्रिणं च तेजोराशिं सर्वतो दीप्तिमन्तम् । पश्यामि
त्वां दुर्निरीक्ष्यं समन्ताद्दीप्तानलार्कद्युतिमप्रमेयम् ॥१७॥ त्वमक्षरं परमं वेदि
तव्यं त्वमस्य विश्वस्य परं निधानम् । त्वमव्ययः शाश्वतधर्मगोप्ता सनातन-
स्त्वं पुरुषो मतो मे ॥१८॥ अनादिमध्यान्तमनन्तवीर्यमनन्तबाहुं शशिसूर्यने-

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

चम् ॥ पश्यामित्वांरीप्तरुतारिवक्त्रंस्वतेजसाविश्वमिदंतपंतं ॥१९॥ द्यावापृथि
व्योरिदमंतरंहिव्याप्तंत्वयैकेनदिशश्चसर्वाः ॥ दृष्ट्वाद्भुतंरूपमुग्रंतवेदंलोकत्र
यंप्रव्यथितंमहात्मन् ॥२०॥ अमीहित्वांसुरसंघाविशंतिकेचिद्भीताःप्राञ्जल
योगृणंति ॥ स्वस्तीत्युक्त्वामहर्षिसिद्धसंघाःस्तुवंतित्वांस्तुतिभिःपुष्कलाभि
॥२१॥ रुद्रादित्यावसवोयेचसाध्याविश्वेश्विनौमरुतश्चोष्मपाश्च ॥ गं
धर्वयक्षासुरसिद्धसंघावीक्षंतेत्वांविस्मिताश्चैवसर्वे ॥२२॥ रूपंमहत्तेबहु

वक्त्रनेत्रंमहाबाहोबहुबाहूरुपादम् ॥ बहूदरंबहुदंष्ट्राकरालंदृष्ट्वालोकाः

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

व्यथितास्तथाहं ॥२३॥ नभःस्पृशंदीप्तमनेकवर्णंव्यात्ताननंदीप्तविशालनेत्रं
म ॥ दृष्ट्वाहिवंपव्यथितान्तरात्माधृतिंनविंदामिशमंचविष्णो ॥२४॥ दंष्ट्राकरा
लानिचतेमुखानिदृष्ट्वैवकालानलसन्निभानि ॥ दिशोनजानेनलभेचशर्म
प्रसीदेशजगन्निवास ॥२५॥ अमीचत्वंधृतराष्ट्रस्यपुत्राःसर्वेसहैवावनिपा
लसंघैः ॥ भीष्मोद्रोणःसूतपुत्रस्तथासौसहास्मदीयैरपियोधमुख्यैः ॥२६॥
वक्त्राणितेत्वरमाणाविशंतिदंष्ट्राकरालानिभयानकानि ॥ केचिद्विलग्नार
शनान्तरेषुसंदृश्यंतेचूर्णितैरुत्तमांगैः ॥२७॥ यथानदीनांबहवोंबुवेगाः स

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मुद्रमेवाभिमुखाद्रवंति तथातवामीनरलोकवीराविशंतिवक्त्राण्यभिविज्व
लंति ॥ २८ ॥ यथानदीनांबहवोंबुवेगाःसमुद्रमेवाभिमुखाद्रवंतिगाविशंतिनाशायसमृद्धवेगाः तथैव
नाशायविशंतिलोकास्तवापिवक्त्राणिसमृद्धवेगाः ॥ २९ ॥ लेलिह्यसेग्रसमा
नःसमंताल्लोकान्समग्रान्वदनैर्ज्वलद्भिः तेजोभिरापूर्यजगत्समग्रंभास
स्तवोग्राःप्रतपंतिविष्णो ॥ ३० ॥ आख्याहिमेकोभवानुग्ररूपोनमोस्तुतेदेव
वरप्रसीद ॥ विज्ञातुमिच्छामिभवन्तमाद्यंनहिप्रजानामितवप्रवृत्तिं ॥ ३१ ॥

श्रीभगवानुवाच कालोस्मिलोकक्षयकृत्प्रवृद्धोलोकान्समाहर्तुमिहप्रवृत्त

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ५ ॥ क्लेशोधिकतरस्तेषामव्यक्तासक्तचेतसां ॥ अव्यक्ता हि गतिर्दुःखं देहवद्भि
रवाप्यते ५ येतु सर्वाणिकर्माणिमयिसंन्यस्यमत्पराः ॥ अनन्येनैव योगेन
मांध्यायन्तउपासते ६ तेषामहंसमुद्धर्त्तामृत्युसंसारसागरात् ॥ भवामि न
चिरात्पार्थमय्यावेशितचेतसां ७ मय्येवमनआधत्स्वमयिबुद्धिंनिवेशय
निवशिष्यसिमय्येव अतऊर्द्धंनसंशयः ८ अथचित्तंसमाधातुंनशक्नोषि
मयिस्थिरम् ॥ अभ्यासयोगेनततोमामिच्छाप्तुंधनञ्जय ९ ॥ अभ्यासेप्यसम
र्थोसिमत्कर्मपरमोभव मदर्थमपिकर्माणिकुर्वन्सिद्धिमवाप्स्यसि १०

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथैतदप्यशक्तोसिकर्तुंमयोगमाश्रितः॥सर्वकर्मफलत्यागंततःकुरुयतात्म
वान्॥११॥श्रेयोहिज्ञानमभ्यासाज्ज्ञानाद्ध्यानंविशिष्यते॥ध्यानात्कर्मफलत्या
गस्त्यागाच्छांतिरनंतरम्॥१२॥अद्वेष्टासर्वभूतानांमैत्रःकरुणएवच॥निर्म्म
मोनिरहंकारःसमदुःखसुखःक्षमी॥१३॥संतुष्टःसततंयोगीयतात्मादृढ
निश्चयः॥मय्यर्पितमनोबुद्धिर्योमद्भक्तःसमेप्रियः॥१४॥यस्मान्नोद्विजते
लोकोलोकान्नोद्विजतेचयः॥हर्षामर्षभयोद्वेगैर्मुक्तोयःसचमेप्रियः॥१५॥
अनपेक्षःशुचिर्दक्षउदासीनोगतव्यथः॥सर्वारंभपरित्यागीयोमद्भक्तःसमो

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्चेतनाधृतिः॥ एतत्क्षेत्रं समासेन सविकारमुदाहृतं॥ ७॥ अमानित्वमदंभि
त्वमहिंसाक्षांतिरार्जवम्॥ आचार्योपासनं शौचं स्थैर्यमात्मविनिग्रहः॥ ८॥
इंद्रियार्थेषु वैराग्यमनहंकार एव च॥ जन्ममृत्युजराव्याधिदुःखदोषानुदर्शनं
॥ ९॥ असक्तिरनभिष्वंगः पुत्रदारगृहादिषु॥ नित्यं च समचित्तत्वमिष्टानिष्टोप
पत्तिषु॥ १०॥ मयि चानन्ययोगेन भक्तिरव्यभिचारिणी॥ विविक्तदेशसेवित्व
मरतिर्जनसंसदि॥ ११॥ अध्यात्मज्ञाननित्यत्वं तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम्॥ एतज्ज्ञा
नमितिप्रोक्तमज्ञानं यदतोन्यथा॥ १२॥ ज्ञेयं यत्तत्प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वामृत

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मन्यते अनादिमत्परं ब्रह्म न सत्तन्नासदुच्यते १३ सर्वतःपाणिपादंतत्सर्वतोक्षि
शिरोमुखं सर्वतःश्रुतिमल्लोकेसर्वमावृत्यतिष्ठति १४ सर्वेंद्रियगुणाभासं स
र्वेंद्रियविवर्जितम् असक्तंसर्वभृच्चैवनिर्गुणंगुणभोक्तृच १५ बहिरंतश्च
भूतानामचरंचरमेवच सूक्ष्मत्वात्तदविज्ञेयंदूरस्थंचान्तिकेचतत् १६ अ
विभक्तंचभूतेषुविभक्तमिवचस्थितम् भूतभर्तृचतज्ज्ञेयंग्रसिष्णुप्रभविष्णु
च १७ ज्योतिषामपितज्ज्योतिस्तमसःपरमुच्यते ज्ञानंज्ञेयंज्ञानगम्यंहृदि
र्वस्यधिष्ठितम् १८ इतिक्षेत्रंतथाज्ञानंज्ञेयंचोक्तंसमासतः मद्भक्तएतद्वि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ज्ञायमज्ञ योपपद्यते ॥१९॥ प्रकृतिं पुरुषं चैव विद्ध्यनादी उभावपि ॥ विकारांश्च
गुणांश्चैव विद्धि प्रकृतिसंभवान् ॥२०॥ कार्यकारणकर्तृत्वे हेतुः प्रकृतिरुच्यते
॥ पुरुषः सुखदुःखानां भोक्तृत्वे हेतुरुच्यते ॥२१॥ पुरुषः प्रकृतिस्थो हि भुंक्ते प्र
कृतिजान्गुणान् ॥ कारणं गुणसंगोऽस्य सदसद्योनिजन्मसु ॥२२॥ उपद्रष्टानुमं
ता च भर्ता भोक्ता महेश्वरः ॥ परमात्मेति चाप्युक्तो देहेऽस्मिन्पुरुषः परः ॥ २३ ॥
य एवं वेत्ति पुरुषं प्रकृतिं च गुणैः सह ॥ सर्वथा वर्तमानोऽपि न स भूयोऽभिजाय
ते ॥२४॥ ध्यानेनात्मनि पश्यंति केचिदात्मानमात्मना ॥ अन्ये सांख्येन योगेन क

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मयोगेनचापरे॥२५॥अन्येत्वेवमजानन्तःश्रुत्वान्येभ्य उपासते॥तेपिचातितरंत्ये
वमृत्युंश्रुतिपरायणाः॥२६॥यावत्संजायतेकिंचित्सत्त्वंस्थावरजंगमम्॥क्ष
त्रक्षेत्रज्ञसंयोगात्तद्विद्धिभरतर्षभ॥२७॥समंसर्वेषुभूतेषुतिष्ठंतंपरमेश्वर
म॥नश्यन्तमात्मनाऽनंततोयात्यपरांगतिं॥२८॥पश्यत्येवंचकर्माणिक्रि
यमाणानिसर्वशः॥यःपश्यतितथात्मानमकर्तारंसपश्यति॥२९॥पराभूतप्र
थक्भावमेकस्थंमनुपश्यति॥ततएवचविस्तारंब्रह्मसंपद्यतेतदा॥३०॥अना ॥ ५१ ॥
दित्वान्निर्गुणात्वात्परमात्मायमव्ययः॥शरीरस्थोपिकौन्तेयनकरोतिनलिप्यते

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥३२॥ यथा सर्वगतं सौक्ष्म्यादाकाशं नोपलिप्यते॥ सर्वत्रावस्थितो देहे तथात्मा
नोपलिप्यते॥३३॥ यथा प्रकाशयत्येकः कृत्स्नं लोकमिमं रविः॥ क्षेत्रं क्षेत्री तथा
कृत्स्नं प्रकाशयति भारत॥३४॥ क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवमन्तरं ज्ञानचक्षुषा॥ भूतप्रकृ
तिमोक्षं च ये विदुर्यान्ति ते परम्॥३५॥ ॥इति श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्र
ह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे क्षेत्रक्षेत्रज्ञविभागयोगो नाम त्रयो
दशोऽध्यायः॥१३॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ परं भूयः प्रवक्ष्यामि ज्ञानानां ज्ञान
मुत्तमम्॥ यज्ज्ञात्वा मुनयः सर्वे परां सिद्धिमितो गताः॥१॥ इदं ज्ञानमुपाश्रित्य

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ममसाधर्म्यमागताः॥सर्गेपिनोपजायन्तेप्रलयेनव्यथंतिच॥२॥ममयोनिर्महद्ब्रह्मतस्मिन्गर्भंदधाम्यहम्॥संभवःसर्वभूतानांततोभवतिभारत॥३॥सर्वयोनिषुकौन्तेयमूर्तयःसंभवन्तियाः॥तासांब्रह्ममहद्योनिरहंबीजप्रदःपिता॥४॥सत्वंरजस्तमइतिगुणाःप्रकृतिसंभवाः॥निबध्नन्तिमहाबाहोदेहेदेहिनमव्ययम्॥५॥तत्रसत्वंनिर्मलत्वात्प्रकाशकमनामयम्॥सुखसंगेनबध्नातिज्ञानसंगेनचानघ॥६॥रजोरागात्मकंविद्धितृष्णासंगसमुद्भवम्॥तन्निबध्नातिकौन्तेयकर्मसंगेनदेहिनम्॥७॥तमस्त्वज्ञानजंविद्धिमोहनंसर्वदेहिनां॥प

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मादालस्यनिद्राभिस्तन्निबध्नातिभारत॥८॥सत्वंसुखेसंजयतिरजःकर्मणि
भारत॥ज्ञानमावृत्यतुतमःप्रमादेसंजयत्युत॥९॥रजस्तमश्चाभिभूयसत्वं
भवतिभारत॥रजःसत्वंतमश्चैवतमःसत्वंरजस्तथा॥१०॥सर्वद्वारेषुदेहेस्मि
न्प्रकाशउपजायते॥ज्ञानेयदातदाविद्याद्विवृद्धंसत्वमित्युत॥११॥लोभःप्र
वृत्तिरारंभःकर्मणामशमःस्पृहा॥रजस्येतानिजायंतेविवृद्धेभरतर्षभ॥१२
॥अप्रकाशोऽप्रवृत्तिश्चप्रमादोमोहएवच॥तमस्येतानिजायंतेविवृद्धेकुरुनंद
न॥१३॥यदासत्वेप्रवृद्धेतुप्रलयंयातिदेहभृत्॥तदोत्तमविदांलोकानमलां

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

न्तिपयेते॥१४॥रजसिप्रलयंगत्वाकर्मसंगिषुजायते॥तथाप्रलीनस्तम
सिमूढयोनिषुजायते॥१५॥कर्मणःसुकृतस्याहुःसात्विकंनिर्मलंफलम्॥रा
जसस्तुफलंदुःखमज्ञानंतमसःफलम्॥१६॥सत्वात्संजायतेज्ञानंरजसोला
भएवच॥प्रमादमोहौतमसोभवतोज्ञानमेवच॥१७॥ऊर्ध्वंगच्छंतिसत्वस्थाम
ध्येतिष्ठंतिराजसाः॥जघन्यगुणवृत्तिस्थाअधोगच्छंतितामसाः॥१८॥नान्यंगुणे
भ्यःकर्त्तारंयदाद्रष्टानुपश्यति॥गुणेभ्यश्चपरंवेत्तिमद्भावंसोधिगच्छति॥१९॥
गुणानेतानतीत्यत्रीन्देहीदेहसमुद्भवान्॥जन्ममृत्युजरादुःखैर्विमुक्तोमृतम

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नचादिर्नचसंप्रतिष्ठा नच्चयमनेषुविरूढमूलमसंगशस्त्रेणदृढेनछित्वा ३
ततःपदंतत्परिमार्गितव्यंयस्मिन्गतानिवर्तंतिभूयः तमेववाद्यंपुरुषंप्र
येयतःप्रवृत्तिःप्रसृतापुराणी ४ निर्मानमोहाजितसंगदोषाअध्यात्मनित्या
विनिवृत्तकामाः द्वंद्वैर्विमुक्ताःसुखदुःखसंज्ञैर्गच्छंत्यमूढाःपदमव्ययंतत् ५
नतद्भासयतेसूर्योनशशांकोनपावकः यद्गत्वानिवर्तंतेतद्धामपरमंमम
६ ममैवांशोजीवलोकेजीवभूतःसनातनः मनःषष्ठानींद्रियाणिप्रकृति
स्थानिकर्षति ७ शरीरंयदवाप्नोतियच्चाप्युत्क्रामतीश्वरः गृहीत्वैतानिसंया

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तिवायुर्गन्धानिवाशयात् ॥ ८ ॥ श्रोत्रंचक्षुःस्पर्शनंचरसनंघ्राणमेवच ॥ अधिष्ठा
यमनश्चायंविषयानुपसेवते ॥ ९ ॥ उत्क्रामन्तंस्थितंवापिभुंजानंवागुणान्वि
तम् ॥ विमूढानानुपश्यंतिपश्यंतिज्ञानचक्षुषः ॥ १० ॥ यततोयोगिनश्चैनं प
श्यंत्यात्मन्यवस्थितम् ॥ यतंताप्यकृतात्मानोनैनंपश्यंत्यचेतसः ॥ ११ ॥ यदा
दित्यगतंतेजोजगद्भासयतेऽखिलम् ॥ यच्चन्द्रमसियच्चाग्नौतत्तेजोविद्धिमाम
कं ॥ १२ ॥ गामाविश्यचभूतानिधारयाम्यहमोजसा ॥ पुष्णामिचौषधीःसर्वाः
सोमोभूत्वारसात्मकः ॥ १३ ॥ अहंवैश्वानरोभूत्वाप्राणिनांदेहमाश्रितः ॥ प्राणा

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पानसमायुक्तःपचाम्यन्नंचतुर्विधम्॥१४॥सर्वस्यचाहंहृदिसन्निविष्टोमत्तः
स्मृतिर्ज्ञानमपोहनञ्चवेदैश्चसर्वैरहमेववेद्योवेदान्तकृद्वेदविदेवचाहं॥१५
द्वाविमौपुरुषौलोकेक्षरश्चाक्षरएवच॥क्षरःसर्वाणिभूतानिकूटस्थोक्षरउच्यत
॥१६॥उत्तमःपुरुषस्त्वन्यःपरमात्मेत्युदाहृतः॥योलोकत्रयमाविश्यबिभर्त्यव्यय
ईश्वरः॥१७॥यस्मात्क्षरमतीतोहमक्षरादपिचोत्तमः॥अतोस्मिलोकेवेदेचप्रथि
तःपुरुषोत्तमः॥१८॥योमामेवमसंमूढोजानातिपुरुषोत्तमं॥ससर्वविद्भजति
मांसर्वभावेनभारत॥१९॥इतिगुह्यतमंशास्त्रमिदमुक्तंमयानघ॥एतद्बुद्ध्वाबुद्धि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मान्त्यात्कृतकृत्यश्चभारत॥ २० ॥ ॥इतिश्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सुब्रह्म
विद्यायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेपुरुषोत्तमयोगोनामपञ्चदशो
ध्यायः॥ १५॥ ॥श्रीभगवानुवाचाभयंसत्वसंशुद्धिर्ज्ञानयोगव्यव
स्थितिः॥दानंदमश्चयज्ञश्चस्वाध्यायस्तपआर्जवम्॥१॥अहिंसासत्यमक्रो
धस्त्यागःशांतिरपैशुनं॥दयाभूतेष्वलोलुत्वंमार्दवंह्रीरचापलम्॥२॥तेजः
क्षमाधृतिःशौचमद्रोहोनाति॥निमानिता॥भवन्तिसंपदंदैवीमभिजातस्य
भारत॥३॥दंभोदर्पोभिमानश्चक्रोधःपारुष्यमेवच॥अज्ञानंचाभिजातस्यपा

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ते॥ यज्ञदानतपःकर्मणित्याज्यंकार्यमेवतत्॥ यज्ञोदानंतपश्चैवपावनानिमनी
षिणां॥ तान्यपितुकर्माणिसङ्गंत्यक्त्वाफलानिच॥ कर्तव्यानीतिमेपार्थनिश्चितंमतमुत्त
मं॥ नियतस्यतुसंन्यासःकर्मणोनोपपद्यते॥ मोहात्तस्यपरित्यागस्तामसःपरिकीर्तितः॥
दुःखमित्येवयत्कर्मकायक्लेशभयात्त्यजेत्॥ सकृत्यागंराजसंत्यागंनैवत्यागफलंलभेत्॥
कार्यमित्येवयत्कर्मनियतंक्रियतेऽर्जुन॥ सङ्गंत्यक्त्वाफलंचैवसत्यागःसात्त्विकोमतः॥
नद्वेष्ट्यकुशलंकर्मकुशलेनानुषज्जते॥ त्यागीसत्त्वसमाविष्टोमेधावीछिन्नसंशयः॥
नहिदेहभृतासक्यंत्यक्तुंकर्माण्यशेषतः॥ यस्तुकर्मफलत्यागीसत्यागीत्यभिधीयते॥
अनिष्टमिष्टंमिश्रंचत्रिविधंकर्मणःफलं॥ भवत्यत्यागिनांप्रेत्यनतुसंन्यासिनांक्वचित्॥
पञ्चैतानिमहाबाहोकारणानिनिबोधमे॥ सांख्येकृतान्तेप्रोक्तानिसिद्धयेसर्वकर्मणां॥
अधिष्ठानंतथाकर्ताकरणंचपृथग्विधं॥ विविधाश्चपृथक्चेष्टादैवंचैवात्रपञ्चमं॥
शरीरवाङ्मनोभिर्यत्कर्मप्रारभतेनरः॥ न्याय्यंवाविपरीतंवापञ्चैतेतस्यहेतवः॥
तत्रैवंसतिकर्तारमात्मानंकेवलंतुयः॥ पश्यत्यकृतबुद्धित्वान्नसपश्यतिदुर्मतिः॥
यस्यनाहंकृतोभावोबुद्धिर्यस्यनलिप्यते॥ हत्वापिसइमाँल्लोकान्नहन्तिनिबध्यते॥
ज्ञानंज्ञेयंपरिज्ञातात्रिविधाकर्मचोदना॥ करणंकर्मकर्तेतित्रिविधःकर्मसंग्रहः॥
ज्ञानंकर्मचकर्ताचत्रिधैवगुणभेदतः॥ प्रोच्यतेगुणसंख्यानेयथावच्छृणुतान्यपि॥
सर्वभूतेषुयेनैकंभावमव्ययमीक्षते॥ अविभक्तंविभक्तेषुतज्ज्ञानंविद्धिसात्त्विकं॥
पृथक्त्वेनतुयज्ज्ञानंनानाभावान्पृथग्विधान्॥ वेत्तिसर्वेषुभूतेषुतज्ज्ञानंविद्धिराजसं॥
यत्तुकृत्स्नवदेकस्मिन्कार्येसक्तमहैतुकं॥ अतत्त्वार्थवदल्पंचतत्तामसमुदाहृतं॥
नियतंसङ्गरहितमरागद्वेषतःकृतं॥ अफलप्रेप्सुनाकर्मयत्तत्सात्त्विकमुच्यते॥
यत्तुकामेप्सुनाकर्मसाहङ्कारेणवायुनः॥ क्रियतेबहुलायासंतद्राजसमुदाहृतं॥
अनुबन्धंक्षयंहिंसामनवेक्ष्यचपौरुषं॥ मोहादारभ्यतेकर्मयत्तत्तामसमुच्यते॥
मुक्तसङ्गोऽनहंवादीधृत्युत्साहसमन्वितः॥ सिद्ध्यसिद्ध्योर्निर्विकारःकर्तासात्त्विक
उच्यते॥ रागीकर्मफलप्रेप्सुर्लुब्धोहिंसात्मकोऽशुचिः॥ हर्षशोकान्वितःकर्तारा
जसःपरिकीर्तितः॥ अयुक्तःप्राकृतःस्तब्धःशठोनैष्कृतिकोऽलसः॥ विषादीदीर्घसूत्रीच
कर्तातामसउच्यते॥ बुद्धेर्भेदंधृतेश्चैवगुणतस्त्रिविधंशृणु॥ प्रोच्यमानमशेषेणपृथक्त्वेन
धनञ्जय॥ प्रवृत्तिंचनिवृत्तिंचकार्याकार्येभयाभये॥ बन्धंमोक्षंचयावेत्तिबुद्धिःसापार्थ
सात्त्विकी॥ ययाधर्ममधर्मंचकार्यंचाकार्यमेवच॥ अयथावत्प्रजानातिबुद्धिःसापार्थ
राजसी॥ अधर्मंधर्ममितियामन्यतेतमसावृता॥ सर्वार्थान्विपरीतांश्चबुद्धिःसापार्थ
तामसी॥ धृत्याययाधारयतेमनःप्राणेन्द्रियक्रियाः॥ योगेनाव्यभिचारिण्यासाधृतिःपार्थ
सात्त्विकी॥ यया तुधर्मकामार्थान्धृत्याधारयतेऽर्जुन॥ प्रसङ्गेनफलाकाङ्क्षीधृतिःसापार्थ
राजसी॥ ययास्वप्नंभयंशोकंविषादंमदमेवच॥ नविमुञ्चतिदुर्मेधाधृतिःसापार्थ
तामसी॥ सुखंत्विदानींत्रिविधंशृणुमेभरतर्षभ॥ अभ्यासाद्रमतेयत्रदुःखान्तंचनिगच्छति॥
यत्तदग्रेविषमिवपरिणामेऽमृतोपमं॥ तत्सुखंसात्त्विकंप्रोक्तमात्मबुद्धिप्रसादजं॥
विषयेन्द्रियसंयोगाद्यत्तदग्रेऽमृतोपमं॥ परिणामेविषमिवतत्सुखंराजसंस्मृतं॥
यदग्रेचानुबन्धेचसुखंमोहनमात्मनः॥ निद्रालस्यप्रमादोत्थंतत्तामसमुदाहृतं॥
नतदस्तिपृथिव्यांवादिविदेवेषुवापुनः॥ सत्त्वंप्रकृतिजैर्मुक्तंयदेभिःस्यात्त्रिभिर्गुणैः॥
ब्राह्मणक्षत्रियविशांशूद्राणांचपरन्तप॥ कर्माणिप्रविभक्तानिस्वभावप्रभवैर्गुणैः॥
शमोदमस्तपःशौचंक्षान्तिरार्जवमेवच॥ ज्ञानंविज्ञानमास्तिक्यंब्रह्मकर्मस्वभावजं॥
शौर्यंतेजोधृतिर्दाक्ष्यंयुद्धेचाप्यपलायनं॥ दानमीश्वरभावश्चक्षात्रंकर्मस्वभावजं॥
कृषिगौरक्ष्यवाणिज्यंवैश्यकर्मस्वभावजं॥ परिचर्यात्मकंकर्मशूद्रस्यापिस्वभावजं॥
स्वेस्वेकर्मण्यभिरतःसंसिद्धिंलभतेनरः॥ स्वकर्मनिरतःसिद्धिंयथाविन्दतितच्छृणु॥
यतःप्रवृत्तिर्भूतानांयेनसर्वमिदंततं॥ स्वकर्मणातमभ्यर्च्यसिद्धिंविन्दतिमानवः॥
श्रेयान्स्वधर्मोविगुणःपरधर्मात्स्वनुष्ठितात्॥ स्वभावनियतंकर्मकुर्वन्नाप्नोतिकिल्बिषं॥
सहजंकर्मकौन्तेयसदोषमपिनत्यजेत्॥ सर्वारम्भाहिदोषेणधूमेनाग्निरिवावृताः॥
असक्तबुद्धिःसर्वत्रजितात्माविगतस्पृहः॥ नैष्कर्म्यसिद्धिंपरमांसंन्यासेनाधिगच्छति॥
सिद्धिंप्राप्तोयथाब्रह्मतथाप्नोतिनिबोधमे॥ समासेनैवकौन्तेयनिष्ठाज्ञानस्यपरा॥
बुद्ध्याविशुद्धयायुक्तोधृत्यात्मानंनियम्यच॥ शब्दादीन्विषयांस्त्यक्त्वारागद्वेषौव्युदस्यच॥
विविक्तसेवीलघ्वाशीयतवाक्कायमानसः॥ ध्यानयोगपरोनित्यंवैराग्यंसमुपाश्रितः॥
अहंकारंबलंदर्पंकामंक्रोधंपरिग्रहं॥ विमुच्यनिर्ममःशान्तोब्रह्मभूयायकल्पते॥
ब्रह्मभूतःप्रसन्नात्मानशोचतिनकाङ्क्षति॥ समःसर्वेषुभूतेषुमद्भक्तिंलभतेपराम्॥
भक्त्यामामभिजानातियावान्यश्चास्मितत्त्वतः॥ ततोमांतत्त्वतोज्ञात्वाविशतेतदनन्तरं॥
सर्वकर्माण्यपिसदाकुर्वाणोमद्व्यपाश्रयः॥ मत्प्रसादादवाप्नोतिशाश्वतंपदमव्ययं॥
चेतसासर्वकर्माणिमयिसंन्यस्यमत्परः॥ बुद्धियोगमुपाश्रित्यमच्चित्तःसततंभव॥
मच्चित्तःसर्वदुर्गाणिमत्प्रसादात्तरिष्यसि॥ अथचेत्त्वमहङ्कारान्नश्रोष्यसिविनङ्क्ष्यसि॥
यदहङ्कारमाश्रित्यनयोत्स्यइतिमन्यसे॥ मिथ्यैषव्यवसायस्तेप्रकृतिस्त्वांनियोक्ष्यति॥
स्वभावजेनकौन्तेयनिबद्धःस्वेनकर्मणा॥ कर्तुंनेच्छसियन्मोहात्करिष्यस्यवशोऽपितत्॥
ईश्वरःसर्वभूतानांहृद्देशेऽर्जुनतिष्ठति॥ भ्रामयन्सर्वभूतानियन्त्रारूढानिमायया॥
तमेवशरणंगच्छसर्वभावेनभारत॥ तत्प्रसादात्परांशान्तिंस्थानंप्राप्स्यसिशाश्वतं॥
इतिते ज्ञानमाख्यातंगुह्याद्गुह्यतरंमया॥ विमृश्यैतदशेषेणयथेच्छसितथाकुरु॥
सर्वगुह्यतमंभूयःशृणुमेपरमंवचः॥ इष्टोऽसिमेदृढमितिततोवक्ष्यामितेहितं॥
मन्मनाभवमद्भक्तोमद्याजीमांनमस्कुरु॥ मामेवैष्यसियुक्त्वैवमात्मानंमत्परायणः॥
सर्वधर्मान्परित्यज्यमामेकंशरणंव्रज॥ अहंत्वासर्वपापेभ्योमोक्षयिष्यामिमाशुचः॥
इदंतेनातपस्कायनाभक्तायकदाचन॥ नचाशुश्रूषवेवाच्यंनचमांयोऽभ्यसूयति॥
यइमंपरमंगुह्यंमद्भक्तेष्वभिधास्यति॥ भक्तिंमयिपरांकृत्वामामेवैष्यत्यसंशयः॥
नचतस्मान्मनुष्येषुकश्चिन्मेप्रियकृत्तमः॥ भविताचमेतस्मादन्यःप्रियतरोभुवि॥
अध्येष्यतेचयइमंधर्म्यंसंवादमावयोः॥ ज्ञानयज्ञेनतेनाहमिष्टःस्यामितिमेमतिः॥
श्रद्धावाननसूयुश्चशृणुयादपियोनरः॥ सोऽपिमुक्तःशुभाँल्लोकान्प्राप्नुयात्पुण्यकर्मणां॥
कच्चिदेतच्छ्रुतंपार्थत्वयैकाग्रेणचेतसा॥ कच्चिदज्ञानसंमोहःप्रनष्टस्तेधनञ्जय॥
नष्टोमोहःस्मृतिर्लब्धात्वत्प्रसादान्मयाच्युत॥ स्थितोऽस्मिगतसन्देहःकरिष्येवचनंतव॥
इत्यहंवासुदेवस्यपार्थस्यचमहात्मनः॥ संवादमिमश्रौषमद्भुतंरोमहर्षणं॥
व्यासप्रसादाच्छ्रुतवानेतद्गुह्यमहंपरं॥ योगंयोगेश्वरात्कृष्णात्साक्षात्कथयतःस्वयं॥
राजन्संस्मृत्यसंस्मृत्यसंवादमिमंपुनः॥ केशवार्जुनयोःपुण्यंहृष्यामिचमुहुर्मुहुः॥
तच्चसंस्मृत्यसंस्मृत्यरूपमत्यद्भुतंहरेः॥ विस्मयोमेमहान्राजन्हृष्यामिचपुनःपुनः॥
यत्रयोगेश्वरःकृष्णोयत्रपार्थोधनुर्धरः॥ तत्रश्रीर्विजयोभूतिर्ध्रुवानीतिर्मतिर्मम॥

॥ इतिश्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सुब्रह्मविद्यायांयोगशास्त्रेश्रीकृष्णार्जुनसंवादेमोक्ष
संन्यासयोगोनामाष्टादशोऽध्यायः॥ १८ ॥ ॥ अर्जुनउवाच॥ संन्यासस्य
महाबाहोतत्त्वमिच्छामिवेदितुं॥ त्यागस्यचहृषीकेशपृथक्केशिनिषूदन॥ १ ॥
श्रीभगवानुवाच॥ काम्यानांकर्मणांन्यासंसंन्यासंकवयोविदुः॥ सर्वकर्मफ

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

त्यागंपाहुस्त्यागंविचक्षणाः॥ २ ॥त्याज्यंदोषवदित्येकेकर्मप्राहुर्मनीषि
णः॥यज्ञदानतपःकर्मनत्याज्यमितिचापरे॥३॥निश्चयंशृणुमेतत्रत्यागे
भरतसत्तम॥त्यागोहिपुरुषव्याघ्रत्रिविधःसंप्रकीर्तितः॥४॥यज्ञदानतपःक
र्मनत्याज्यंकार्यमेवतत्॥यज्ञोदानंतपश्चैवपावनानिमनीषिणां॥ ५ ॥
एतान्यपितुकर्माणिसंगंत्यक्त्वाफलानिच॥कर्तव्यानीतिमेपार्थनिश्चितं
मतमुत्तमम्॥ ६ ॥नियतस्यतुसंन्यासःकर्मणोनोपपद्यते॥मोहात्तस्यप
रित्यागस्तामसःपरिकीर्तितः॥७॥दुःखमित्येवयत्कर्मकायक्लेशभयात्त्य

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नमीश्वरभावस्त्वक्षात्रंकर्मस्वभावजं ॥४३॥ कृषिगोरक्षवाणिज्यंवैश्यकर्मस्व
भावजं ॥परिचर्यात्मकंकर्मशूद्रकर्मस्वभावजं ॥४४॥ स्वेस्वेकर्मण्यभिरतः सं
सिद्धिंलभतेनरः ॥स्वकर्मणिरतःसिद्धिंयथाविंदतितच्छृणु ॥४५॥ यतःप्रवृत्ति
र्भूतानांयेनसर्वमिदंतते ॥स्वकर्मणातमभ्यर्च्यसिद्धिंविंदतिमानवः ॥४६॥
श्रेयान्स्वधर्मोविगुणःपरधर्मात्स्वनुष्ठितात् ॥स्वभावनियतंकर्मकुर्वन्ना
प्नोतिकिल्बिषं ॥४७॥ सहजंकर्मकौंतेयसदोषमपिनत्यजेत् ॥सर्वारंभाहिदो
षेणधूमेनाग्निरिवावृताः ॥४८॥ असक्तबुद्धिःसर्वत्रजितात्माविगतस्पृ

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नैष्कर्म्यसिद्धिंपरमांसंन्यासेनाधिगच्छति॥४९॥सिद्धिंप्राप्तोयथाब्रह्मतथाप्नो
तिनिबोधमेसमासेनैवकौंतेयनिष्ठाज्ञानस्ययापरा॥५०॥बुद्ध्याविशुद्ध
यायुक्तोधृत्यात्मानंनियम्यच॥शब्दादीविषयांस्त्यक्त्वारागद्वेषौव्युदस्यच
५१॥विविक्तसेवीलघ्वाशीयतवाक्कायमानसः॥ध्यानयोगपरोनित्यंवैरा
ग्यंसमुपाश्रितः॥५२॥अहंकारंबलंदर्पंकामंक्रोधंपरिग्रहं॥विमुच्यनिर्मम
:शांतोब्रह्मभूयायकल्पते॥५३॥ब्रह्मभूतःप्रसन्नात्मानशोचतिनकांक्षति
समःसर्वेषुभूतेषुमद्भक्तिंलभतेपरां॥५४॥भक्त्यामामभिजानातियावा(

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

न्यश्रीस्मितनतः ततोमोहात्तवतोज्ञात्वाविशतेतदनंतरं ॥५५॥ सर्वकर्माण्यपिस
दाकर्वाणोमद्व्यपाश्रयः मत्प्रसादादवाप्नोतिशाश्वतंपदमव्ययम् ॥५६॥
चेतसासर्वकर्माणिमयिसन्न्यस्यमत्परः बुद्धियोगमुपाश्रित्यमच्चितःस
ततंभव ॥५७॥ मच्चितःसर्वदुर्गाणिमत्प्रसादात्तरिष्यसि ॥ अथचेत्वमहंका
रान्नश्रोष्यसिविनंक्षसि ॥५८॥ यदहंकारमाश्रित्यनयोत्स्यइतिमन्यसे
मिथैवव्यवसायस्तेप्रकृतिस्त्वांनियोक्षति ॥५९॥ स्वभावजेनकौंतेयनिब
द्धःस्वेनकर्मणा कर्तुंनेच्छसियन्मोहात्करिष्यस्यवशोपितत् ॥६०॥ ईश्वा

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सर्वभूतानांहृद्देशेऽर्जुनतिष्ठति॥भ्रामयन्सर्वभूतानियंत्रारूढानिमायया
॥६१॥तमेवशरणंगच्छसर्वभावेनभारत॥तत्प्रसादात्परांशांतिंस्थानं
प्राप्स्यसिशाश्वतं॥६२॥इतितेज्ञानमाख्यातंगुह्याद्गुह्यतरंमया॥वि म
शैतदशेषेणयथेच्छसितथाकुरु॥६३॥सर्वगुह्यतमंभूयःशृणुमेपरमं
वचःइष्टोसिमेदृढमितिततोवक्ष्यामितेहितं॥६४॥मन्मनाभवमद्भक्तो
मद्याजीमांनमस्कुरु॥मामेवैष्यसिसत्यंतेप्रतिजानेप्रियोसिमे॥६५॥सर्व
धर्मान्परित्यज्यमामेकंशरणंव्रज॥अहंत्वासर्वपापेभ्योमोक्षयिष्यामिमा

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शिशानः आशुः शिशानो वृषभो नभीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्ष
णीनाम् सङ्क्रन्दनोनिमिषः एकवीरः शतक्रतुः सेनाजिज्जयन्क्रतु
मिन्द्रः ॥ सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेणदुश्च्यवनेन धृष्णु
ना तदिन्द्रेणजयतानृहर्ष्यसाधोनाऽऽहुतेनवृत्रा २ सःहू
तेतेः सःहूतेभिः सनिषद्भिर्मरुद्गणैः सोमपाभिः स्वर्कैः तत्पनसुभऽइन्द्रोग
णेन सऽऽसृज्यनिन्नोमपीथाहुशार्ङ्गीगयधन्वाप्रतिहिताभि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

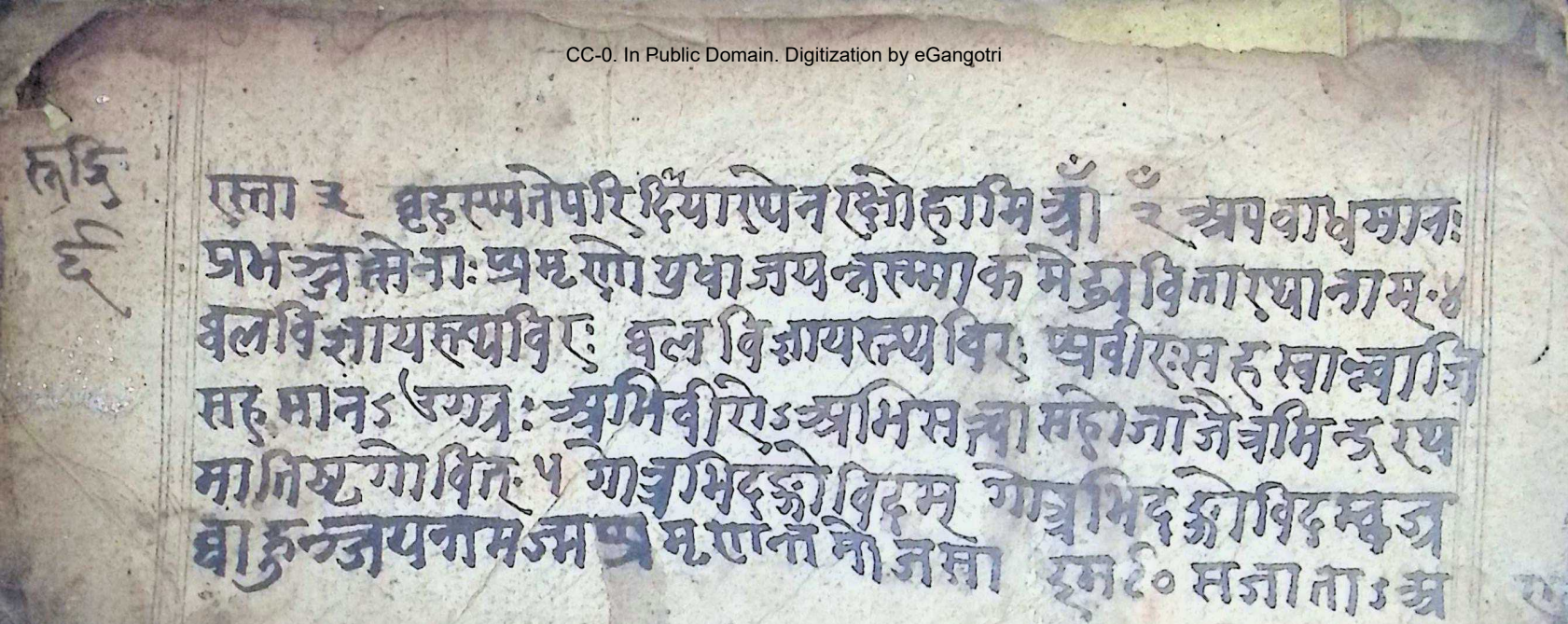

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

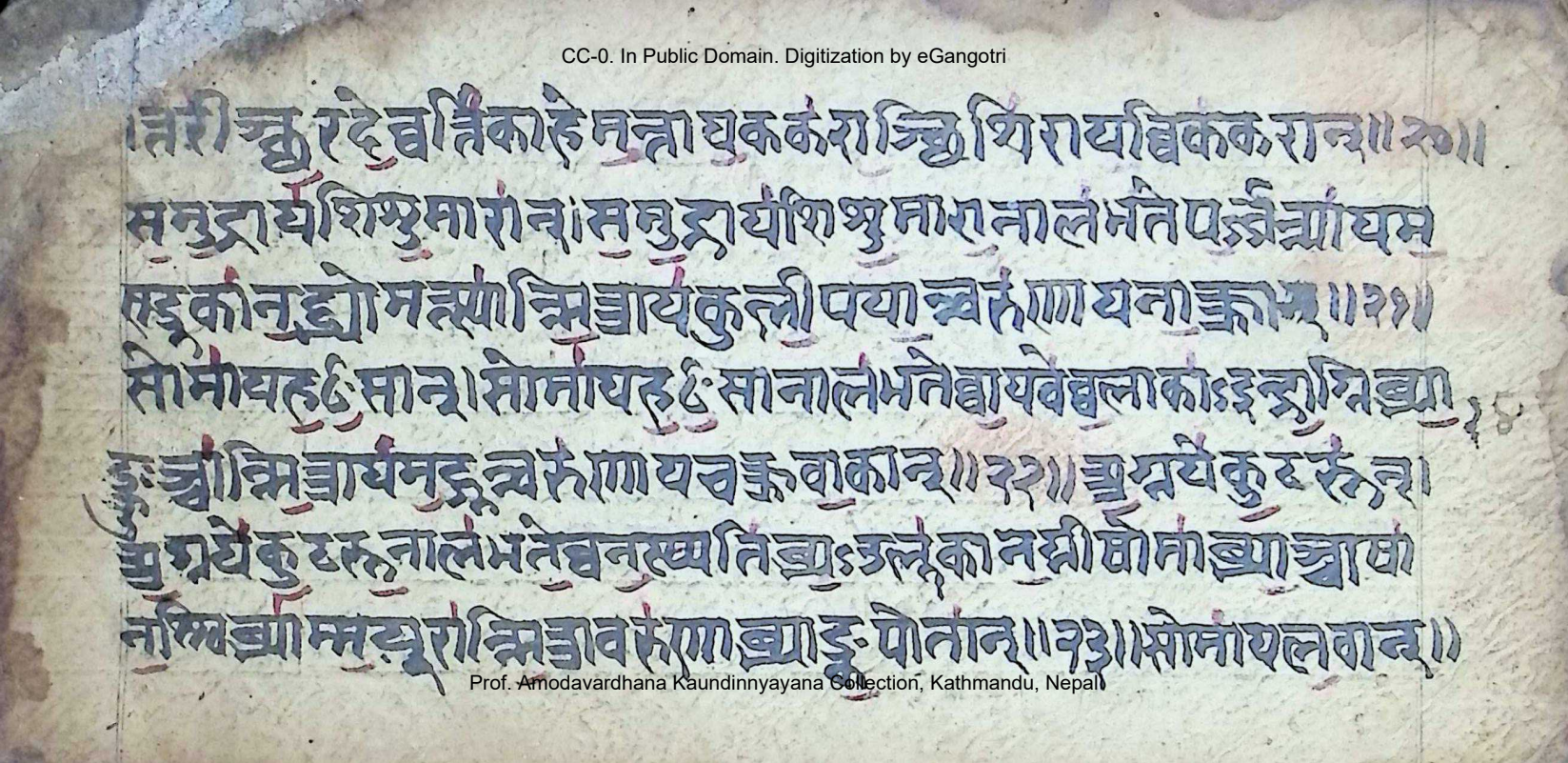

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सोमायलवानालभतेत्वष्टृकोलीकीकात्रोधादीहेवानाम्बल्की
ब्याःकुलीकादेवजामिब्योयथैनंहर्षयतेपाकुलान्त्र॥२४॥अ
ङ्गैपारावतान्।अङ्गैपारावतानालभतेराजैलीचापूरंहोराज्ञयो
सन्धिब्योजनपम्योसेब्योदात्यौहान्नंवनुराज्यमहतःकुपर्लीन्त्र॥२५॥
नेम्न्योःआग्रव्यान्नेम्न्योःआरण्यानालभतेनरिष्टायपाङ्क्तान्छिवे
कशान्दिग्भ्योनंकुलान्बभ्रुकान्वानरादिशाब्याः॥२६॥वस्तब्याः
कृष्णान्।वस्तेब्याःकृष्णानालभतेरुद्रेब्योरुद्रानादित्येब्योन्नपङ्

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

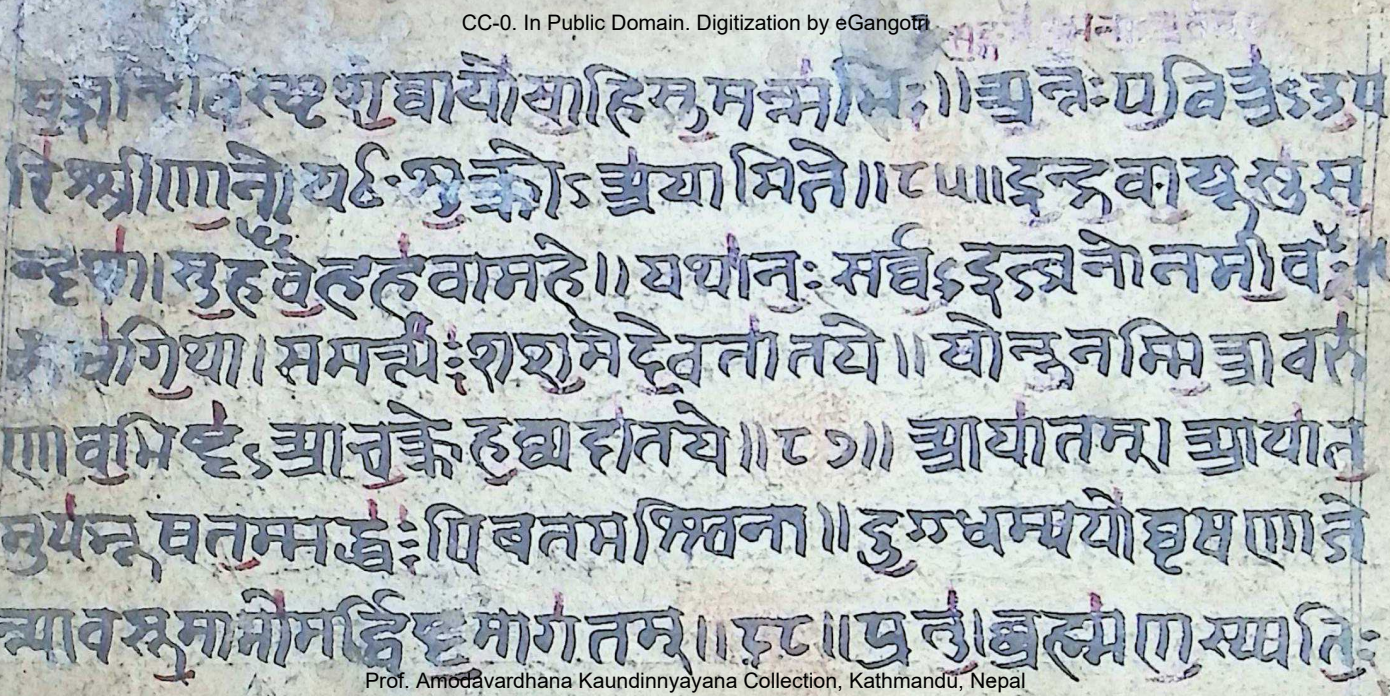

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

इन्द्रोग्नीऽअपादियम्पूर्वागन्तहुतोद्यः॥हिन्वीरिरोडिन्द्र
याह्यावहुचरन्नि६ण्यूदान्यङ्कसीत॥३॥देवासोहिष्मा
मनवेसमन्यवोविश्वेसाक६सरातयः॥तेनोऽयुद्यतेऽ
अरन्तुचेतनोभवन्तुवरिवोविदः॥४॥अधोचमत्।अ
धोचमदभिशस्त्रीरशस्त्रिहाथेन्द्रोद्युम्नाभवत्॥देवा
स्तेऽइन्द्रसुकर्मायेभिरेधहद्रान्नोमरुद्भिः॥५॥प्रवः
प्रवऽइन्द्रायबृहतेमरुतोब्रह्मार्चत॥ब्रह्म६हनतिबृहद्गि

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

बा॒सोमꣳ॑शतक्र॒तो॥ऽद्विह॒ह्वि॒र्ग्रो॒वभि॑ः॒सुत॑म्॥उ॒प॒या॒म
गृ॒हीतो॑सीन्द्रा॒य॒त्वा॒गो॒म॒त॒ऽए॒षते॒योनि॒रिन्द्रा॑य॒त्वा॒गो॒म॒ते॥
इन्द्रा॑यो॒हि॒वा॒वृ॒ध॒ह॒न्त्स्विबा॒सोमꣳ॑शतक्र॒तो॥॒सोमं॑द्वि॒र्ग्रो॒व
भि॑ः॒सुत॑म्॥उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॑सीन्द्रा॒य॒त्वा॒गो॒म॒त॒ऽए॒षते॒यो
नि॒रिन्द्रा॑य॒त्वा॒गो॒म॒ते॥॥॥ कृ॒तावा॑नेन्द्रा॒वा॒नरम्॥कृ॒ता
वा॑नेन्द्रा॒वा॒नर॒म्॒॒तस्यु॒क्थो॒ति॒ष॒स्प॒ति॒न्॥॒ऋ॒ज॒त्रऋ॒ष्मि॒मी
म॒हे॥उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॑सीन्द्रा॒नर्या॑यै॒षते॒यो॒निर्ऋ॒ष्मान्

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रायत्वा ॥६॥ वैश्वानरस्यसुमतौ स्यामराजाहिकमुर्वना
नामभिश्रीः ॥ इतोजातोविश्वमिदंविचष्टेवैश्वानरोयत
तेसूर्येण ॥ इषयामगृहीतोसिवैश्वानरायत्वैषतेयोनि
वैश्वानरायत्वा ॥ ७ ॥ वैश्वानरोनः ॥ वैश्वानरोनऊतयऽ
आप्रयातुपरावतः ॥ अग्निरुक्थेनवाहसा ॥ इषयामगृहीत ४४
तोसिवैश्वानरायत्वैषतेयोनिर्वैश्वानरायत्वा ॥ ८ ॥ अग्नि
र्ऋषिः ॥ पवमानः ॥ पाञ्चजन्यः ॥ पुरोहितः ॥ तमीमहेमहागयं

मै०
४४

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

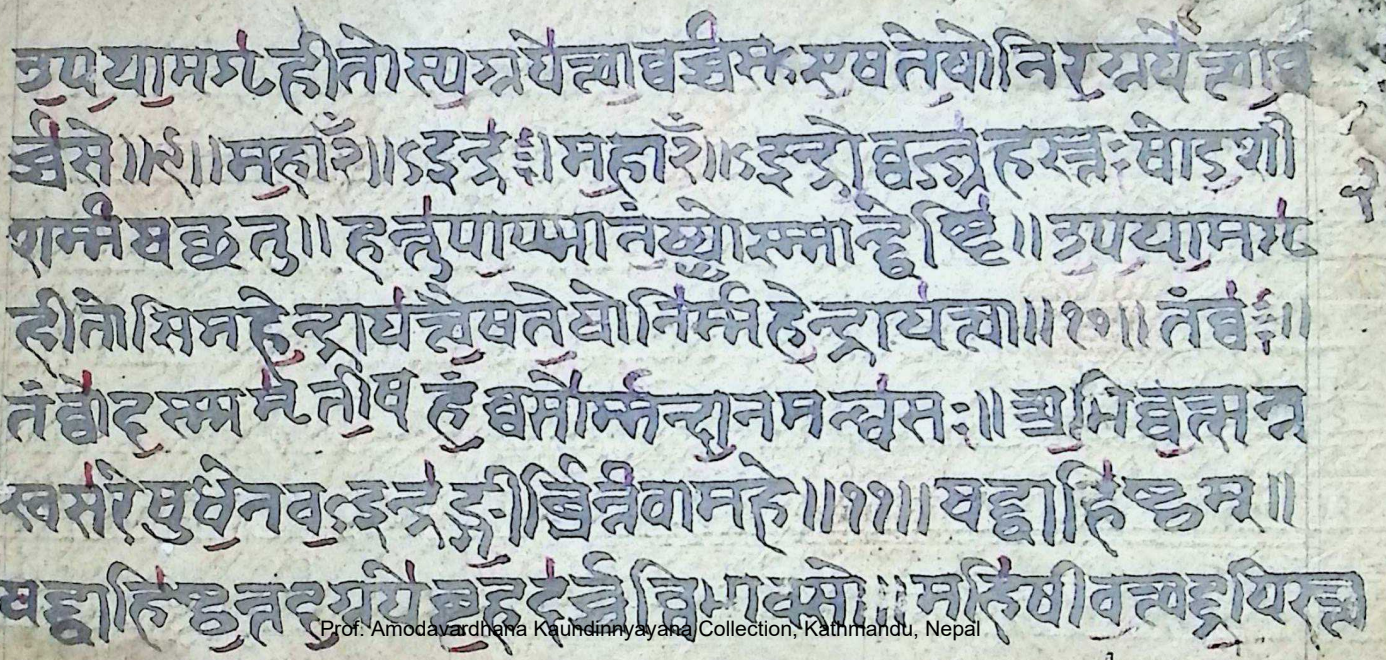

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

विश्वानि । स्तना विश्वाव्यर्थः आद्युन्त्रानिमान्तुवाणाम ॥ स
वो सनोवनामहे ॥१८॥ अनुवीरैः । अनुवीरैरनुपुष्यास्म गोभि
रन्नैरनुसर्वाणपुष्टैः ॥ अनुद्विपक्षानुचतुष्पदाहुयदेवानो
मनुमन्तुयानयत्र ॥१९॥ अनोपत्नीः । अनोपत्नीरिहावदेवानां
सुशतीरुपेहि ॥ त्वष्टारंसोमपीतये ॥२०॥ अभित्वजुम । अभित्व
शूरनोनुमोदुग्राविनेष्टःपिबाःऋतुना ॥ त्वंहिरत्नधाअसि ॥२१॥
इविणोदाःपिपीषति । जुहोतप्रचेतनि ॥ तेषांहृतमिरिज्यत ॥२२॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तवायसा तवायसः सोमसुत्वभेस्मसुर्वीरः अत्यसः सुमनाः
अस्यपाहि॥अस्मिन्नध्वरेवृहि व्यानिषद्मो दधिष्वमत्सु
दक्षइन्द्रमिन्द्र॥४३॥अस्मेधनस्यकवयः आहिगन्तेनिवृहि
विसदतनारणिंहन॥अयासन्दस्यजुषाणोः अश्वेसूक्त
सं० ४६ हरेवेमिर्दशभिर्निभिः सुमइणः॥२४॥स्वादिष्ठयामदिष्ठया॥ ४६
स्वादिष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया॥इन्द्रायपातवे
सुतः॥२५॥रक्षोहाविश्वचर्षणिः॥रक्षोहाविश्वचर्षणे

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal.

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शिरुभियोनिमयोहते॥ द्रोणेसधस्थमासदत्॥२६॥[illegible]॥
इतिसंहितायान्दीक्षितपाठेषड्विंशोऽध्यायः॥ समाप्तेयं॥
समाप्ताग्नःकृतवैहर्द्वयंतुसंवत्सराःकर्मयोगानिसृत्या॥
सन्दिह्यनदीहिशेचनेनविल्लाःआभांहिप्रदिशन्तितस्वः॥१॥
सञ्चेसञ्चेद्वास्तोष्पतेवोधयेन्नउक्षेतिष्ठमहतेसौभगा
यां॥मात्वरिषण्यवसन्तीःअग्नेशुन्धामाशस्त्रेषुशसेःसन्नमावो॥२॥
त्वामग्नेद्युतानेद्वात्मानाःइमेशिवोःअग्नेसंवत्सरीणभवानः॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तुपुत्रकृतानोऽग्निनातिनिःखगयेजाग्रत्मप्रयुछुनेः॥३॥इ
दंवाइहैवास्तेऽधिधारयामयिन्मात्वानिकृत्वद्वाचितोनि
कारिणीः॥४॥इहमेनेसुयमंमनस्कृतंब्रह्मणस्पतावेजतानेऽग्र
निष्टतः॥५॥इडेणीग्नेइडेणीग्नेस्वायुःसंरभस्वमित्रेणाग्ने
मित्रधेयैधत्तंसुजातानोमघवन्नस्मयुयोध्यस्मज्जुहुराणमेनोविश्वा
ह्यग्नेदुरितासहस्वाथास्मभ्यं

धोत्तंचोतेमन्यागनिमग्नेः॥विस्रात्यग्नेदुरितासहस्वाथास्मभ्यं

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वह्नाऽन्वस्य होतर्य्यड्॥३॥ होतायक्षत्सुरेतसन्त्वष्टारम्॥
होतायक्षत्सुरेतसन्त्वष्टारम्पुष्टिवर्द्धनꣳरूपाणाम्बिभ्रतम्प
यक्षुष्टिवर्द्धनꣳमिन्द्रेवयोधसम्॥हिरण्यच्छन्दःइन्द्रिय
मुक्थाऽङ्गान्नवयोदधद्धुक्त्वाऽन्वस्यहोतर्य्यड्॥४॥होतायव
क्षद्धनस्यतिꣳशमितारम्। होतायक्षद्धनस्यतिꣳशमितारꣳ
शतक्रतुꣳरिरम्पशूनामुक्थिनꣳरशनाम्बिभ्रतंवशिष्ठम्
मेन्द्रेवयोधसम्॥ककुभच्छन्दःइहेन्द्रियंवशोऽकृतङ्गोविषो

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दधद्वेत्वाऽऽर्पस्युहोतर्य्यज॥३३॥होतावयुत्वाऽऽर्कृतीरग्निऽहपतिम्स्थ्यग्नऽ॥आज्येषडाऽ
विऽऽग्निन्द्रेवयोधसन्॥अतिछन्दसश्छन्दऽइन्द्रियम्बृहद्
पृष्ठम्भवयोदधद्वेत्वाऽऽर्पस्यहोतर्य्यज॥३४॥देवम्बर्हिः
देवम्बर्हिर्वयोधसन्देवमिन्द्रमवर्द्धयत॥गायत्र्याछन्दसेन्द्रि
यञ्चऽइन्द्रेवयोदधद्वेत्वनेवनुधेयस्यवेतुषज॥३५॥दे ५२
वीर्हीः॥देवीर्हीरोवयोधसऽशुचिमिन्द्रमवर्द्धयन्॥त्रिष्टु

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

हाछन्दसेन्द्रियम्त्रा॥मिन्द्रेत्वयोदधहुसवनेत्वसुधेयस्यद्यान्तुय॥
देवीःषमासानक्का। देवमिन्द्रेत्वयोधसन्देवीदेवमवर्द्धताम्॥ध्रुन
ष्टुभाछन्दसेन्द्रियम्बलमिन्द्रेत्वयोदधहुसवनेत्वसुधेयस्यद्वी
तोय्यज्ञ॥३२॥ देवीज्जोष्ट्री। देवीज्जोष्ट्रीत्वसुधिनीदेवमिन्द्रेत्वयो
धसन्देवीदेवमवर्द्धताम्॥ बृहत्याछन्दसेन्द्रियंश्रोहुं॥न्द्रे
त्वयोदधहुसवनेत्वसुधेयस्यद्वीतोय्यज्ञ॥३८॥ देवी, ऽऽर्ज्जी
र्ज्जुती। डुधेसुदुधेयसेन्द्रेत्वयोधसन्देवीदेवमवर्द्धताम्॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पञ्चाच्छन्दसेन्द्रियꣳ शुक्रमिन्द्रेवयोदधद्दृꣳहन्नेवसुधेयस्य
ह्वीतोषन्न ॥३२॥ देवाद्दैव्या होतारादेवमिन्द्रेवयोधसन्देवो
देवमवर्द्धताम् ॥ त्रिष्टुभाच्छन्दसेन्द्रियन्त्रिवृमिन्द्रेवयोध
दृꣳहन्नेवसुधेयस्यह्वीतोषन्न ॥४०॥ देवीस्त्रिस्त्रः देवी
स्त्रिस्त्रस्त्रो देवीर्वयोधसमतिमिन्द्रमवर्द्धयन् ॥ जग
त्याच्छन्दसेन्द्रियꣳ सप्तमिन्द्रेवयोदधद्दृꣳहन्नेवसुधेयस्य
ह्वीतोषन्न ॥४१॥ देवोनराशꣳसः देवोनराशꣳसोदेवमिन्द्रं

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

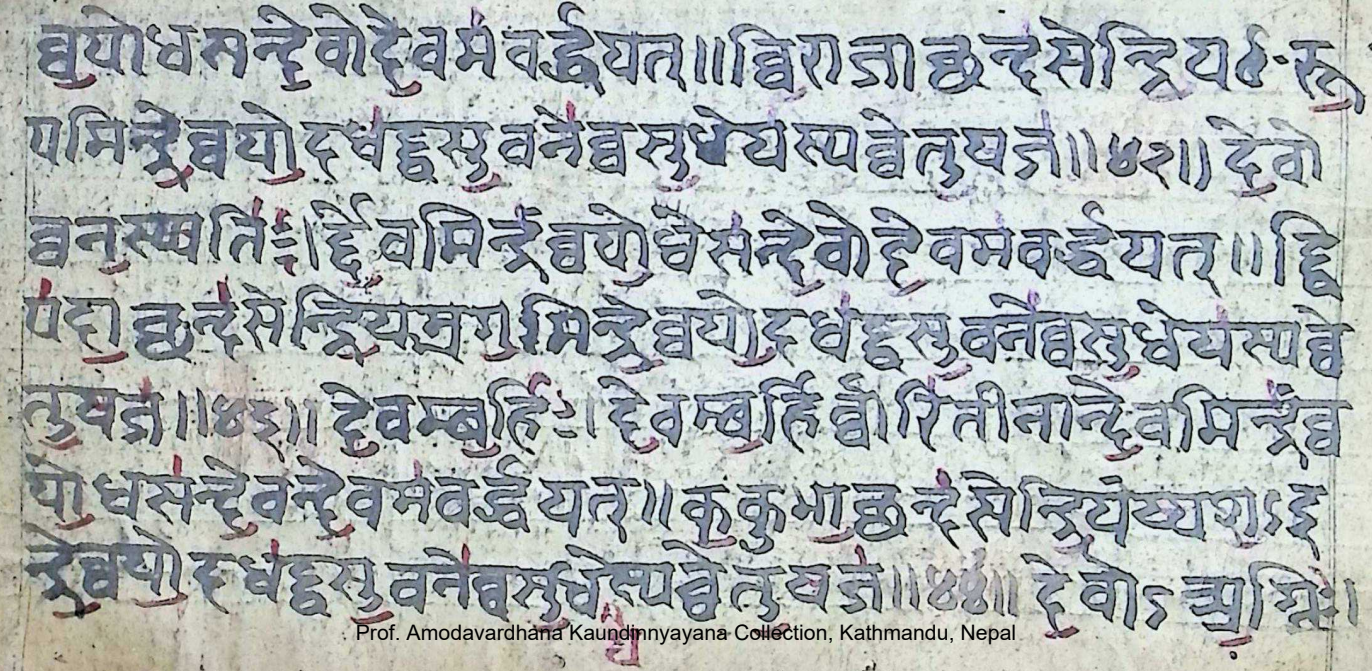

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

देवोऽग्निः सविष्टुकृद्देवमिन्द्रं वयोधसं देवो देवमवर्द्धय
त्॥ अतिछन्दा छन्दसेन्द्रियङ्त्रमिन्द्रे वयोदधद्धस्तुवने
ऽस्तुधेयस्य वेतु षड्जः॥ ४५॥ अग्निनः। अग्निमुद्यहोता
रमवृणीताय मजमानः पचत्र क्तीः पचत्र्यृतोऽशीस्त्रक्
त्रिन्द्रायेन्द्रियं वयोधसेच्छागेन॥ स्तुयस्याः। अग्निर्देवो वनस्पतिः
रग्निर्देवो वनस्पतिरिन्द्रायेन्द्रियं वयोधसेच्छागेन॥ अग्नन्मेदस्तः प्रतिपचु
ताग्नेभीद्वीहधत्र्यृतोऽशेन॥ त्वामग्नः। ऋषे॥ ४६॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

इतिश्रीसंहितायान्दीर्घपाठेत्रयोविंशतितमोऽध्यायः॥ ॥ ॥

समिद्धोऽअग्नऽआहुतऽएभिर्मधुमत्तमोऽअग्नयेऽद्यऽयज्ञः।
अस्मिन्नऽहव्यदातयेऽरिष्टःस्तुकेऽइडेहोतर्मधुमन्नोयविष्ठ॥
आजीवहेत्याहाग्निर्वैसर्वाजीवन्त्सर्वेणैवैनमेतत्सर्वेणाजीवन्तं
करोतिप्रियमासधस्थमित्याहाग्निर्वैसधस्थमग्निनैवैतत्॥१॥
घृतेनाक्तेन। घृतेनाक्तस्यस्रुचाजुह्वतोयोदेवयानोऽअध्वा
योदेवयानोऽअध्वाऽअजुह्वतऽएतेनदेवान्॥ अनुत्वासप्तेप्रदिशः
सचन्ताꣳस्वधामस्मैयजमानायधेहि॥२॥ ईड्योऽसि। ईड्यो
ह्यसिवन्द्योऽसिवन्द्यो ह्यसिमेदोऽसिमेदो ह्यसि॥ अग्निष्ठादे

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वैर्व॑सुभिः सजोषाः प्रीतंवाऽऊंवहन्तु जातवेदाः ॥३॥ स्तीर्णं
स्वहिः । सुष्टरीमाऽऽज्यं घृतंऽउक्षणो रुक्षुप्रयमाणमन्वधिष्वाम ॥
देवेभिर्युक्तमदितिः सजोषाः स्योनङ्कृण्वाना सुविते दधा
तु ॥४॥ एताऽऽर्चन्तः । एताऽऽनवस्तुभ्यंगोभिस्थरूपाविषूचीभिः
प्रयमाणऽउदातैः ॥ घृक्वाः सतीः कवषः शुम्भमाना ह्वारोदेवीः
सुभगायवन्वतीः ॥५॥ घृतंमिमिक्षेघृतमस्ययोनिर्घृतेश्रितोघृतमुवस्यधाम
नामभिर्वीहिसुने ॥ त्रधासावो॰ सुहिरण्यसंदृशोघृत

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सुषोनाविह सादयासि ॥ ६ ॥ प्रयमा गास्। प्रयमा वाज्ञसरथि
नीसुवसीदेवायशवोसुवनानिविश्वा ॥ ७ ॥ प्रयिपाश्वोदनाक्षि
नीनाहोतागृहपोतिःप्रदिशादिशन्ना ॥ ८ ॥ आदित्येभ्यः। आदि
त्येभ्योभागंतीवहसरस्वतीसहरुद्रैर्नआवीत् ॥ ९ ॥ इडोयज्ञ
नावसुभिःसजोषायज्ञन्नोदेवीरमतेषुधत्त ॥ १० ॥ त्वष्टावीरम्।
त्वष्टावीरंदेवकामंजजानग्नष्टुरग्वीजायतआशुरश्वः ॥
त्वष्टेदंविश्वंभुवनंजजानबह्वोःकर्तारंमिहयंहिहोतः ॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ऽअद्योतिष्ठत॥ गन्धर्वोऽअप्सरोगणाऽआनृत्यादप्सवसोनि
रतष्ठ॥१३॥ असिंधुमऽअसिंधमोऽअस्यादित्योऽअर्वन्नसित्रि
तोगुह्येनव्रतेना॥ असिसोमेनसमयाविष्टकऽआहुस्त्रीणि
दिविबन्धनानि॥१४॥ त्रीतितेत्रीतिनऽआहुर्हिबन्धनानि
त्रीणुष्कत्रीणुत्तरेसमुद्रे॥ तेतेवमेवहनेगन्धर्वन्त्यर्वन्त्रातऽ
आहुःपरमन्त्रनिरन्त्रम॥१५॥ इमातेवाजिन्वमानेनानीमाशका
नाऽसनिलुर्निधानो॥ अत्रातेभद्राहरसनाऽअपश्यम्तस्यायऽ

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मिरह्वेन्निगोपा॥१६॥ आत्मानन्ते। मनसागदन्नानमोहिवापुत्र
यंतुस्पतङ्गम्॥शिरोऽअपश्यन्थ्रिभिःस्तनेभिरेणुभिर्न्तेहमा
नम्यतन्वि॥१७॥ अन्तेते। सुपसुत्तमर्मपश्यन्त्रिगीषमाणमिषः
आपुदेशोः॥घृदातेमर्तोऽअनुभोगमानड्हिहृसिष्ठःश्वेोघधी
रजीगः॥१८॥अनेऽअ। रथोऽअनुमर्य्योऽअर्वन्नन्नुगावोनुभगः
कुनीनाम्॥अनुव्रातोसत्वसकथमीयुरनेवामितेह्वीर्ये
ते॥१९॥हिरण्यशृङ्गोयेः। हिरण्यशृङ्गोयोऽअस्पाद्दामनो

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

जगुः अवरः इन्द्रः आसीत्॥ देवाः इह स्य हविर्द्धानाय त्वोः अब्रुवन्त
स्थूमोः अच्छ याति ईष्टत॥२०॥ इमं नरः सिलिकमध्यमासः सध-
स्थेषु सोहिव्यासोः अत्यः॥ हर्षः सः इवस्त्रीषु शोचते तेषद्
हिषुर्हिव्यमज्मनमन्वोः॥२१॥ [redacted]
तवशरीरम्। तवशरीरम्यतयिश्वा वेत्तवचित्तंवातेः इवद्रुतीं
मान॥ तवश्रद्धाणिविष्ठितापुरुत्रारिषेषु जर्भुराणाचरन्ति॥२२॥
उपप्या। उपप्रागच्छसनंवाजपतीदेवईशानमादीशानः॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ऋजःपुरोनीयतेनाभिरस्यानुपश्चात्कवयोयन्तिरेभाः॥२३॥
उपप्रागात्परमंयत्सधस्थमर्वाँ॥अछापितरंमा
तरंच॥अद्यादेवाञ्जूहतनोहविष्यान्नोयज्ञंपरिनेषथा
गिः॥२४॥समिद्धोअद्यमनुषोदुरोणेदेवोदेवान्यजसिजा
तवेदः॥आचवहमित्रमहश्चिकित्वान्त्वंदूतःकविरसिप्र
चेताः॥२५॥शतं१६००॥तन्नेनपान्त्यधः॥ऋतस्यायानाक्ष
द्वांसमज्रंत्वद्यासुजिह्व॥मन्मानिधीमिहतयज्ञमृन्ध

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

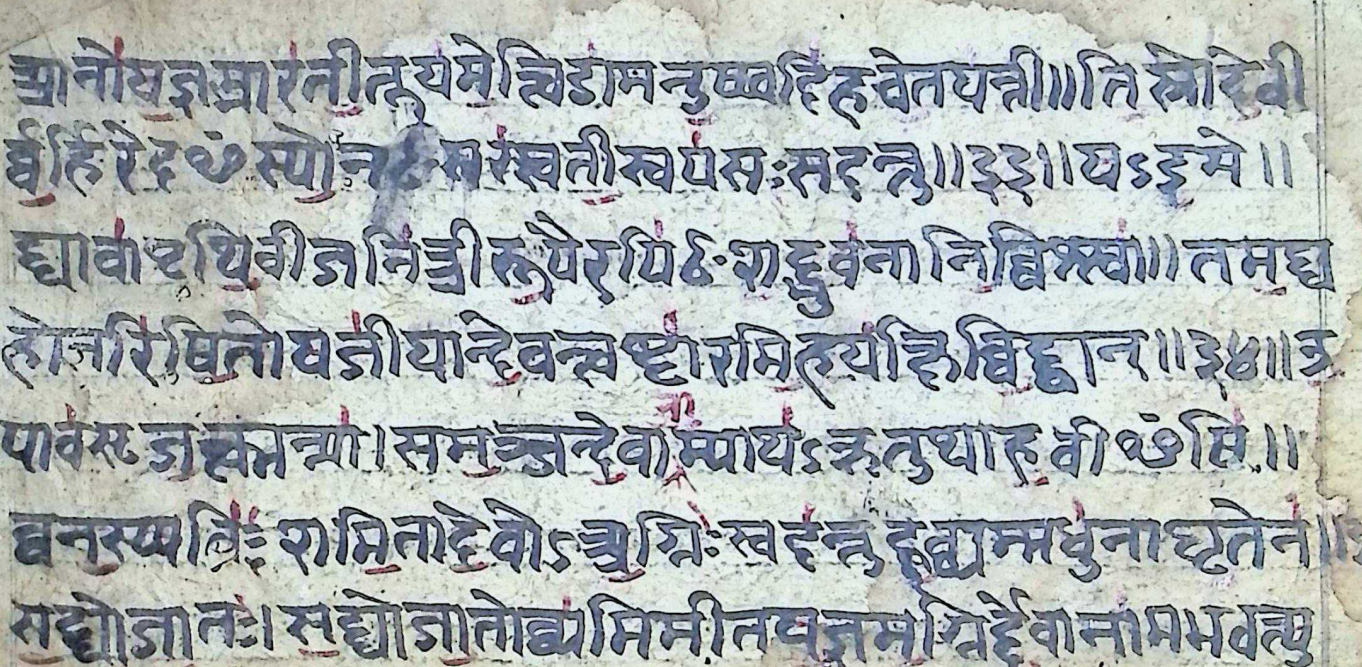

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रोगाः॥ अस्मद्दोतुः प्रदिशदृतस्य वाचि स्वाहाकृतं हवि
रदन्तु देवाः॥३६॥ केतुङ्कृण्वन्। केतुङ्कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या
अपेशसे॥ समुषद्भिरजायथाः॥३७॥ ज्योतिष्मतस्ते वभ
वन्ति। प्रतिकृष्यङ्ग्नीयात्तिसमदामुपस्थे॥ अनोविद्वया
तन्वा जायुर्वर्धमत्याङ्गमीळ्हमहिमापिपर्तु॥३८॥ धन्वना
गाः। धन्वनाजिङ्जेयम्। धन्वनातीव्राः समदोजयेम॥ धनुः शत्रो
रपकामङ्कृणोति। धन्वनासर्वाः प्रदिशोजयेम॥३९॥ बृहन्नेवेत्

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वच्यन्तीवेदागनीगन्तिकर्णम्भिप्रियंः सुवायम्यरिषस्वसाना॥
योषेवशिङ्केवितताधिधन्वञ्ज्याइयंसमनेपारयन्ती॥४०॥
तेऽअवर्न्तीःसमनेवयोषाःमातेवपुत्रंबिभृतामुपस्थे॥अ
पशत्रून्त्रिषध्यतांसंविदानेऽआक्रीऽइमेविष्यन्तीःअ
मित्रान्॥४१॥बक्रीनाम्भिता।बक्रस्यपुत्रश्चिश्चाकणो
तिसमनाचक्राच्ये॥इषुधिःसङ्काःपृतनाश्चसर्वाःपृष्ठेन
नेऽजयतिप्रसूतः॥४२॥रथेतिष्ठन्।रथेतिष्ठन्नयति

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ग्नाऽग्नेः पुरोषऽयऽकामयतेसुधारधिः॥ ॐभीऽ नाम
हिमान्मऽनायतमनेः पुश्चोदनेयक्षत्रिरग्मय॥ ४३॥
तीव्रान्घोषान्। तीव्रान्घोषान्क्रमतेवृषऽणा योऽस्मध्रुवे
ऽग्निःसहोदानयत्रः॥ ॐवऽकोमनेः पुपदेशमिन्द्राक्रीऽग्नित्रिश
ऽरनंदेघ्यत्र॥ ४४॥ रथवाहनाऽहविः। रेस्यनामयत्रा
पुधुन्निहितम्पदंवर्म्मा॥ तन्द्रारथमुपशुम्नमऽसदेमह्विस्मा ६८
सावयऽसुमनस्यमानाः॥ ४५॥ स्वादुषऽसदेः। पितरेः। स्वादुषऽ

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

स॒ ईशा॑नः पि॒तृषु॑ धा॒रया॑ क॒वे॒ऽदा॑भ्यः॒ स ऋ॑ण॒वन्न॑मीमदः॥ चि॒त्रभा॑नो॒ रोद॑सी॒ पप्रि॑ऽउ॒रू अ॒मत्रे॑भिर्वरुण॒ पस्त्या॑भिः॥ त्वं सि॑न्धू॒ँरव॑नीरण्ण॒वेभ्यो॑ऽरे॒जय॑स्तृ॒ष्वणी॑रय॒ज्यून्॥ ४६॥ त्वा॒ त्मना॑ सु॒ऽदिन॑ऽउ॒क्थ्यं॑ गि॒रा दे॒वं दे॒वाय॑ ज॒नसे॑ जनि॒ष्यवे॑॥ विश्वा॑ दधा॒नो वर्ण्या॑ पुरु॒स्पृहो॒क्षा॑ पप्रा॒वीद॑नु॒ हि प्र॑से॒नयः॑॥ ४७॥ त्वं नो॑ अग्ने॒ पाय्या॑ दुरि॒ताद॑दे॒ना पा॒वको॑ दि॒व॒ऽआ सु॑वो॒र्जा॥ वै॒श्वा॒न॒रो बृ॑ह॒ता हा॑रि॒वर्प॑सा॒ क्षाम॑ा॒ वरा॑य॒ बृह॑ती॒रदी॑दे॒त्॥ ४८॥ स॒प्त॒ पं॒थाभि॑र्दे॒वयानै॑रि॒यानो॑ऽग्ने॑ दे॒वाँ ए॑ह॒ वह॑ हवि॒र्दे॑॥ जु॒ष्टो मि॒त्रावरु॑णयो॒र्धि॒ष्व॒ धा॒ स्वे योनौ॑ बर्हि॒षि सा॑दया॒ य॒॥ ४९॥ त॒नू॒पा अ॑ग्नेऽसि त॒नुवं॑ मे पाहि॒ आयु॑र्दा अग्ने॒ऽस्यायु॑र्मे देहि॒ वर्चो॑दा अग्नेऽसि॒ वर्चो॑ मे देहि॒ अग्ने॒ यन्मे॑ त॒नुवा॑ऽऊ॒नं तन्म॑ऽआ पृ॑ण॒ यो॑ऽरि॒ष्टो॑ऽरि॒ष्टेन॒ सह॑ त॒नुवा॑ भूयासं॒ स्वाहा॑॥ ५०॥ अ॒ग्निर्ऋषि॑र्पवमानः पाञ्च॒जन्यः॑ पु॒रोहि॑तः॥ तमी॑महे महाग॒यम्॥ ५१॥ आ॒पो॒ हि ष्ठा म॑यो॒भुव॑स्ता न॑ ऊ॒र्जे द॑धातन॒ महे॑ रणा॒य॑ चक्षसे॑॥ यो वः॑ शि॒वत॑मो॒ रस॒स्तस्य॑ भाजयते॒ह नः॑॥ उ॒श॒तीरि॑व मा॒तरः॑॥ तस्मा॒ अरं॑ गमाम वो॒ यस्य॒ क्षया॑य॒ जिन्व॑थ॒ आपो॑ जनयथा च नः॑॥ ५२॥

Prof. Amodavardhana Kaundinyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सोमोऽअभिब्रुवीतुनोहितिःशर्मयछतु॥४२॥आजंघन्ति॥
सान्नेषाऽऊर्ध्वयाऽऽऽ

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दिवः पृथिव्याः पर्योजः उग्रादुतेन्द्रस्यतिष्ठतः पर्याभृतं सहः॥
अपामोजसात्मन्निन्द्रियावृषन्निन्द्रस्यवज्रोहविषारथेष्यज॥५३॥
इन्द्रस्यवज्रोसि॥इन्द्रस्यवज्रोर्मरुतामनीकम्मित्रस्यगर्भोवरुणस्यनाभिः॥सेमान्नोहृद्याप्रतिरुजासाणोदेवरथ्यमतिहन्द्यमाय॥५४॥त्रपम्वासय।पृथिवीमुतद्यामप्रुज्जातेमनसोहितेतज्जगत्॥सदुन्दुभेसजूरिन्द्रेणदेवैर्दूराद्दवीयोऽपसेधशत्रून्॥५५॥आक्रन्दयबलमोजोन्यआधत्

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

निहि निहि डरिता वाधेमानः॥ अपोषो यदुप मेदुच्छुनोऽइतः
इन्द्रस्य मुष्टिरसिवीडयस्व॥५६॥ आनः। इडयापुत्या वर्तयेमा
केतुमद्वनुमिवीवहीति॥ समश्वपर्णाश्चरन्तिनो नरोस्माकं
मिन्द्ररथिनोजयन्तु॥५७॥ आग्नेयः कृष्णग्रीवः सारस्वतीमे
षीबभ्रुः सौम्यः यौष्णः श्यामः शितिपृष्ठोबार्हस्पत्यः शितिपा
दौऽवयजेवऽएडोरुणोलोहितः कल्माषऽऐन्द्राघ्नः सर्वहितोधो
रामः सावित्रोवारुणः कृष्णः सारुशितिपादौऽवयः॥५८॥ आ यन्न

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

येनीकवते। अग्नयेनीकवतेऽहिता श्चिरनद्धानधोरामोसो
विद्वैयोघोरउतनोमहेष्वदेवोपिशङ्कोतूपरोमारुतःकल्मा
षःआग्नेयःकृष्णोजःसारस्वतीनेधीवानगःपेक्षः॥५६॥
अग्नयेगायत्रायत्रिष्टुभायजगतायाष्टाकया
लःइन्द्रायवैष्णवायपञ्चकपालःपौष्णायैकादशकपालोवि
श्वेभ्योदेवेभ्योजागतेभ्यःसप्तकपालःसावित्रेभ्योद्वादश
कपालोमित्रावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविंशाभ्यांवै

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

राजाब्भ्यस्यास्यहस्यतेयुपाङ्क्तोयज्ञियोवार्यशाकुरादं
वरःसविताऽर्थोक्षिहायनयज्ञियेऽश्वायरैवतायद्वादशकपा
लःप्राजापत्यश्चरुरदित्यैचरुरनुपब्दैवचरुरग्नयेवैश्वानरा
यद्वादशकपालोनमन्याःसूक्ताकपालः॥६०॥
इतिसंहितायांद्वितीयेपाठेनवविंशतितमोऽध्यायः॥
देवसवितः॥देवसवितःप्रसुवयज्ञम्प्रसुवयज्ञपतिम्भगा
यादिव्योगन्धर्वःकेतपूःकेतन्नःपुनातुवाचस्पतिर्वाचन्नःस्वदतु॥१॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ॥ धियो यो नः प्रचोदयात् ॥२॥
विश्वानि देव सवितर्दुरितानि परासुव ॥ यद्भद्रं तन्न आसुव ॥३॥
विभक्तारं हवामहे वसोश्चित्रस्य राधसः ॥ सवितारं नृचक्षसम् ॥४॥ वाजे
वाजे वोऽवाजयामाशुं वाजयाय नृणां वाजयाय हिन्वे वाजयाय
पेरुमुग्रं नमसेतक्करत्वारं कायवीरुधां वाचस्पतेऽक्रीव
मोक्रुंयोसोऽस्मयोरुक्रामाघपुंश्चलूमतिक्रुष्टायमाराधम् ॥५॥
नृणांस्तमन्तुतायस्तुतश्रीतायशेलूषधर्मीयसमानुदोर

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ष्ट्रायैभीमलनर्म्मायैरमः हसोषकारिमानन्दायैस्त्रीषवम्भूमदेकुलारी
पुत्रम्मोधायैरथकारम्भैरवीयतन्त्राणम्॥६॥तर्पसेकौलालम्मातर्पसेकैलाला
लम्मायायैकर्म्मारठं हुपाम्मणिकारठं शुभेवृषठं शोरव्याख्याःइषुकारठं हेवै
वेशुष्कारङ्कम्मीणोत्पाकारन्दिष्टायैरूलसर्व्वम्मन्त्रवेम्मगयुमन्तकालम्म
निर्नम॥७॥नदेब्रोःयोज्जुहं।मदीकाब्रोनेषोदम्बुरुषाघ्राघ्रायंदुन्मी
दङ्गःधर्वीक्षरोब्रोद्राम्यम्बुरुम्भःअमेतठं सर्व्वदेवतनेब्रोप्रतिष्टमयेब्रः
कितवम्मीर्घ्यतायाःअकैतवम्मिशनेब्रोविदन्तकारीम्यानुधानेब्रःकस्तूकारीम्॥८॥

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

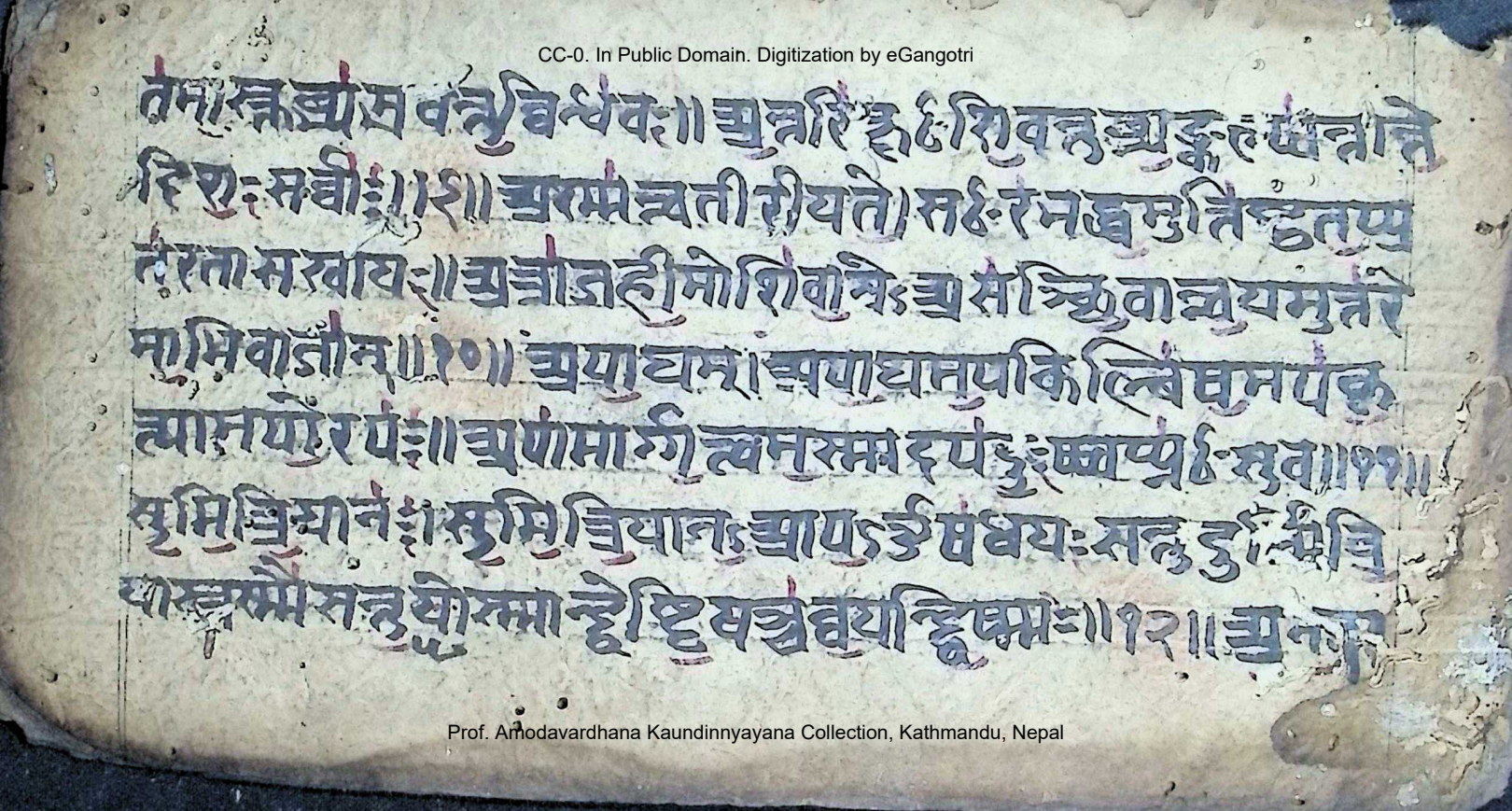

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

देऽम्चा३मामहे। सोमेऽछ्तुत्र्ये॥ मनःइन्द्रःइवदेवेषुवृ
क्रि॰ गुत्रासणाभव॥१३॥ ॐहूयम्। ॐहूयन्तेमनसस्पतिस्तुप्रश्क
न्तेऽतेमम॥ देवदेववास्थेषगेन्मुज्योतिरुत्तमम॥१४॥
इमेभक्तीवेऽग्रे३। धिष्निन्द्वाग्निमेकमुनृगादर्पयेऽग्र्यं नेतम॥
शतन्नीवन्नशरदःपुरुचीरन्तर्म्मृत्युन्दधतान्पर्व्वतेन॥१५॥
अग्नऽआयूंछिषिवसऽआसुवोर्ज्जमिषञ्चनः॥आरेबाधेथां
वऽकुनाम॥१६॥आयुष्मानग्नेहविषाव्रधानोघृतप्रतीको

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

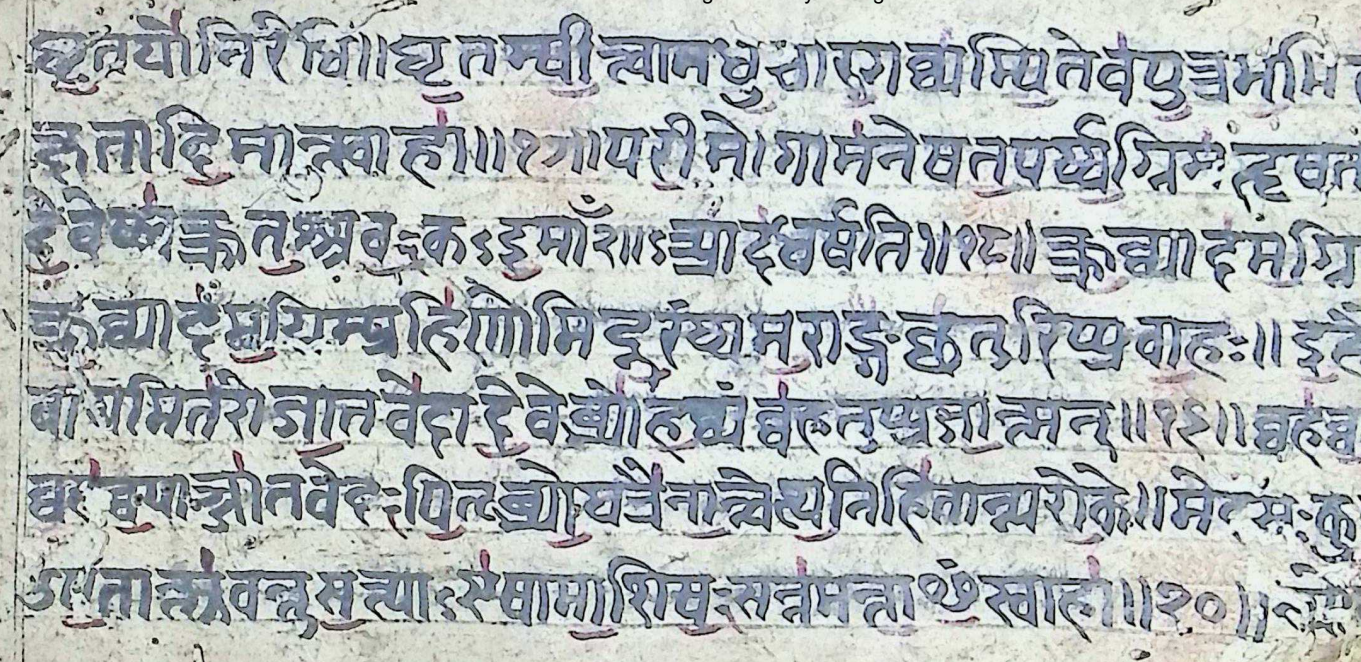

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

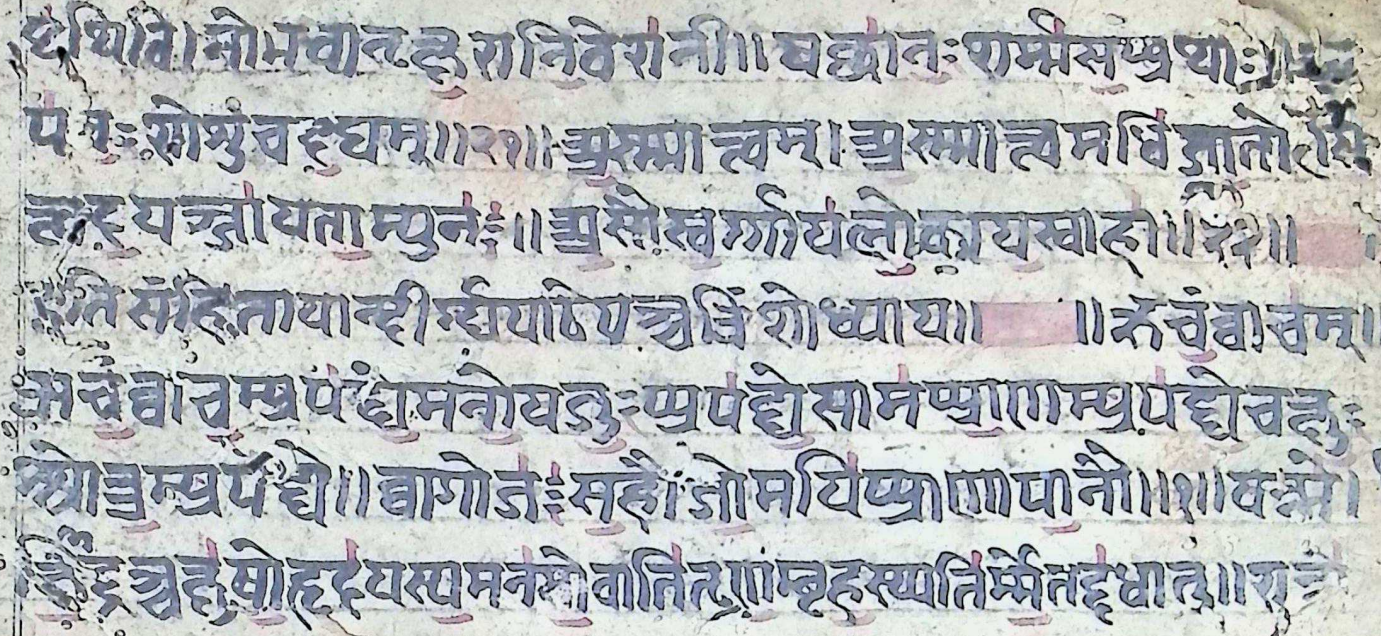

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

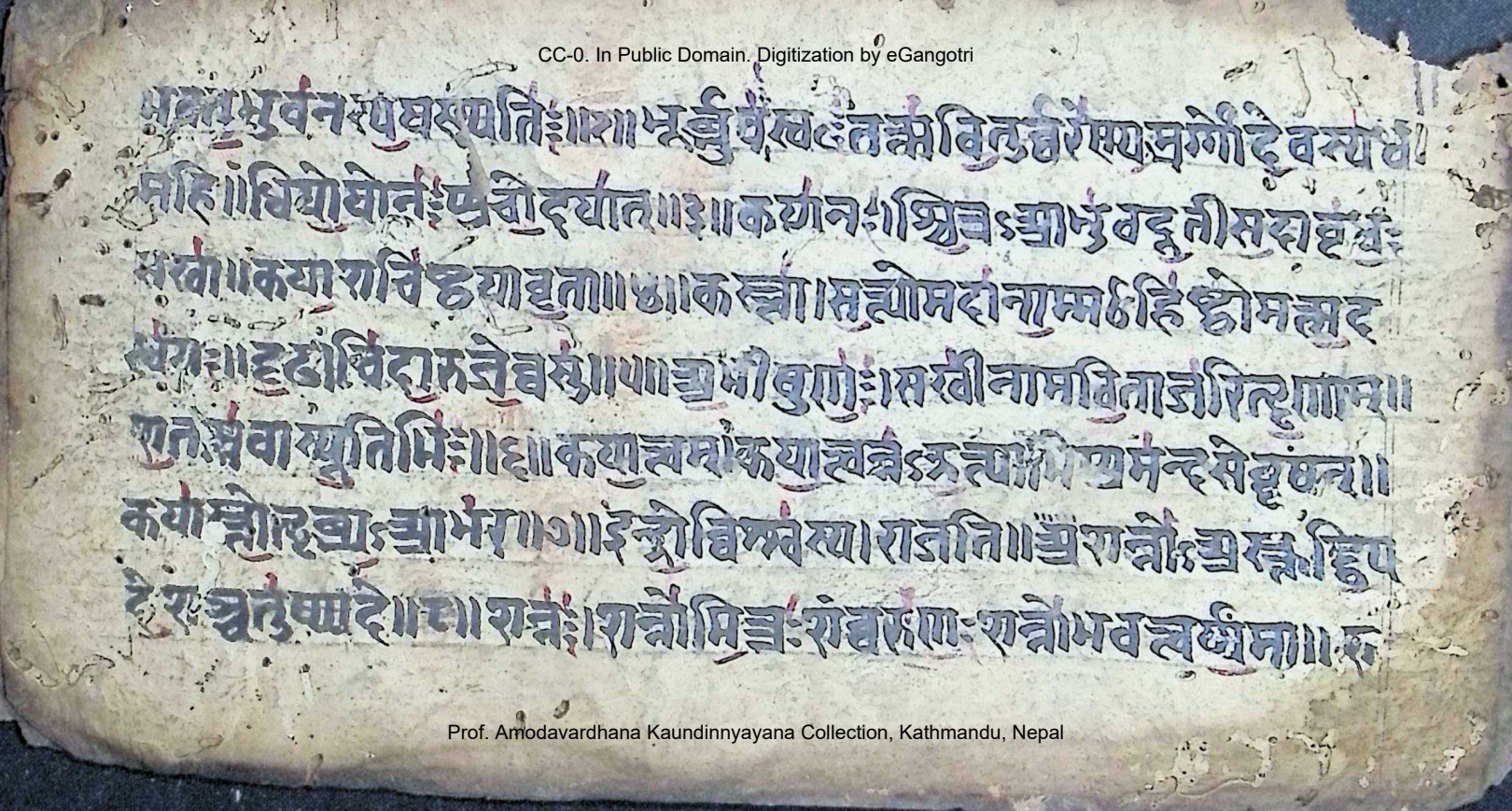

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

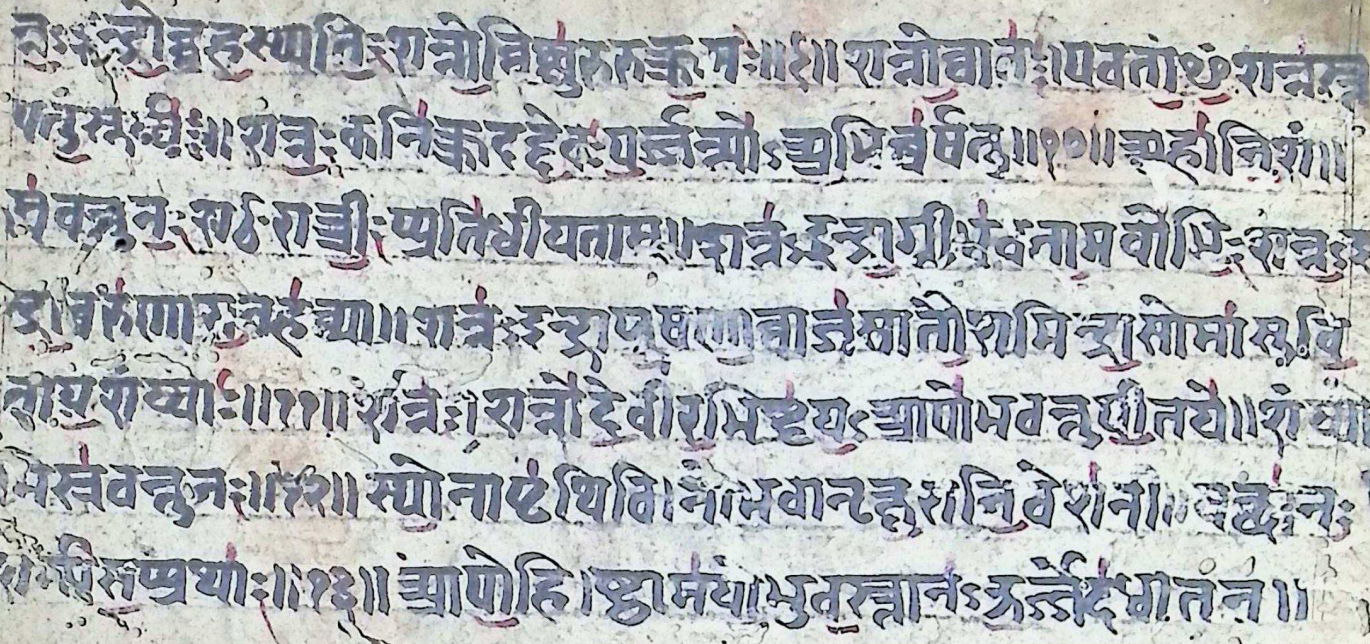

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

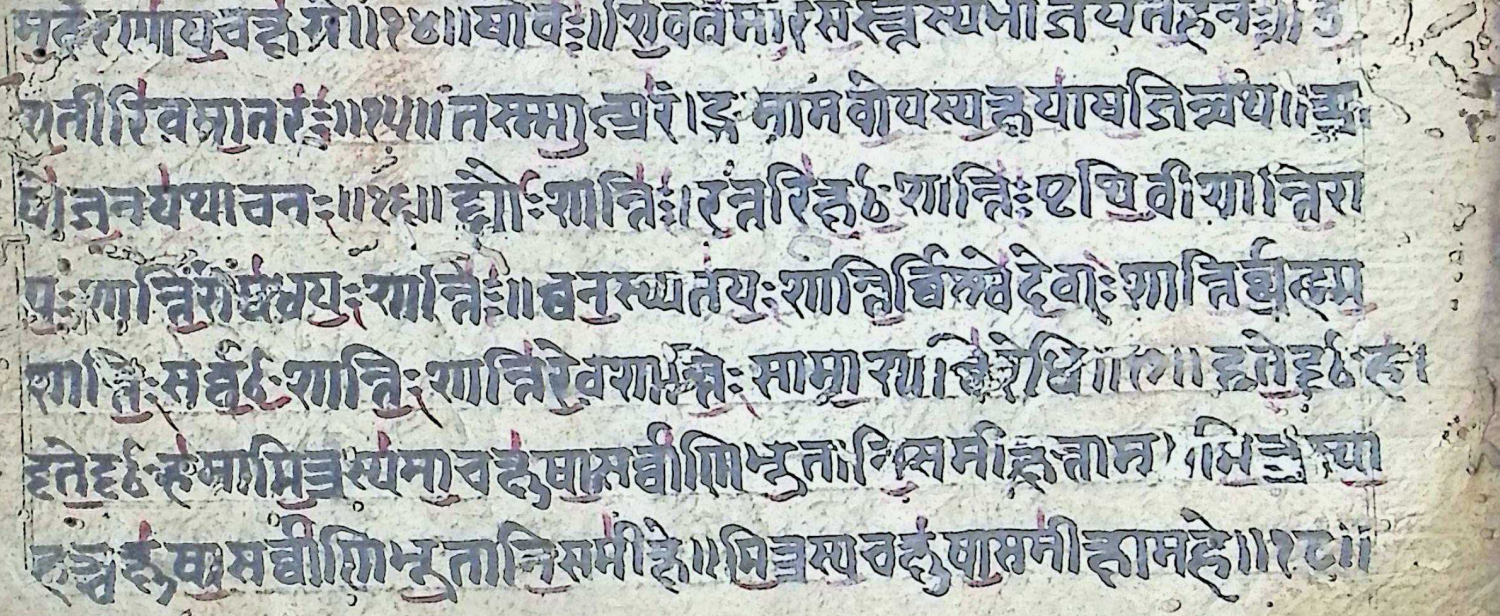

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

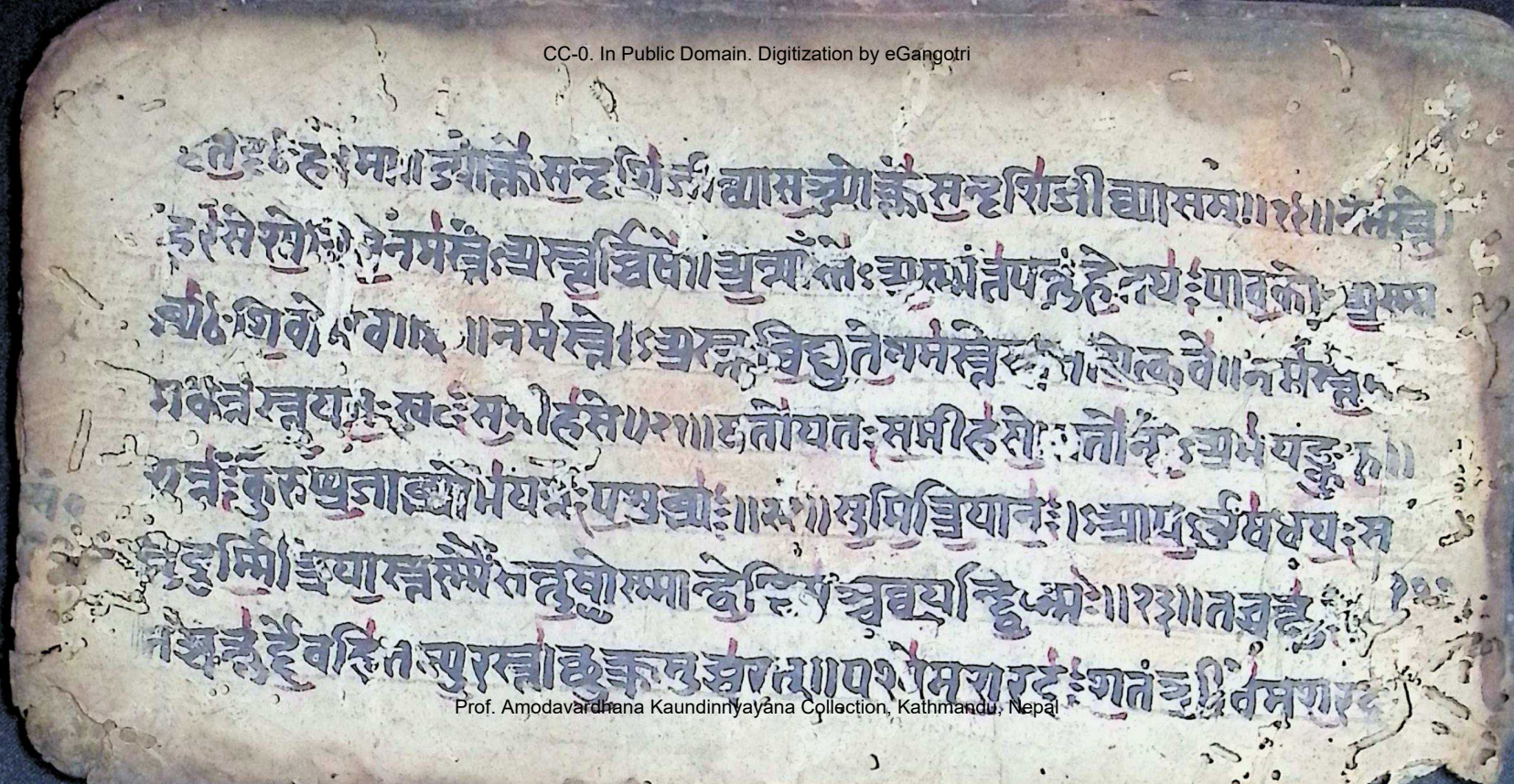

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

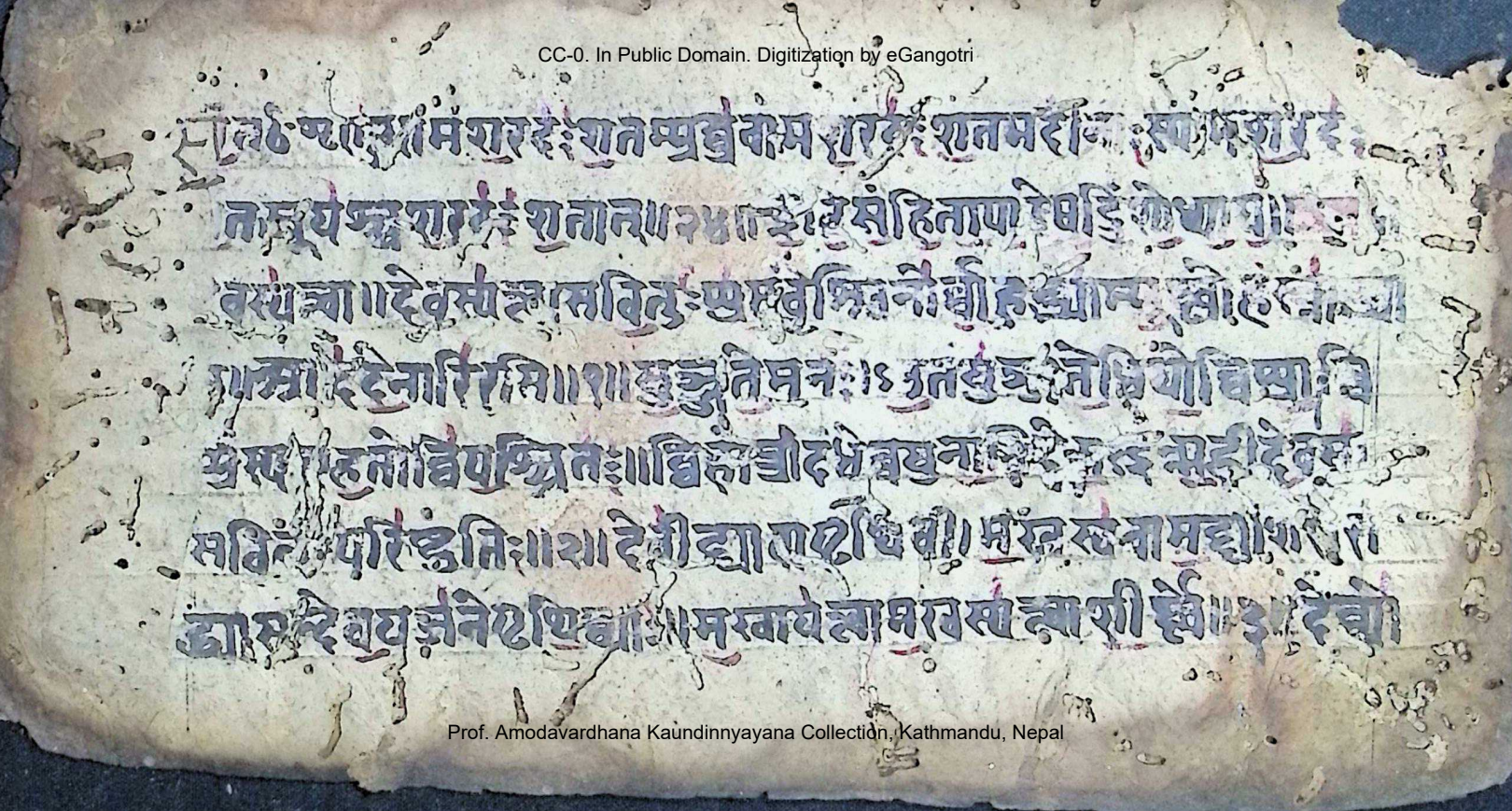

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

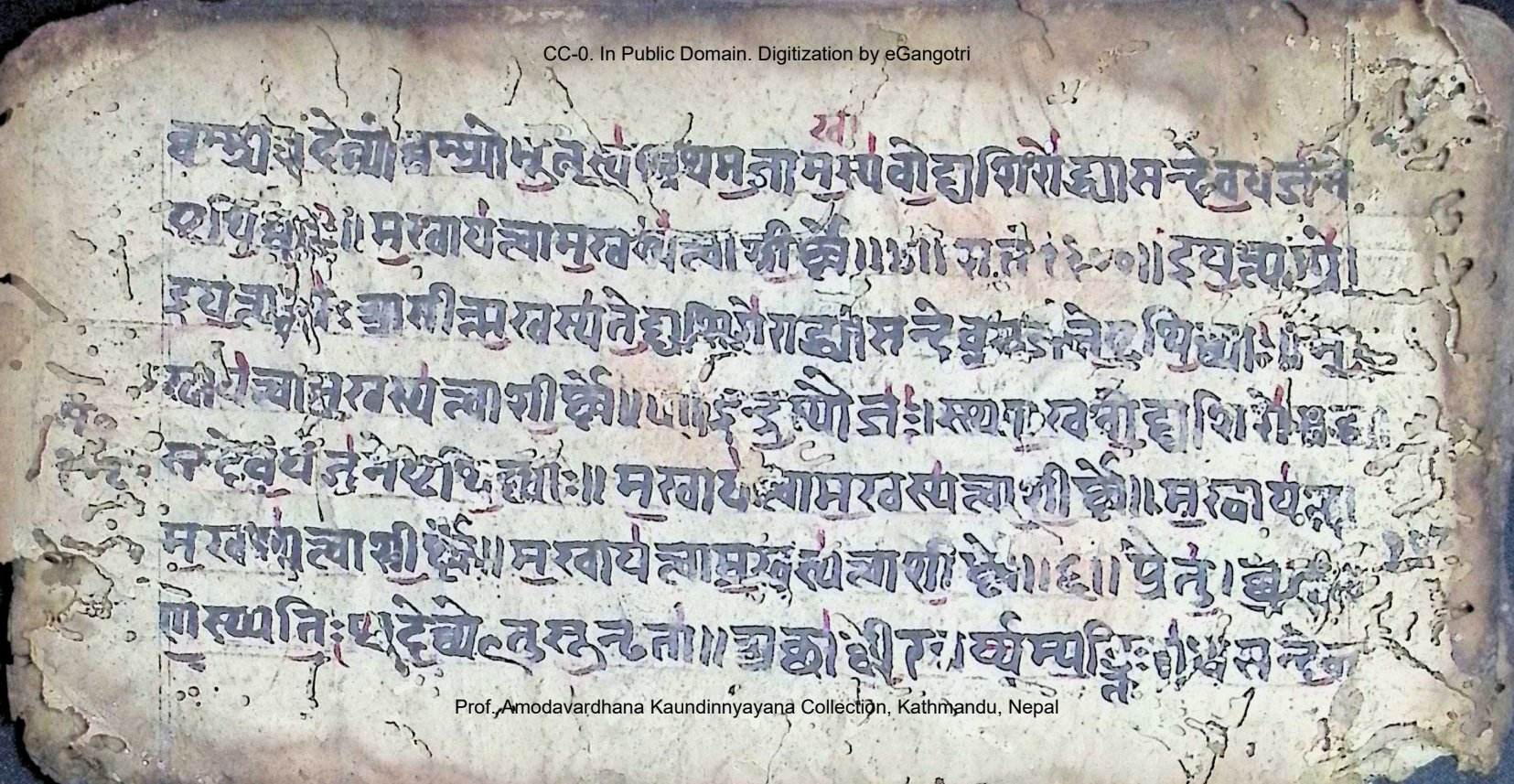

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

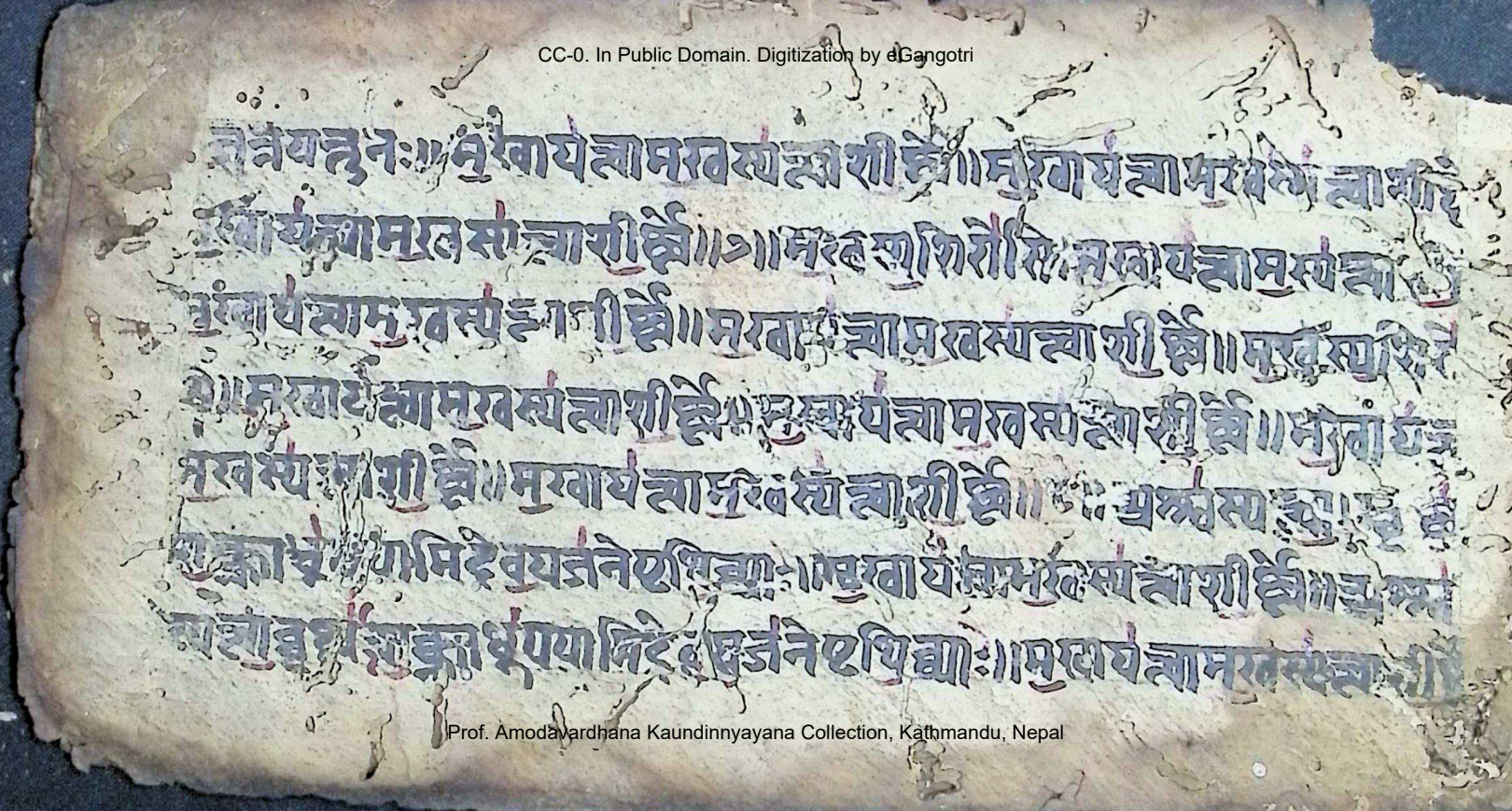

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

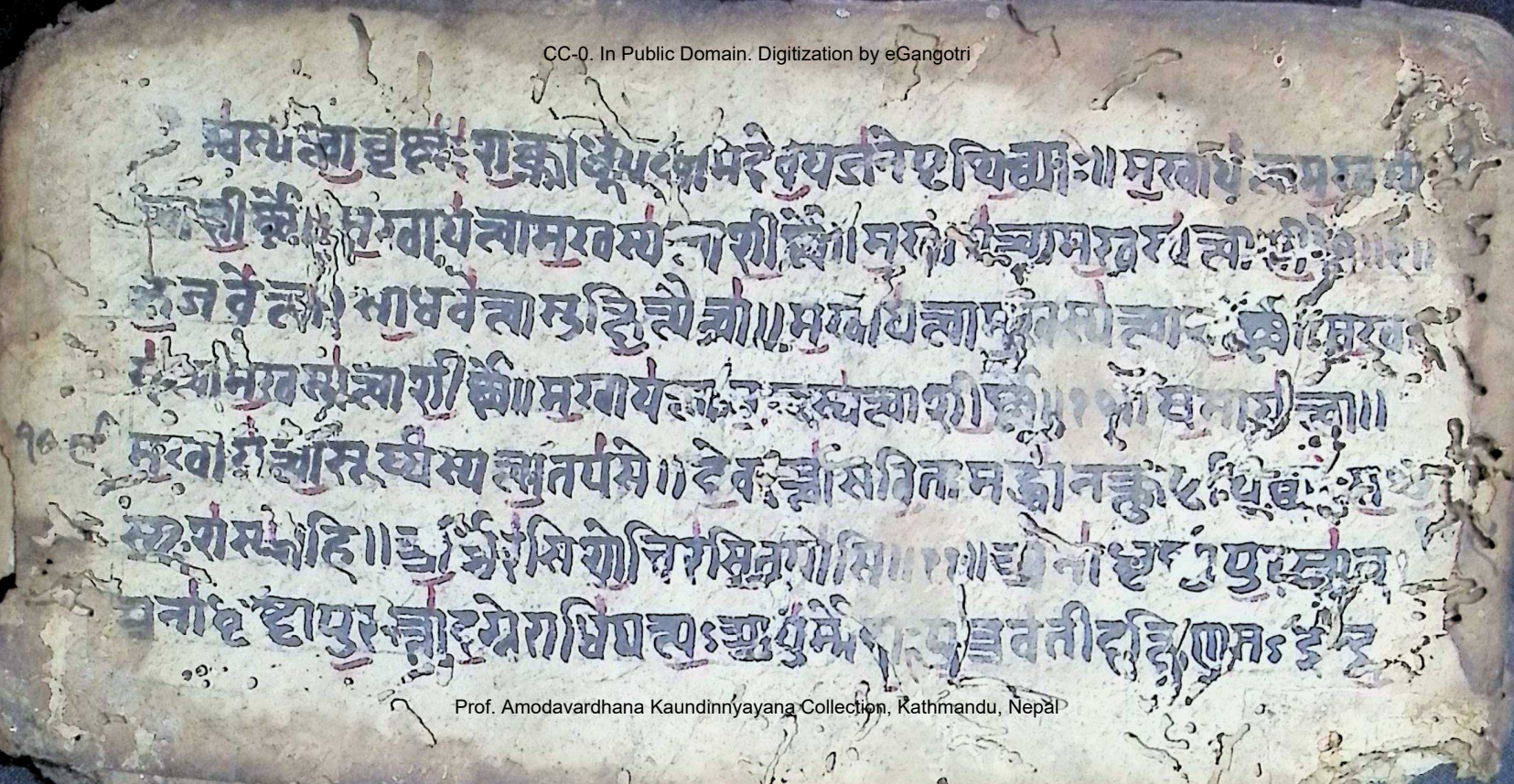

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

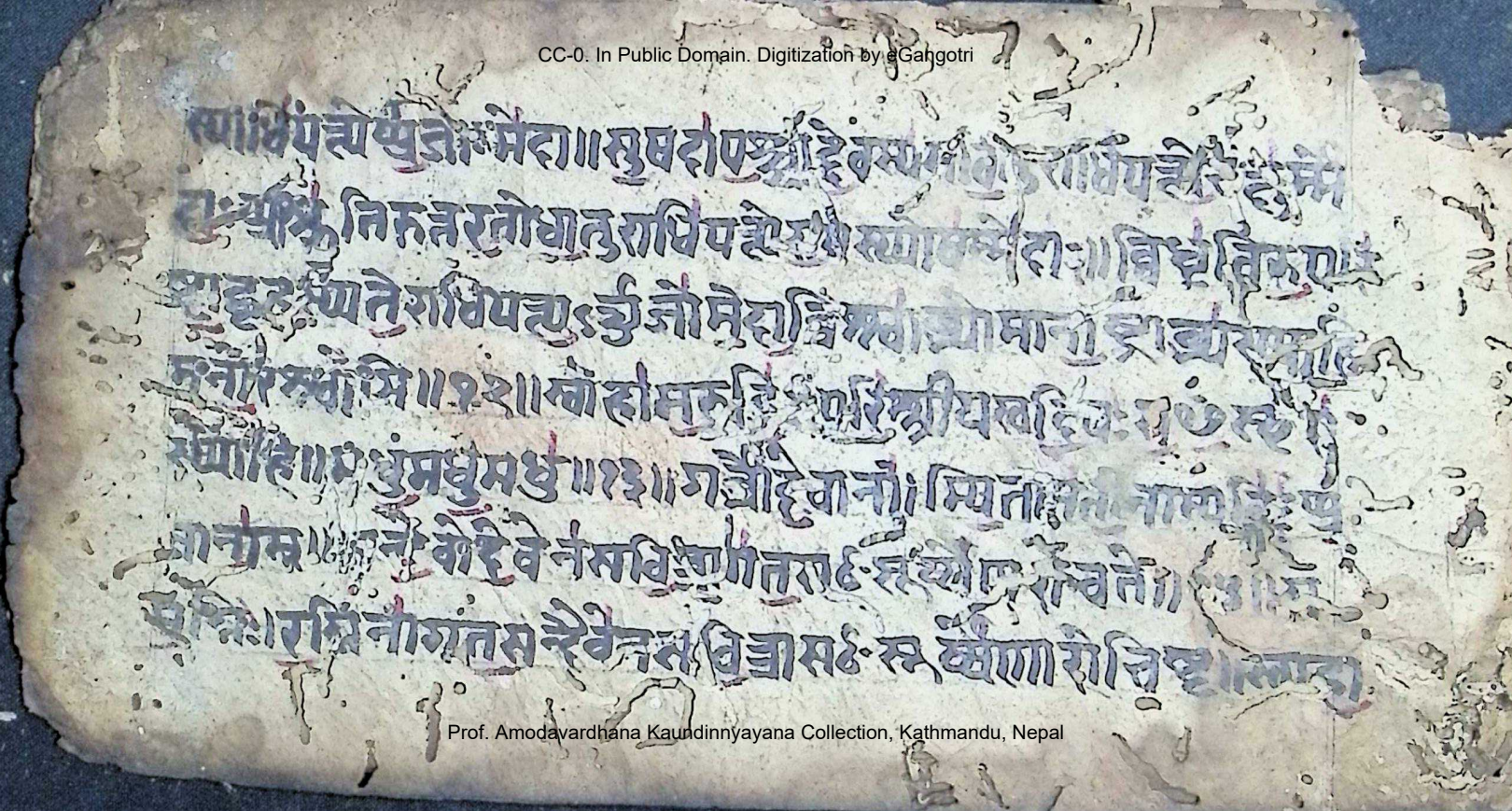

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

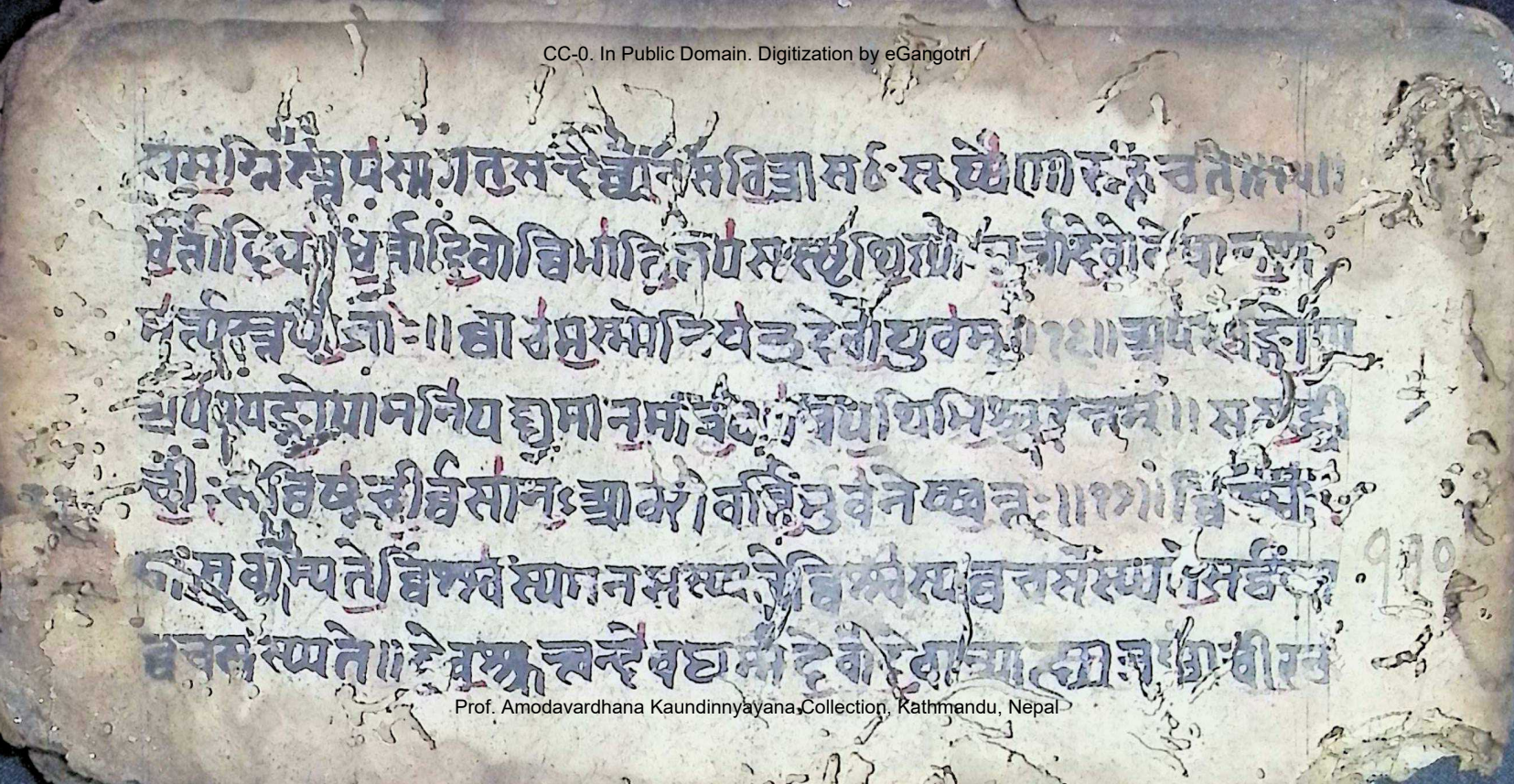

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

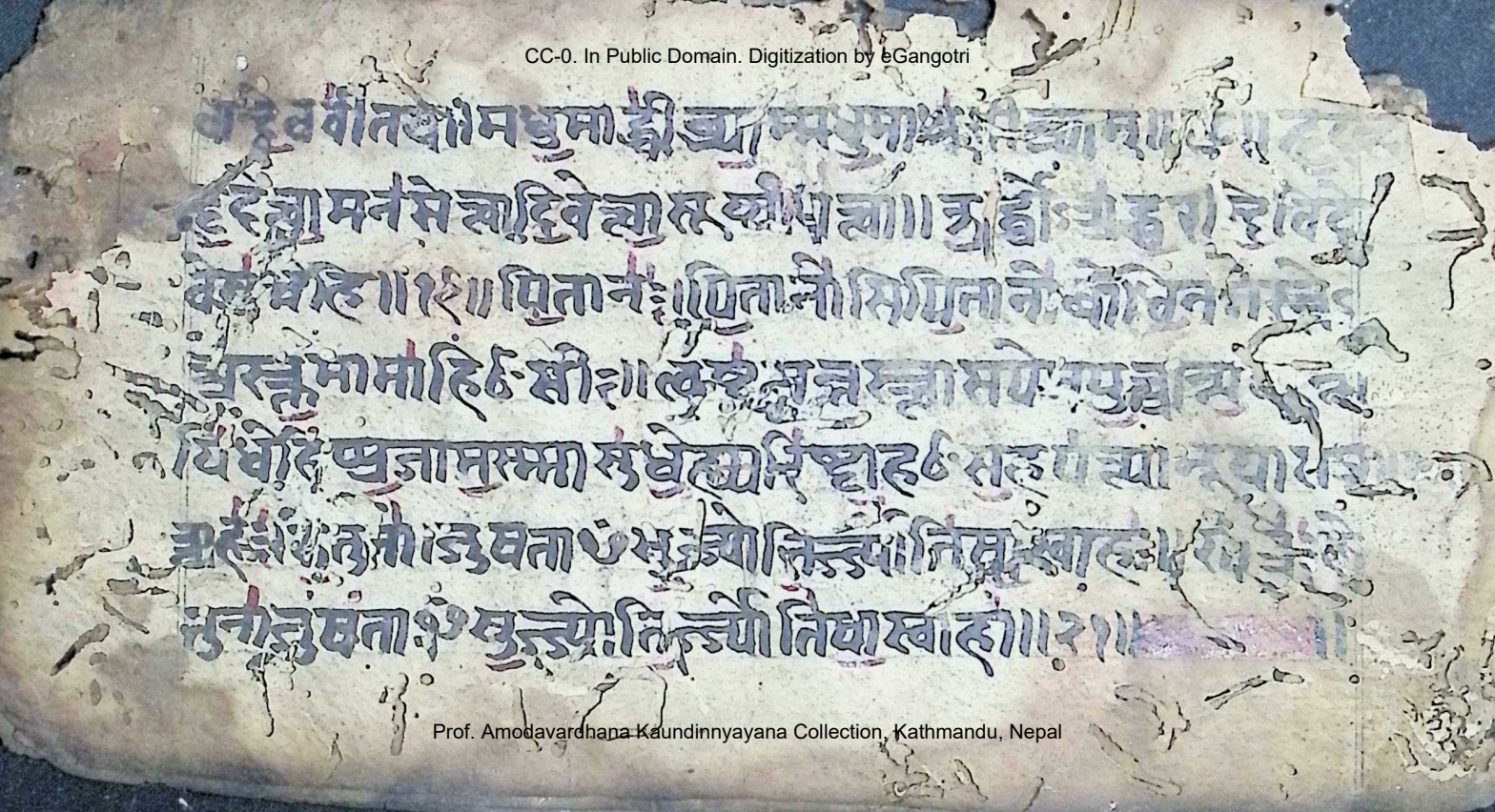

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

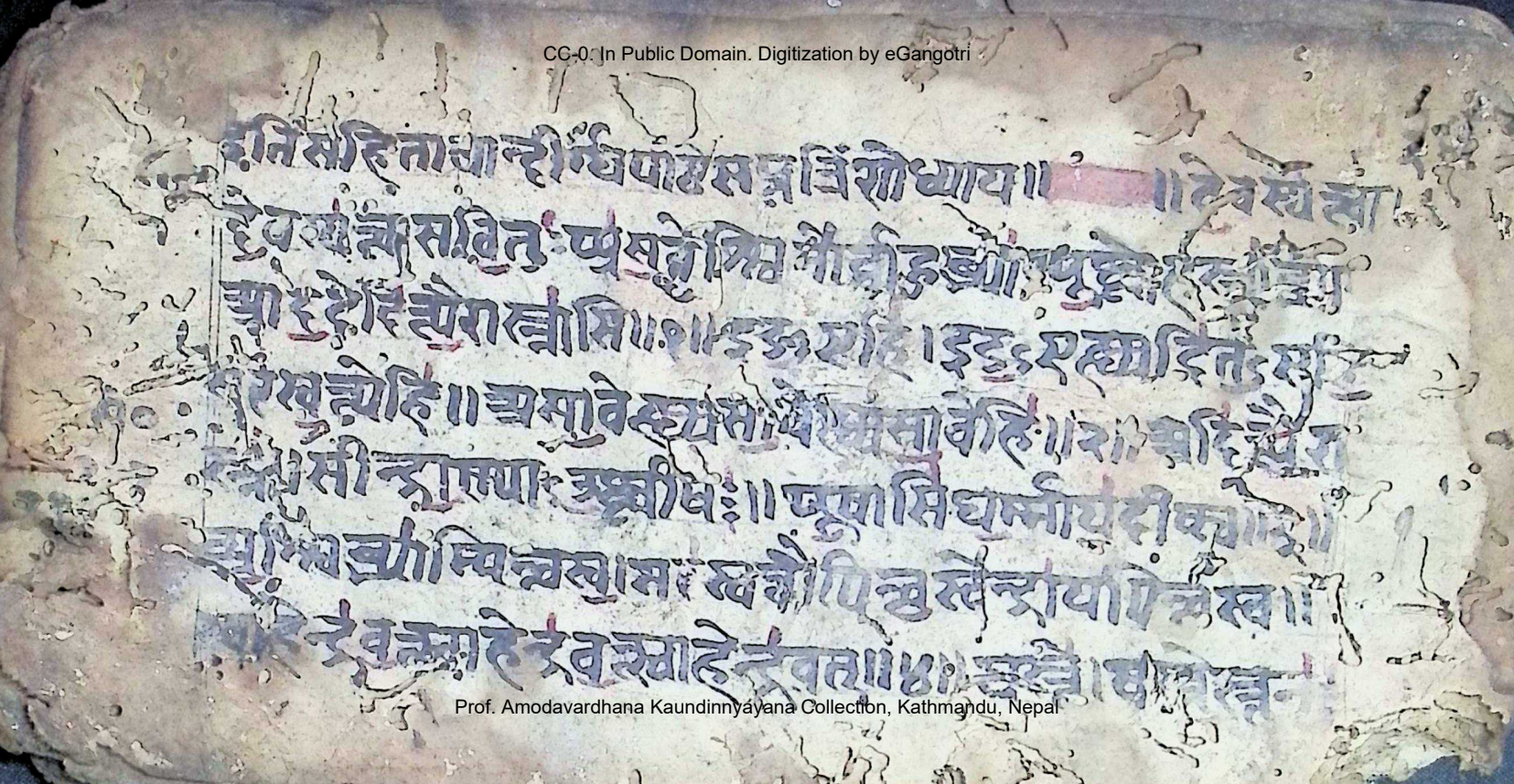

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

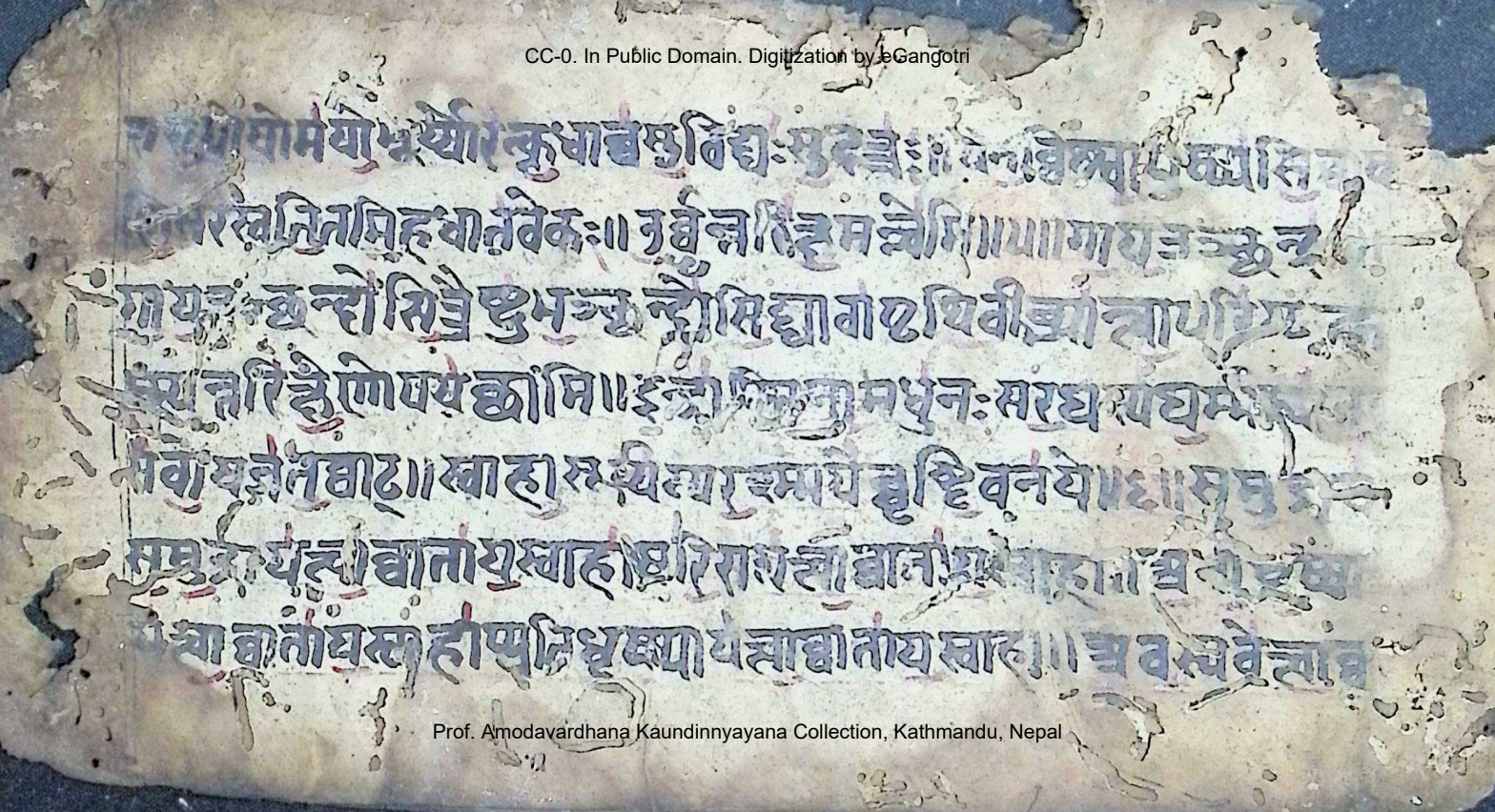

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

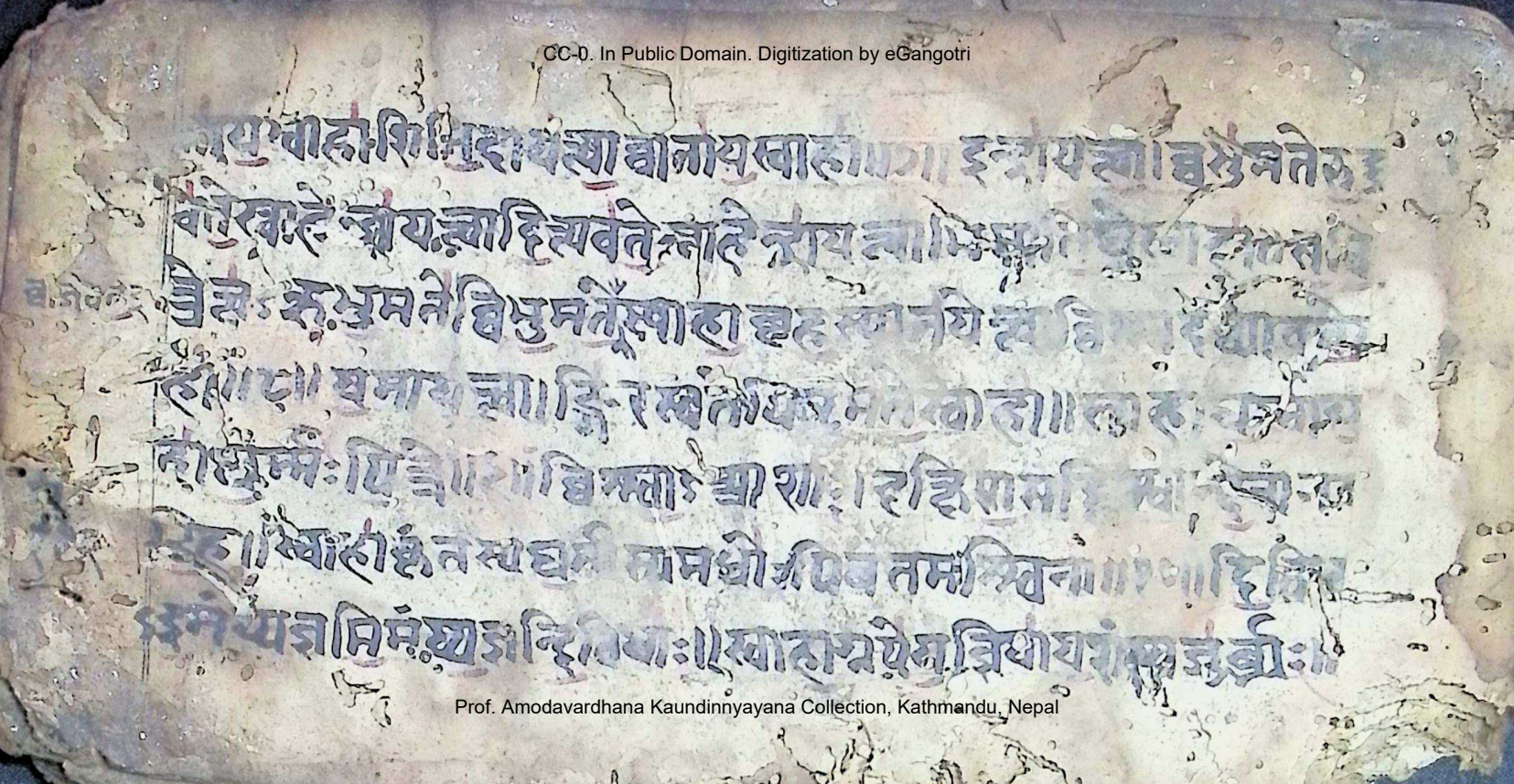

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

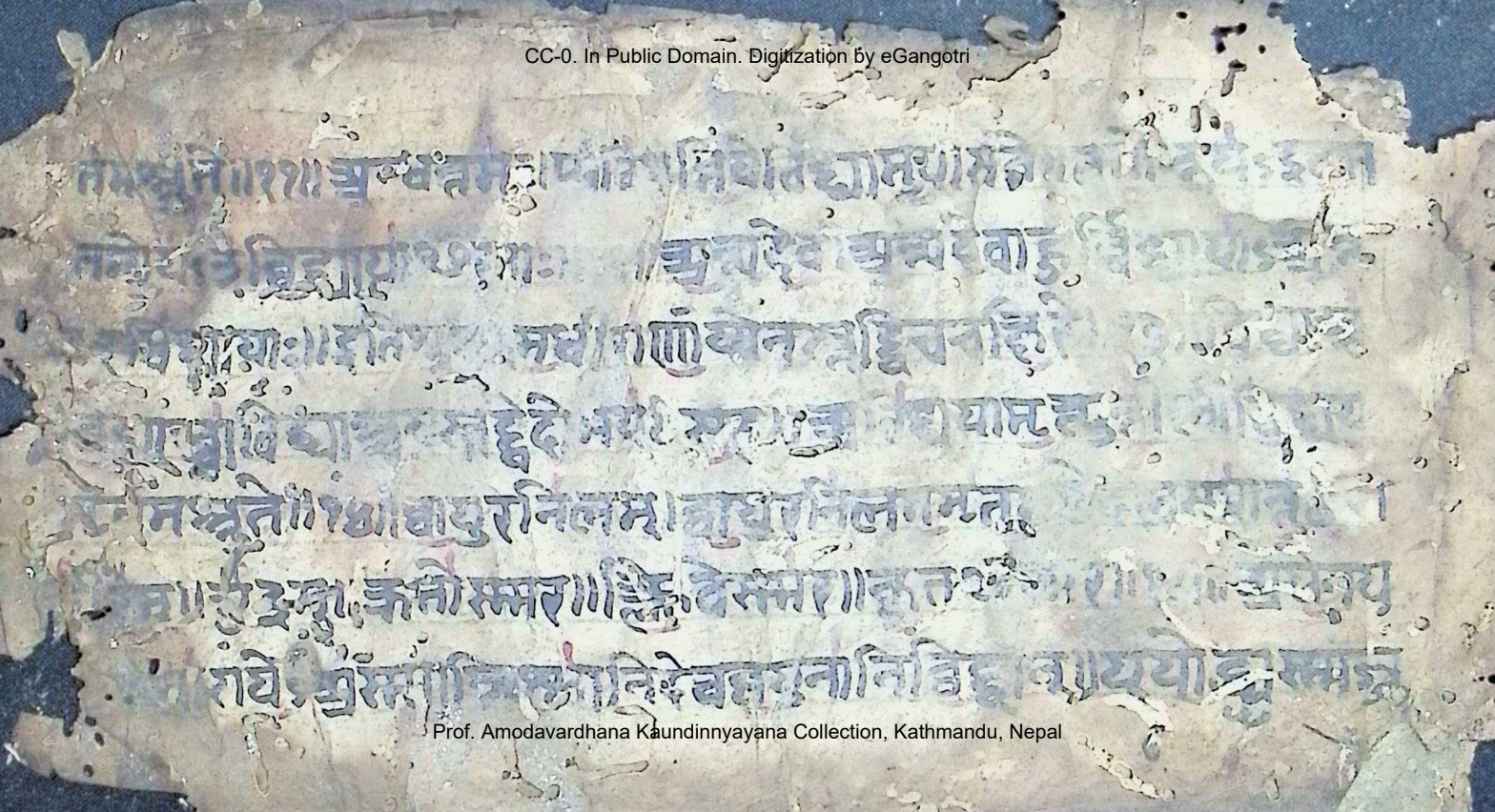

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

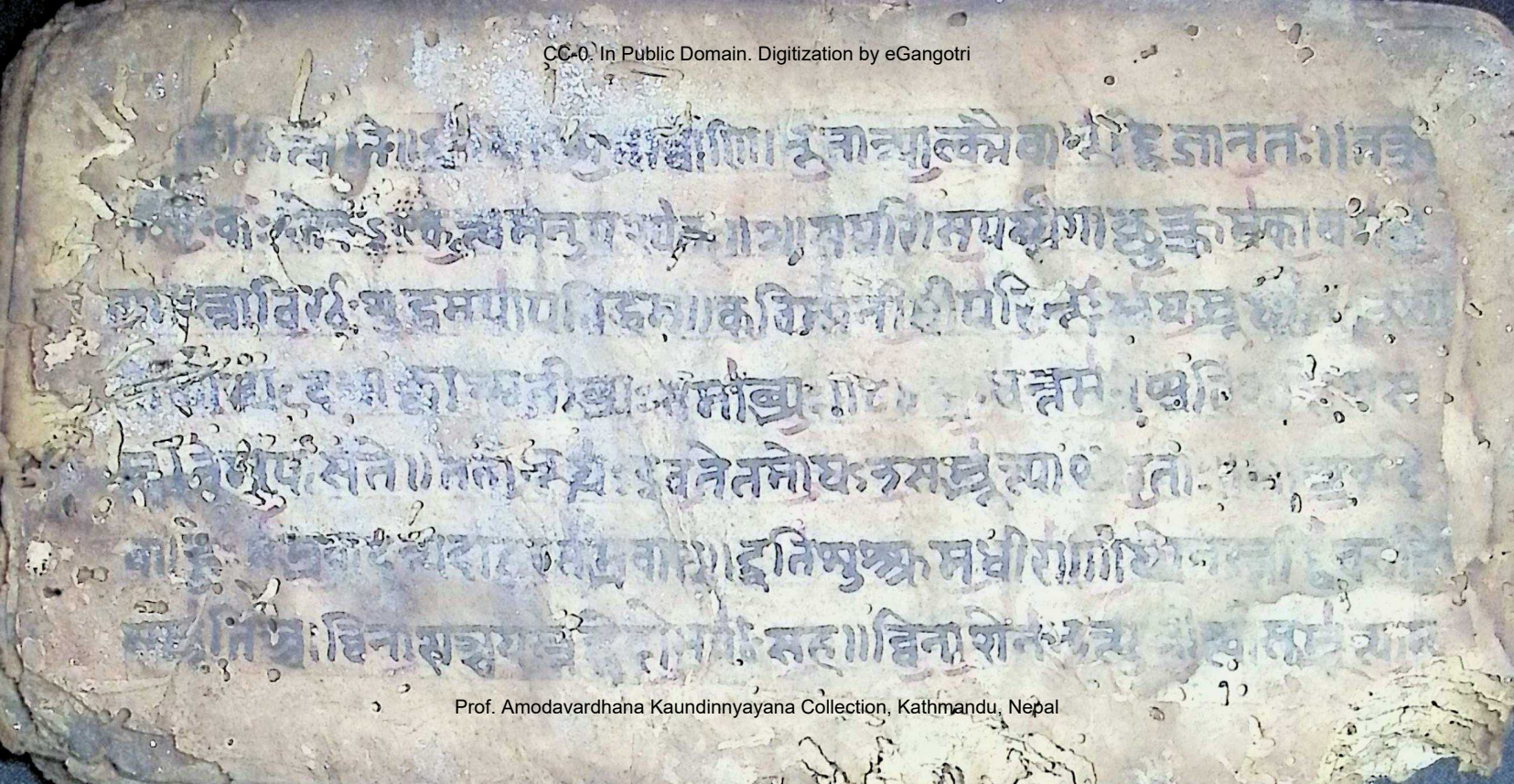

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

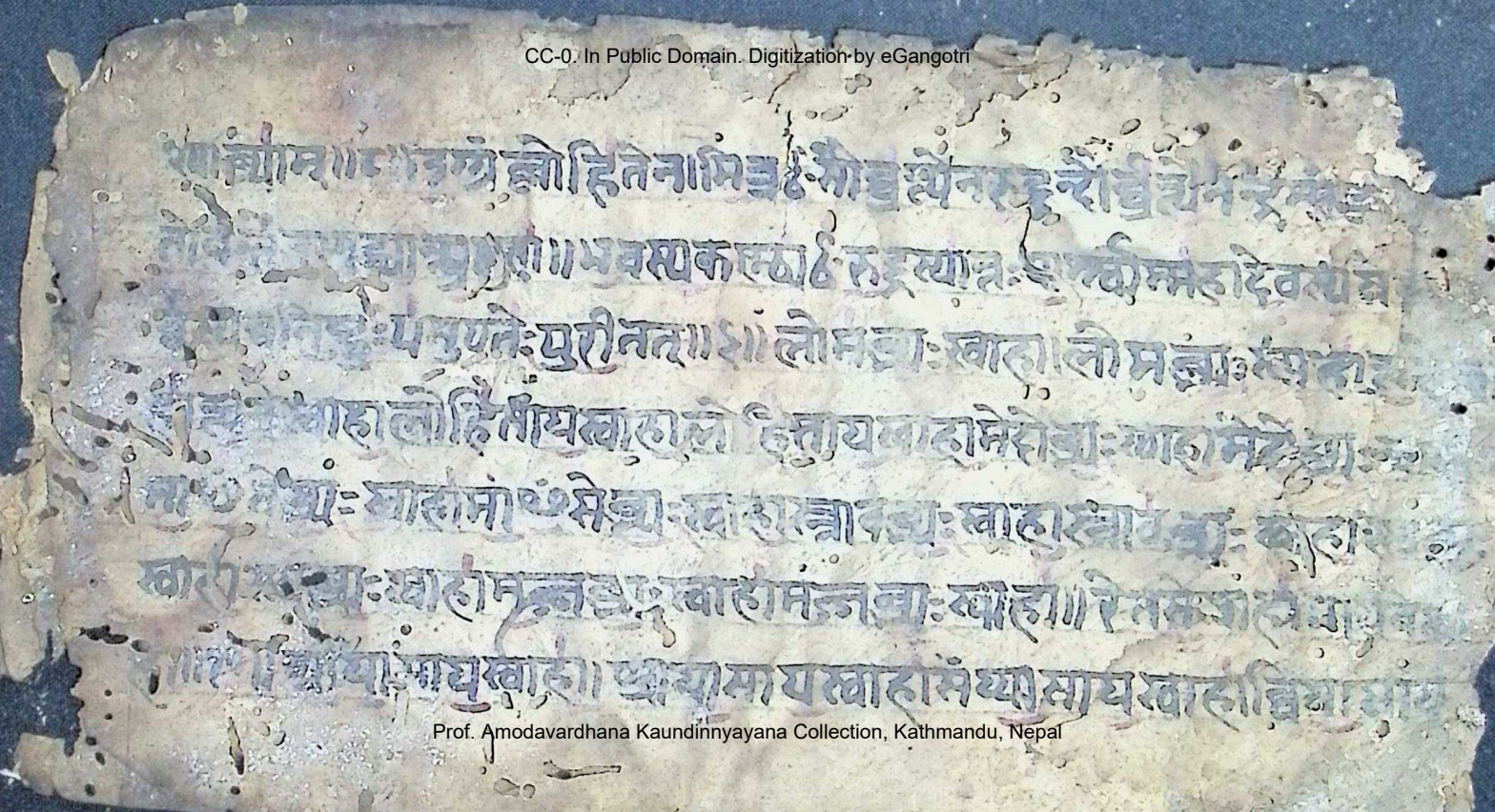

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

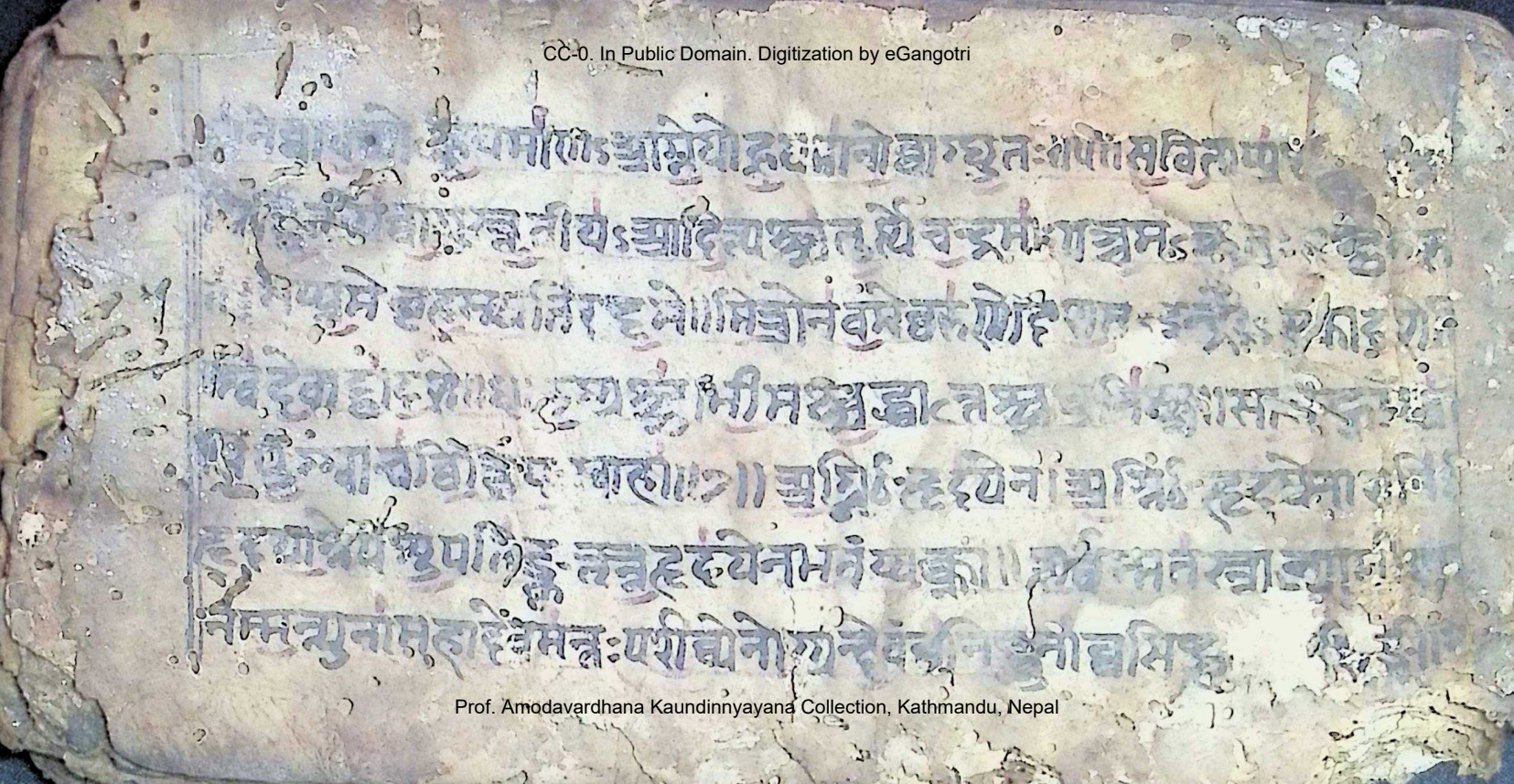

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

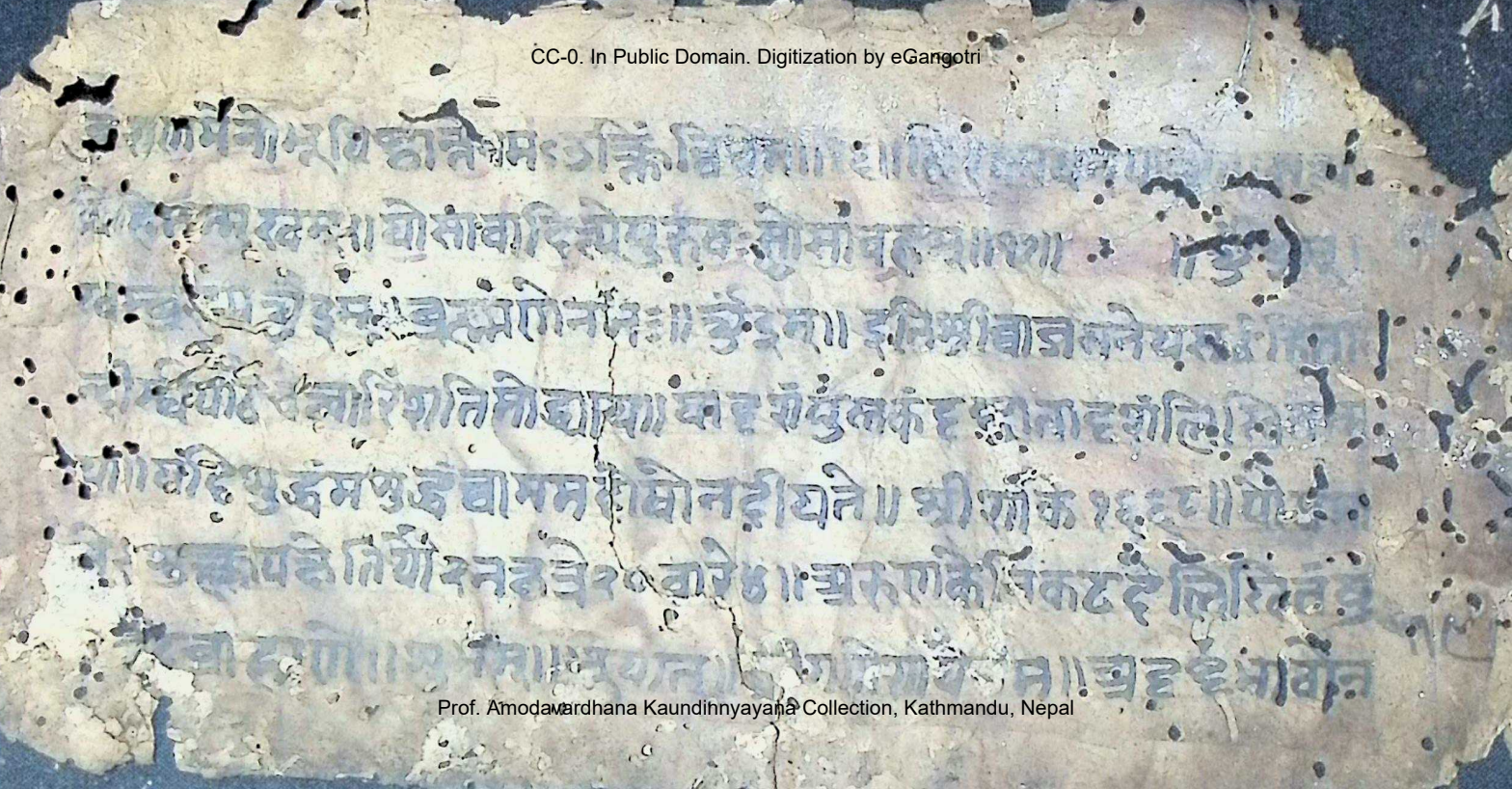

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

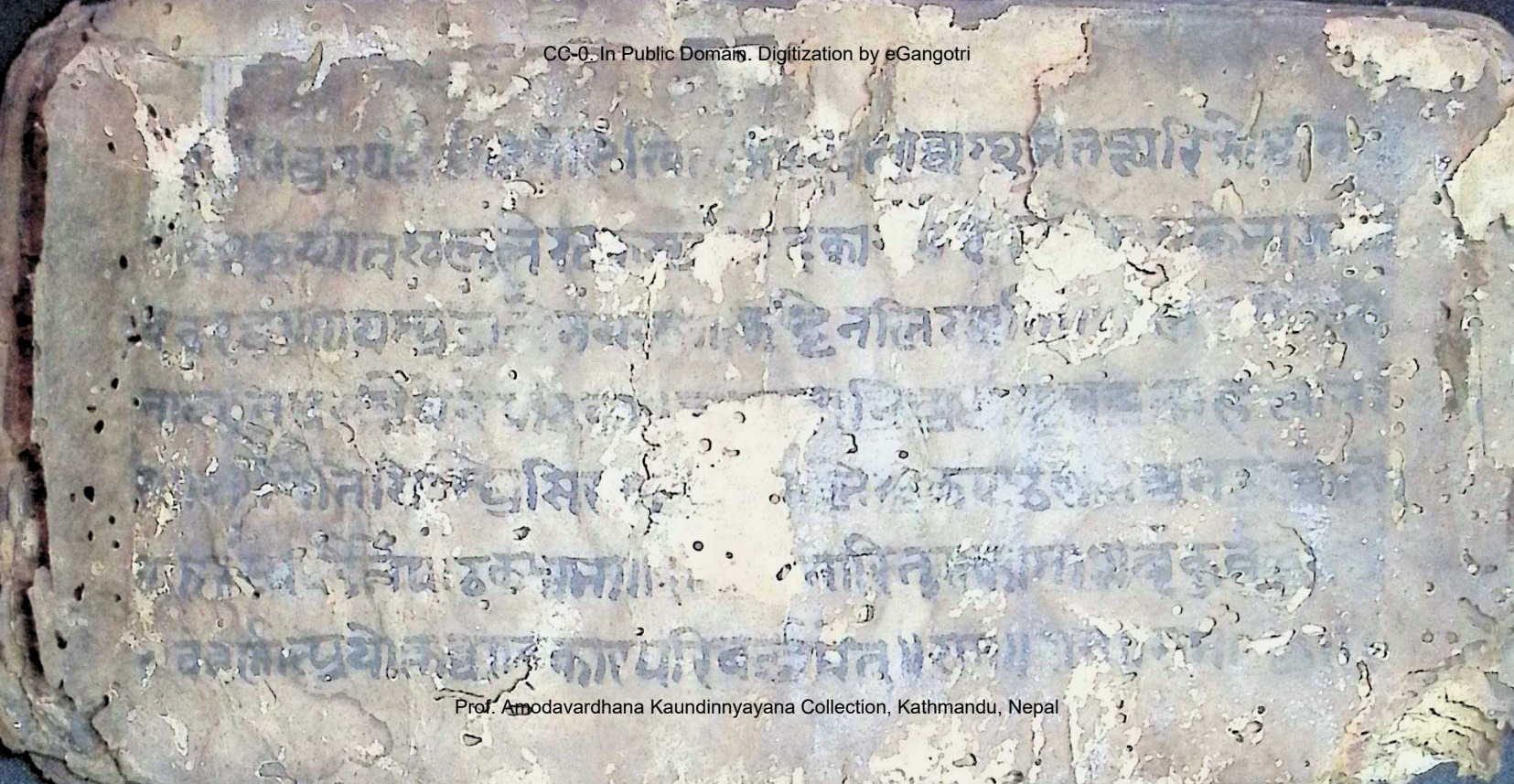

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

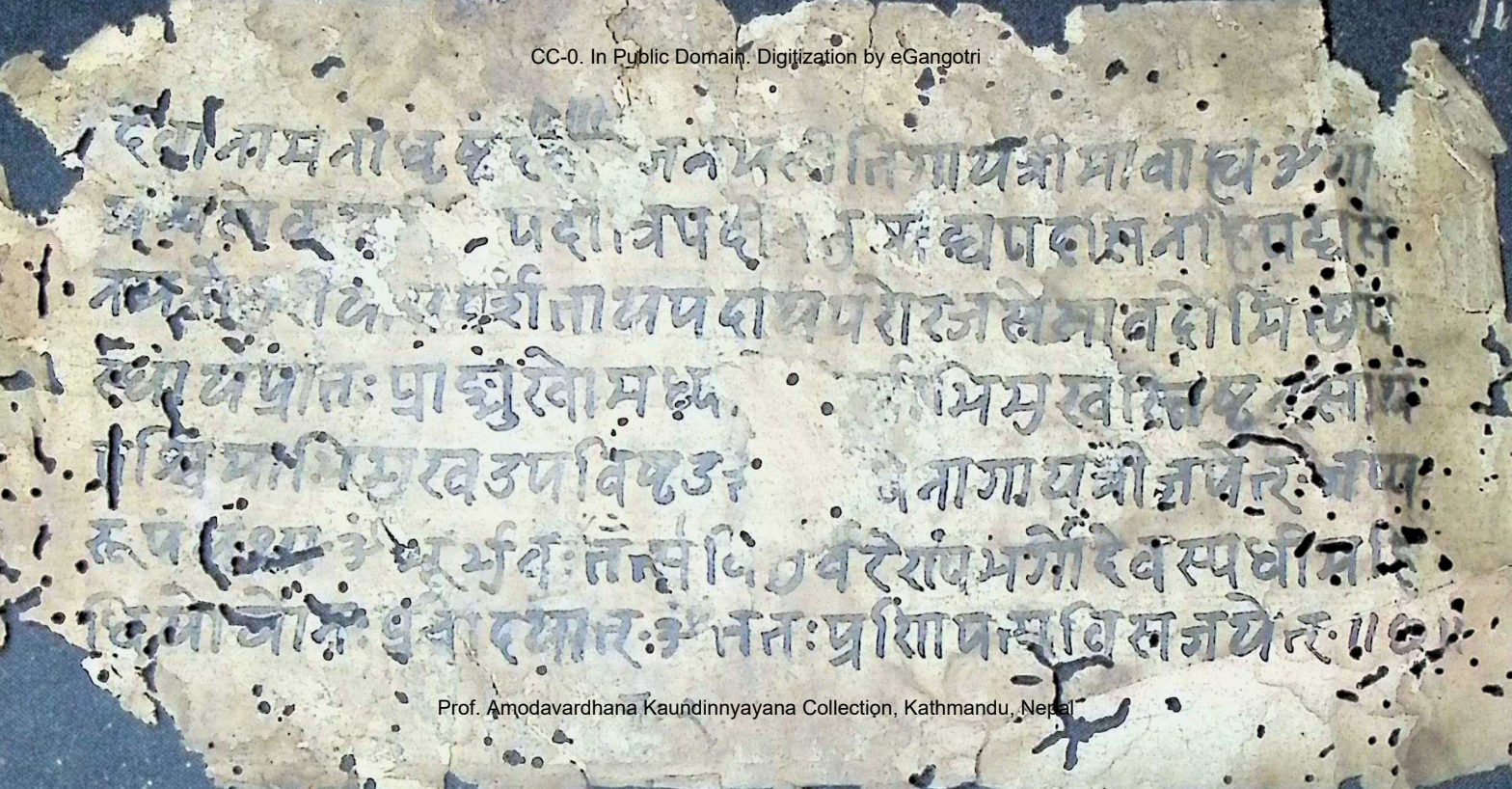

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0.In Public Domain. Digitization by eGangotri

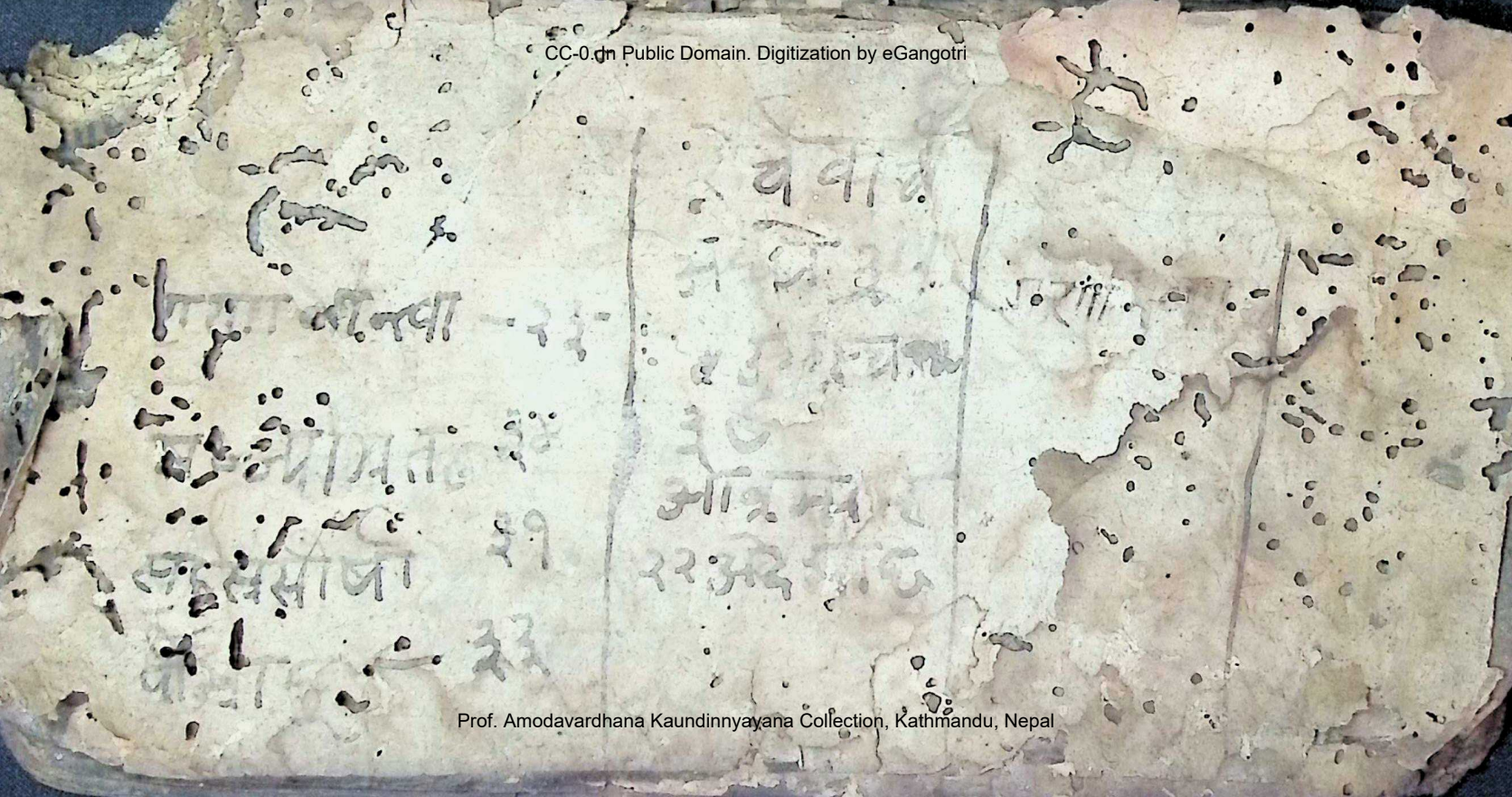

Prof. Amodavardhana Kaundinnyayana Collection, Kathmandu, Nepal